Jasna Horvat

KRIJESNICI

Najljepši izdanci svjetske književnosti za mlade
Izdanje nakladničke kuće "Algoritam"
Europska literarna baština

Jasna Horvat
Krijesnici – dobri kućni duhovi

Ova knjiga je objavljena uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske ??????????????

Ilustracije na naslovnici i unutrašnjosti
Svjetlan Junaković ?????????????

Urednica
Anita Peti-Stantić

Zagreb, srpanj 2009.
prvo izdanje

Sadržaj

Čitanjem knjiga žive se novi životi.
Čitanjem rukopisa oživljavaju
(oživotvoruju) se buduće knjige.

Krijesnike posvećujem Mirti, čitateljici
Krijesnika u vrijeme dok su bili rukopis.
Mirta je pokazala hrabrost kada se posvetila
pustolovinama na Sova planini, a likovima je
podarila razumijevanje i njihova prva življenja.

Mitološka građa romana Krijesnici
preuzeta je iz djela Dragutina Nemeta
"Knez Zoran", (Zagreb, 1925.).

Jako važno

Ono što je važno počinje svakim jutrom: važno je ustati na vrijeme, umiti se, odjenuti se i na vrijeme poći u školu. Još je važnije ponoviti naučeno, napisati zadaću i riješiti teške zadatke. Važno je vratiti se kući iz škole, uredno odložiti školsku torbu i oprati ruke. Važno je ne pretrčavati cestu, pristojno pozdravljati i biti dobar. Važnim se gotovo oduvijek držalo ono što je istodobno i teško.

No, nije to baš tako. Važno je i dobro pamćenje, brzo trčanje i lijepo crtanje. Važno je i mnogo onoga što je lako, primjerice, dugo i temeljito spavanje.

Pitate se kako spavanje može biti važno kada spavati svatko umije i stoga nije teško?

Oni koji znaju, tvrde kako je važno i sve ono što se ne čini teškim. Govore kako je posebno važno lijepo igranje, svakodnevno druženje i iskreno prijateljevanje, jer se svi važni događaji pamte po prijateljima s kojima su podijeljeni.

Družeći se sa Slavenom i Iris, zapamtila sam zgode koje su im se dogodile s krijesnicima, dobrim kućnim duhovima. Pozorno ih prateći, doznala sam koliko je važno znati osluhnuti govor nevidljivih bića. Doznala sam i kako je od svega važnog najvažnije – moći vjerovati u nemoguće. Slavenova i Irisina vjera u nemoguće otvorila

im je put u zaboravljen svijet u kojemu nisu postojale škole i udžbenici. U vrijeme u kojemu se pisalo pismom koje više ne poznajemo. U vrijeme u kojemu su svijet nastanjivali snažni, hiroviti, tvrdoglavi i razigrani bogovi.

I za kraj, još nešto jako važno: ako se ne bojite čarolija, orlova, sova i vila, pridružite se Slavenovim i Irisinim pustolovinama. Učini li vam se što nejasnim ili teškim, pojašnjenja potražite u tumaču i rječniku na kraju knjige. Pri tome ne zaboravite: uspijete li povjerovati u nemoguće, jednoga dana krijesnici će se oglasiti i vama. Oni su uvijek prisutni i zato nikada niste sami. Sve što činite, prate i pamte živahne oči krijesnika – čuvara vaših domova.

Prvi dio
U potrazi za Sunčanicom

Sve zbog jedinice iz oprašivanja

Iako je sumrak potvrđivao da je došao kraj nastavi gitare, Slaven je neodlučno stajao pred vratima glazbene škole. Danas se nije uspijevao odlučiti na povratak kući. Što reći mami? Pomislio je kako bi bilo lijepo kada bi ga zaboljelo grlo – mama bi od straha pojurila s njim

liječniku, a jedinica bi prošla gotovo nezamijećeno. Ali ne, nije on te sreće. Baš danas je potpuno zdrav, nema temperaturu, koljena su mu čitava, čak mu se ne štuca.

Iz teških misli prenuo ga je neobičan zvuk. Ubrzao je korak i shvatio kako njegove tenisice na kaldrmi stare Tvrđe proizvode gotovo zastrašujuće zvukove. Činilo mu se kako bi i rat s Turcima bio dječja šala u odnosu na ono što ga čeka kod kuće.

Iako nenamjerno, snažno je šutnuo oveći kamen. Rezak zvuk raskolio je noćnu tamu i netom udarenu kamenicu. Slaven je zastao zadivljen svojom snagom.

“Ipak ja nisam makar tko”, hrabrio je samoga sebe. Prignuo se i promotrio dvije polovice na koje se raskolila kamenica. Pravilno raskoljene i oble učinile su mu se prelijepe. Podigao ih je s prašnjavog tla. Nekoliko puta udario je jednom o drugu zamišljajući sebe u svijetu u kojemu ne postoje škola, biologija, zadaće, budilice i obaveze.

Nakon posljednjeg udaraca osjetio je kako mu noge postaju lagane. U tren oka dogodilo se i čudo – pred njegovim su očima nestajali Tvrđa i obrisi automobila, a žamor gradske vreve postajao je sve dalji i dalji.

Slaven je ležao, koliko je dug i širok, usred guste šikare nad koju se nadvijao sumrak. Oprezno je otvorio lijevo oko. Mislio je: “Ako je neki neprijatelj u blizini, mudro je pretvarati se da si onesviješten.”

Nakon dužeg škiljenja odlučio se za izviđanje iz čučnja. Bacio je pogled oko sebe, temeljito promotrio

okolicu i prostenjao: “Majko moja, je li i ova strava zbog one glupe jedinice?!”

“Nije zbog glupe jedinice, nego zbog tvoje želje za odlaskom na mjesto bez škole”, propiskutao je glas iz školskog ruksaka.

Slaven je zaustavio disanje. Čak mu se i srce izmjestilo. Kucalo je iz predjela vrata i stišavalo mu glas: “Tko si ti?”

Začulo se smijuljenje: “Ti? Hi-hi-hi? Misliš valjda: tko smo mi?”

Slaven je odlučno razvezao ruksak i susreo se s pogledima brojnih užarenih očica.

“Mi smo krijesnici, tvoji dobri kućni duhovi.”

Pomislio je: “Ili sanjam, ili su se kazne za jedinice opasno pooštrile.”

Protrljao je oči i upitao: “Moji, što?”

“Kućni duhovi… hi-hi-hi”, smijali su se nepoznati glasovi.

“Krasno! Ja sam poludio!” zdvojno je uzviknuo.

“Nisi poludio. Samo si dovoljno jako zaželio mjesto bez škole, jedinica i učionica.”

“Nećete mi reći kako sam baš to i dobio?!”

“Naravno! Vratili smo te petnaestak stoljeća unazad.”

“Unazad? Kako mislite unazad?”

“Unazad u odnosu na ovo vrijeme. Sada se nalaziš nadomak Sova planine, u podnožju utvrde kneginje Sunčanice.”

Slaven se pridigao na koljena. Oko njega su se prostirali močvara, blato, vodeno bilje i truli panjevi. Šikara je

šuškala i ispuštala nepoznate zvukove. Iza leđa je začuo lepet krila, a zatim i tri zloglasna sovuljska huka.

U sebi je pomislio: "Što činiti?" a noge su mu, nošene neizgovorenim odgovorom, poletjele kroz gudure i šipražje. Trčao je kao olimpijski favorit. Trčao je kao što su trčali najbrži sprinteri svih vremena. Trčao je i mislio: "Baš nemam sreće. Posve sigurno obaram rekord, a nikoga u blizini."

Kako je to pomislio, gotovo se sudario s utvrdom koja mu se isprriječila na putu. Priljubio se uz kameni zid. Lijevu ruku prislonio je na srce. Nastojao je umiriti njegovo silno bubnjanje koje bi ga još moglo i odati.

Duboko je udahnuo. Zaustavio je disanje i krenuo u obilazak zidina. Čvršće je prihvatio remenje školskog ruksaka, a krijesnici su mu uglas recitirali "Svatko nosi svoju muku."

Pognut pod svojim teretom, Slaven se približio teškim, poluotvorenim vratima utvrde.

Krijesnici su mu došaptavali kako se nalazi u srcu Sova planine, u podnožju grada kneginje Sunčanice. Slaven se potpuno pritajio. Nedaleko od njega jedan je starac sitne komadiće drva slagao u znakove. Začuli su se koraci, a zatim i duboki glas: "Sedeslave, što danas zapisuješ?"

Starac, koji se po svoj prilici nazivao Sedeslav, zadovoljno je odgovorio: "Zdrav bio, Mironjo. Pišem o vilama suđenicama koje su pohodile Sunčaničina novorođena sina Zorana. Bogato su ga obdarile: prva razumom, druga hrabrošću, a treća brojnim potomstvom koje će nas izbaviti iz ove mračne Sova planine i odvesti nas u bijelu zemlju gdje ćemo biti sretni i zadovoljni."

Mironja je važno klimnuo glavom i baš kad je htio nešto dodati, Slaven je kihnuo. Kako je kihnuo, udario je kamene oblutke, do tada čvrsto stisnute u šakama. Svijet se zaljuljao pod njegovim nogama, a zrak se učinio izmiješan s oblacima. Dok je nestajao u bijeloj izmaglici, uspio je osluhnuti ciku krijesnika i zveket oružja koji je dopirao iza poluodškrinutih vrata silne utvrde.

* * *

Slaven se nalazio u Tvrđi, na istom mjestu na kojemu je poželio biti stanovnikom svijeta bez škole. Kamenice je još uvijek snažno stezao u šakama. Obrisi glazbene škole nejasno su se razaznavali. Tvrđu je već zavijao mrak. Osvjetljavala su je svjetla s prozora i rijetki automobili.

Naglo mu je postalo jasno da je počinio još jedan prijestup: dopušteno vrijeme večernjeg boravka vani odavno je isteklo. Trčeći kući, znao je kako se nalazi usred jednog od životnih problema: mama neće prihvatiti ni jedan od izgovora koji bi do kuće mogao smisliti. Znoj ga je oblijevao i za tijelo mu lijepio majicu s preslikačem New Yorka. Teta Nada bi ga sada sigurno podsjetila da su najgore muke one u kojima si uvijek sam. Nije li tako nešto rekao i Clint Eastwood? Hm, ovo je zacijelo jedna od najgorih muka. Posvuda je opasnost, a on je potpuno sam.

Krijesnici su šutjeli, a Slavenu se činilo kako šutnjom potvrđuju ovu istinu. Posve su se primirili i nisu odgovorili ni na jedno njegovo pitanje: “Što sada učiniti?”

Slaven mami do sada nije lagao. Ne zato što možda nekada ne bi htio ponešto prešutjeti ili malo preinačiti, nego jednostavno zato što on nije znao lagati.

Oprezno je otključao vrata i provirio u dnevnu sobu. Mama je sjedila pred televizorom s telefonom u jednoj ruci i daljinskim upravljačem u drugoj. Njegov dolazak gotovo nije primijetila. Tek kada se nakašljao, poskočila je i povikala: "Dobro, gdje si do sada?!"

Njujorška majica je u predjelu srca vidno pulsirala i otkrivala uzbunu koja se pod njom događala. Slaven je pomislio: "Kao i uvijek, sve zna. Netko joj je već dojavio za jedinicu iz oprašivanja, ali i za krijesnike, močvaru, Sedeslava, Sunčanicu i Zorana."

"Znaš li ti uopće što se dogodilo?" upitala je mama.

"Znam, kako ne bih znao? Dobio sam jedinicu iz oprašivanja."

Krijesnici su zacičali: "Jedinica… hi-hi-hi… Iz oprašivanja."

Slaven se nakašljao i žurno nastavio: "Ponavljali smo gradivo iz prošlog razreda i ja… nisam znao…"

Mama je i dalje netremice zurila u ekran: "Srušeni su blizanci u New Yorku. Možda smo na pomolu novog rata, a od tebe ni traga ni glasa!"

Zabrinuto se okrenula prema Slavenu: "Nije li te slučajno netko napao?"

Krijesnici su se oglasili u zboru: "Napali su nas! Napali su nas!"

Slaven je pomislio na događaje sa Sova planine i nesigurno promucao: "Ne. Zapravo, ja sam malo udarao o kamenice i, znaš…"

Mama uzdahne: "Kamenice? Zbog tvojih igara pogubit ću i ovaj jedan jedini preostali živac. Hajde večerati i u krpe."

Sljedeći trenutak kažiprst je uspravila prema televizoru i posebnom izdanju vijesti. Slaven je gutao zobene pahuljice. Nastojao je biti što tiši i što neprimjetniji. Ove je večeri posve izvjesno znao kako uvijek nastradaš od onoga čega se ne bojiš.

Urota bjesova

Jutro je počelo novom brigom – kamo s čarobnim kamenicama?

Slaven ih je pomno mjerkao, vagao, čak ih je i uhu prinosio ne bi li otkrio neki zvuk koji mu je promaknuo. Na kraju je zaključio kako ih je najpametnije držati uvijek uza se, ali razdvojene. Oprezno ih je spustio u školski ruksak, svaku u poseban pretinac.

Osim kamenica, mučila ga je i pojava čudnih bića, nepredvidivih krijesnika. Pretražio je cijelu sobu u potrazi za njihovim skrovištem, ali toga jutra od krijesnika nije bilo ni traga ni glasa. Prelistao je sve kućne enciklopedije u potrazi za objašnjenjem njihova imena, no i ta je potraga završila neuspješno. O krijesnicima knjige nisu bilježile ni jednog jedinog slova. Pomislio je kako su mu se krijesnici i cijeli događaj sa Sova planine samo pričinili.

Zamišljeno je promatrao ruksak. Svaku novu ideju o tome što se uistinu dogodilo prekidao mu je eho poznatih rečenica tete Nade koje su mu se mozgom vrtjele kao dosadan propagandni džingl: “Što veće blago, to veći teret, što veće blago, to veći teret, što veće…”

Kao i svakoga dana, na vrijeme je krenuo u školu. Napuštajući zgradu, naletio je na Iris. Oslonjena na zid njegove zgrade, izgledala je baš kao da njega čeka.

Još jednom ju je pomno promotrio i pomislio: “Učinilo mi se. Zašto bi me čekala? Iako sjedi dvije klupe dalje od mene i u istoj glazbenoj školi uči svirati glasovir, nikada se nismo družili. Hmmm, da, dva puta smo odigrali par kompjutorskih igrica, ali nismo slavili rođendane, nisam joj se upisao u leksikon, nikada joj nisam posudio bilježnicu iz engleskog koja je obišla sve u razredu… Čak

sam i dvoranu napustio za vrijeme njezina posljednjeg koncertiranja. Ne, ona je zacijelo posve slučajno naslonjena na zid moje zgrade."

Krenuli su prema školi, ali nisu prošli ni prvi stambeni blok, a Iris je već progovorila: "Vidjela sam te!"

Slaven ju je oprezno pogledao: "Je li? Pa što? Vidio sam i ja tebe. Evo, gledam te i sada."

Iris je lukavo zaškiljila: "Vidjela sam te jučer, u Tvrđi."

Slaven se prvo sledio, a zatim i nakostriješio. Osjećao je kako mu se ježi svaka novonarasla dlačica na rukama i nogama: "Ti? Mene? Luda si! Jučer nisam bio u Tvrđi!"

Jedva dočekavši, Iris je stala vikati: "Jesi! Pet minuta prije mene si izišao iz glazbene škole, neko vrijeme si sjedio uz Spomenik kugi i promatrao onog zlatnog goluba na vrhu spomenika."

"Zar je sjedenje uz spomenike zabranjeno?"

"Nije, ali je zabranjeno ono što se poslije dogodilo."

"Poslije? Ne znam o čemu govoriš."

"Govorim o onome što si učinio prije negoli se začulo – kraš, tres, bum!"

"Trabunjaš bez veze."

"Kraš, tres, bum! Jasno sam čula, ali i vidjela."

"Nisi mogla ništa vidjeti."

"Osim da si se ti pretvorio u ništa!"

Slaven je osjetio kako blijedi, zatim crveni, pa opet blijedi: "Psssst, što je tebi? Želiš li to možda rastrubiti cijelom svijetu?"

Iris je jedva dočekala: “Neću nikome reći ni slova, časna riječ, samo ako me povedeš! Pokaži mi kako nestaješ!”

Slaven je pokušavao sročiti uvjerljivu ispriku. Odugovlačio je s odgovorom, ali je naposljetku procijedio: “Sve što mogu učiniti je pokazati ti kamenice.”

Osjetio je komešanje u ruksaku i šaputanje krijesnika: “Tajne se ne odaju.”

No, za uzmak je bilo prekasno. Iris se umiljato smiješila. Zadovoljno je trljala ruke: “Ništa drugo nisam ni tražila. Rado bih ih pogledala.”

Zastali su u obližnjem parku i tek što je izvadio kamenice iz ruksaka, Iris ih je zgrabila i zalupala: “Leti, leti ptico mala… fijuuuuuu…”

Slaven joj je poželio oduzeti svoje čarobne kamenice. Približio se Iris i jednom je rukom dotaknuo po ramenu. Zaustio je izreći upozorenje, ali riječi su nestajale negdje u njegovom grlu. Unaokolo se pojaviljivala poznata izmaglica, a zatim i daleka, čudna tišina.

* * *

“Čemu nasilje?” piskutavim je glasom pitala Iris pridižući se sa zemlje.

Nesretno je pregledavala odjeću uprljanu lišćem i blatom. Nastavila je uvrijeđenim tonom: “Može te biti stid, neka znaš. Osim toga, reći ću cijelom razredu kako si ti jedna obična škrtica, i lakomac. Misliš da su tvoja dva kamenčića cijela planina, pih… kada bolje razmislim, ne želim ih više nikada vidjeti!”

Slaven nije odgovarao. Pomno je promatrao okoliš. Pokušavao ga je prepoznati i doznati nalaze li se na Sova planini. Učinilo mu se kako su sada puno bliže močvari; točnije, u njezinom samom srcu. Okrenuo se prema zapadu i ugledao Sova planinu daleko na obzoru. Utvrda kneginje Sunčanice izgledala je kao zamak izgrađen od lego kocaka – sićušan i nestvaran.

Iris je veselo zapjevala: "Tko se boji vuka još, tri za groš, tri za groš, vuka se ne bojim ja, tra-la-la-la-la. Ja sam hrabra, hraaabra, nikog se ne bojim ja, tra-la-la-la-la!"

Slaven joj je uputio ubojiti pogled: "Hoćeš li, molim te lijepo, prestati? Moraš li izvjestiti baš sve divlje zvijeri o našem dolasku? Drugim riječima, želiš li biti obrok jednoj krvoločnoj zmijurini, ili, možda, sovuljagi?"

Njegove riječi su bile učinkovite. Irisinu prisutnost odavalo je još samo tiho šmrcanje.

Umjesto Iris, oglasili su se krijesnici: "Oprez, banuli ste na skup mračnih sila."

Iris se ukočila: "Tko je sada to?"

Umjesto Slavena, oko odgovora su se potrudili krijesnici: "Mi smo dobri duhovi Slavenova doma. Šuti, mala! Brbljanjem ćeš na sve nas navući sile zla."

Krijesnike je u objašnjavanju zaustavio zvuk mračnih glasova. Jedan od glasova izdvajao se svojom metalnom bojom koja je močvaru presijecala poput oštrice mača: "Čujte me bjesovi, divovi, nakaze i zli duhovi!"

Krijesnici su zacijukali: "Jao, to je Crnobog – vladar mračnih sila podzemlja!"

Crnobog je urlao: “Danas vam naređujem novo zlodjelo!”

Grozna žena bubuljičava nosa vrištala je nošena iznenadnom srećom: “Mmmmmm, mljac, zlodjelo, mmmm, jedva dočekah!”

Krijesnici su drhtali: “Zla Morana. Čuvaj se, Slavene!”

Slaven je primaknuo uho krijesnicima: “Tko je Morana?”

Krijesnici su potiho odgovarali: “Moranu nazivaju i Babom Rogom. Ona je Crnobogova najvjernija pomoćnica.”

Slaven i Iris su se uhvatili za ruke gotovo prestavši disati. I bjesovi su se primirili. U očima im se čitala glad za zlodjelima gospodara Crnoboga, okrutnog vladara podzemnoga svijeta.

Crnobog je poskočio i kao žeravica zacvrčao: “I sami znate kakvo zlo se za nas sprema: Sunčaničinu sinu Zoranu Svarog je uputio vile suđenice s bogatim darovima.”

Slaven je upitno pogledao krijesnike, a oni su mu došaptavali svejednako drhtureći: “Svarog je bog dobrote. Jači je od Crnoboga, ali ponekad ne prepoznaje njegove urote.”

Bjesovi i nakaze su vrištali: “Je, je, fuj, fuj, fuj, ma što fuj – stoput pljuj, pljuj, pljuj!” Crnobog je važno nastavljao: “Suđenice su Zoranu prorekle brojne potomke koji će sve ljude sa Sova planine odvesti u novu zemlju punu sunca.”

Baba Roga je na ove Crnobogove riječi zakriještala: “Koga ćemo mi tada moriti? Kome ćemo tada zli biti?”

Zloće i zloćice su se u vihoru nadvile nad mračni skup. Spiralnim tijelima su podizale oblake uskomešane prašine. Crnobog je bijesno urlikao: "Što nam je činiti? Pitam vas: što nam je činiti?"

Močvara je brujala ispunjena jekom jezivih glasova nakaznih stvorenja: "Moramo ih zaustaviti! Nikamo se oni neće otputiti."

Crnobog je podigao uvis lijevu ruku. Urlici su jenjavali, a zatim je nastupila potmula tišina. Crnobog se okrenuo Babi Rogi: "Tebi kao najzločestijoj, tebi kao najotrovnijoj, dajem svečani zadatak – zatri trag Sunčanici, ne dopusti joj dojiti i proročanstvo suđenica se neće ostvariti!"

Bjesovi su se na Crnobogove riječi uhvatili za ruke i zapjevali: "Zoran bez majke koja nad njim bdije za nas opasnost više nije!"

Baba Roga je važno trljala dlakavu bradu: "Crnobože, imam plan."

Zlice su vrištale: "Plan! Plan! Morana ima plan!"

Morana je mirno mudrovala: "Dovabit ću vojvodu Zlomira."

Na njezine riječi, bjesovi su jecajući počeli zavijati: "Treba dovabiti Zlomira", a Morana je nastavljala: "Činima ću ga zaluditi."

Bjesovima su se pridružile i ostale zlice: "Hi-hi-hi… zaluditi Zlomira…"

Crnobog je naglas razmišljao: "Zlomir će Sunčanicu uzidati u svoj dvorac i Zoran će ostati bez majke!"

Na sve rečeno Morana je snažno uzviknula: "Hura!"

Načinila je nekoliko akrobatskih okreta unaprijed i unazad, podigla vjetar i uz fijuk poskočila visoko u zrak. Kako je od zemlje odskočila, pogled joj se prikovao uz dva nepoznata stvorenja, Iris i Slavena. Lice joj se izobličilo od užasa, a potom i bijesa. Kažiprst je uperila u Slavena i Iris: “Uljezi!”

Slaven je nastojao biti brz. Snažno je udarao kamenicom o kamenicu. Dospio je vidjeti bjesove kako se okreću spremni za napad, a zatim ga je obavio gusti dim. Iris ga je držala za desni rukav, krijesnici su drhturili, a zlotvori su se primicali i postajali sve bliži.

* * *

Iris i Slaven stajali su zadihani i izgrebeni usred školskog igrališta kojim se razlijegao nervozan zvuk zvona. Bez riječi su se pogledali i istodobno pojurili prema školi. Uletjeli su u posljednji trenutak prije zaključavanja školskih vrata. Dežurni učenik već je pripravio veliki ključ kojim je kanio zaključati ulazna vrata.

Pred vratima učionice iz zemljopisa Iris i Slaven gotovo su se sudarili sa Šaruljom, učiteljicom zemljopisa. Slaven je pokušao ublažiti ovo kašnjenje jednim od isprobanih trikova – ljubaznim pozdravom: “Dobar dan, nastavnice Šarčević!”

Šarulja mu se već nasmiješila, kad se naglo trgla i strogo dodala: “Ma, gdje ste vas dvoje? Niste li se možda zaljubili? Vidi ih samo kako su blatnjavi.”

Iris je, kada god to ne treba, snažnija od lokomotive i brža od zrakoplova. Još uspuhano, naglašavajući svaku

riječ, važno je odgovarala: "Mi smo upravo stigli sa Sova planine, i to pomoću dvije čarobne kamenice. Tamo je, znate, prava urota… no, ne brinite, mi smo za urotu na vrijeme doznali, na nju su nas upozorili krijesnici…"

Slaven ju je udario laktom među rebra: "Nastavnice Šarčević, bili smo u knjižnici potražiti knjigu o najznačajnijim planinskim visovima. Željeli smo Vas iznenaditi referatom na tu temu."

Šarulja ga je upitno pogledala: "Je li? Tko bi rekao? I, koju ste knjigu posudili tako blatnjavi?"

Slaven je i nadalje ustrajavao u laži: "Znate, knjigu možemo posuditi tek za dva dana. Danas smo je tek, kako se ono kaže…"

Iris mu je pomagala: "Bezecirali!"

Šarulja ih je gledala s osmijehom: "Mislite reći, osigurali. No, dobro, golupčići. Dakle, očekujem vas s referatom."

Slaven se umorno bacio u školsku klupu. Uvijek se smijao na teta Nadino ponavljanje kako je škola pravi odmor u odnosu na životne probleme. Sada je uvidio – bila je u pravu. Što je škola u odnosu na bjesove, Crnoboga, Babu Rogu i onu groznu urotu? Još kada bi se riješio Iris, škola bi ponovno postala mjestom odmora.

S naporom je zaškiljio u smjeru zemljopisne karte. Iris je štucala. Jasno, od djevojčice se ništa drugo nije moglo ni očekivati negoli privlačenje pozornosti. Sada je istodobno i štucala i kašljala. Nastojao je razaznati o kojem kontinentu Šarulja govori. Iris je podigla ruku i zamolila dopuštenje za izlazak iz učionice. Zatvaranje

vrata popratila je pravilna izmjena štucanja, kašljanja i kihanja. Kako nastavu nije uspijevao pratiti, Slaven se posvetio proučavanju atlasa. Neko vrijeme ga je prelistavao, a potom ga je razočarano odložio. Pomislio je: “Niti svjetske karte nisu ništa posebno. Na njima čak nije ni ucrtana Sova planina, za koju potpuno izvjesno znam kako postoji i o čijem postojanju svjedoče naslage neosušenog blata po mojim trapericama.”

Kao da su ga čuli, krijesnici su se oglasili iz ruksaka: “Hej, domaćine, i ti ćeš odrasti, a tada ćeš svima pokazati što i kako valja činiti. Čak i kako atlasi trebaju izgledati.”

Panika pod velikim odmorom

Sati su se vukli kao vagoni teretnog vlaka, sporo i monotono. Slaven je jedva dočekao veliki odmor, posebno nakon što je na satu povijesti rekao kako je Amerika

otkrila Kolumba. Jedina sretna okolnost bila je što je nakon njega odgovarao Borko.

Na pitanje što je povijest, Borko je čak i imao točan odgovor: "Povijest proučava društvo, počevši od pojave čovjeka i prvih država pa sve do..."

Po strogosti čuvena Višeglava činila se zadovoljna Borkovim odgovorom. Istina, Borko nije dospio navesti kako povijest bilježi ratove, imena vladara, i bitke za vlast, ali ga je Višeglava sljedećim pitanjem: "A što je poslije?" kanila navesti upravo na takav odgovor.

Borko je čak i razmislio. Točnije, razmišljao je pola minute, a potom je izgovorio nedužnim glasom: "Sljedeći sat je matematika."

Višeglava je problijedjela: "Nečuveno! Kakva drskost! Nečuveno!"

Slaven nije podnosio nepravdu, a kako je Borkovu jedinicu držao rezultatom nesporazuma, ona ga je činila dodatno nezadovoljnim. Kad je zvono označilo kraj Borkovim mukama, Slaven je svježi zrak potražio uz otvoreni prozor. Iris mu se, naravno, već nalazila za petama. Njezinim pitanjima o Sova planini, kneginji Sunčanici i vojvodi Zlomiru, činilo se, nije bilo kraja.

Iako je uvijek kada bi mu postavili pitanje: "Što ćeš biti kada odrasteš?" odgovarao: "Pustolov!", Slaven sada nije imao volje za nastavak ove pustolovine. Stoga joj je odgovorio: "Znaš što? Ti nisi dosadna kao muha, ti si dosadna kao roj muha!"

Iris ga je bijesno pogledala i uvrijeđeno se okrenula. Već tada je mogao posumnjati kako je na pomolu nova neprilike. Irisin bijes je mogao donijeti samo jedno – cijeli niz novih nevolja.

* * *

Slavenu je velikoodmorska strka u potpunosti odgovarala: dok su drugi bili zaokupljeni druženjem, on je nastojao razumjeti prethodne događaje. Nakon nekog vremena, iz razmišljanja ga je prenula spoznaja o prenaglašenoj tišini. Poput svakog pravog pustolova, Slaven je znao kako je najopasnije upravo zatišje bez zvukova, jer nakon njega u pravilu slijedi oluja. Rukom je dotaknuo džepove htijući provjeriti stanje svoga blaga, kamenica. Istodobno se prisjetio kako ih je za vrijeme sata hrvatskog jezika odložio u ruksak. Odjurio je do svoje klupe i – po tisuću i prvi put u ovome danu – ostao bez daha: kamenicama nije bilo ni traga. Nestale su, isparile, naprosto – iščezle! A s njima i, pogodit ćete tko – nevjerojatna Iris. Trčeći uz stube provjeravao je svaki kutak škole, ponavljajući svoju omiljenu rečenicu: “Ni u snu ne popuštaj u oprezu!”

* * *

Slaven je sustigao Iris pred vratima ženskog zahoda. Ali, kako? I, je li je sustigao ili ga je ona svojim pojavljivanjem iznenadila?

Iris se pojavila u oblaku dima. Skamenjeno je stajala čvrsto držeći čarobne kamenice. Lice joj je odražavalo zbunjenost koju je i Slaven osjetio po prvom povratku sa Sova planine.

*

Koristeći Irisinu zbunjenost, Slaven joj je kamenice preoteo iz zgrčenih šaka, a potom je dao maha bijesu: "Ako želiš rat, imat ćeš ga! Ti si jedna razmažena bezobraznica. Ti si..."

Irisin pogled prazno je lutao daljinom: "Stigla je. Vidjela sam je."

Je li Slaven osjećao ljutnju? Svakoga trenutka, umjesto na Iris, ljutio se sve više na samoga sebe. Najradije bi je zaboravio i nikada joj se više ne bi obratio. Umjesto toga, radoznalost je bila jača i začuo je samoga sebe kako postavlja pitanje: "Koga si vidjela, i gdje? Govori!"

Iris je počela tajanstveno šaputati. Na Sova planinu vratila se točno u trenutku u kojemu su se bjesovi i zli duhovi razbježavali močvarom. Neki su se skrivali pod grmlje rakite, drugi u žilj topole, treći u močvaru, a Crnobog se pretvarao u maglu koja se zavlačila u gustu krošnju stare bukve. Magla je prekrivala bukvu sve dok je nije posve obgrlila. Crnobog je, ušuškan i prekriven maglom, zaspao i glasno zahrkao.

Doznala je kako Baba Roga-Morana ljeti stanuje u potpunoj tmini dubokog gliba. Ondje provodi vrijeme smišljajući zla ljudima. Često se prerušava u bezazlene starice i izgledom zavarava one koji o njoj znaju pravu istinu. Ovoga puta je izabrala lik sitne starice, babe Stane, skupljačice bilja s ruba šume Stanoče na Sova planini.

Iris se prisjetila kako je vidjela i vojvodu Zlomira koji je posjetio Babu Rogu u njezinom novom domu – kolibi babe Stane. Priljubljena uz drveni zid kolibe slušala je Zlomirovu jadikovku zbog grada koji mu se noću razrušava. Baba Roga mu je savjetovala neka prinese žrtvu zlim duhovima. Tada bi vradžbina zaustavila rušenje grada ako bi Zlomir oteo Sunčanicu i uzidao je u zidine Orlova Gnijezda.

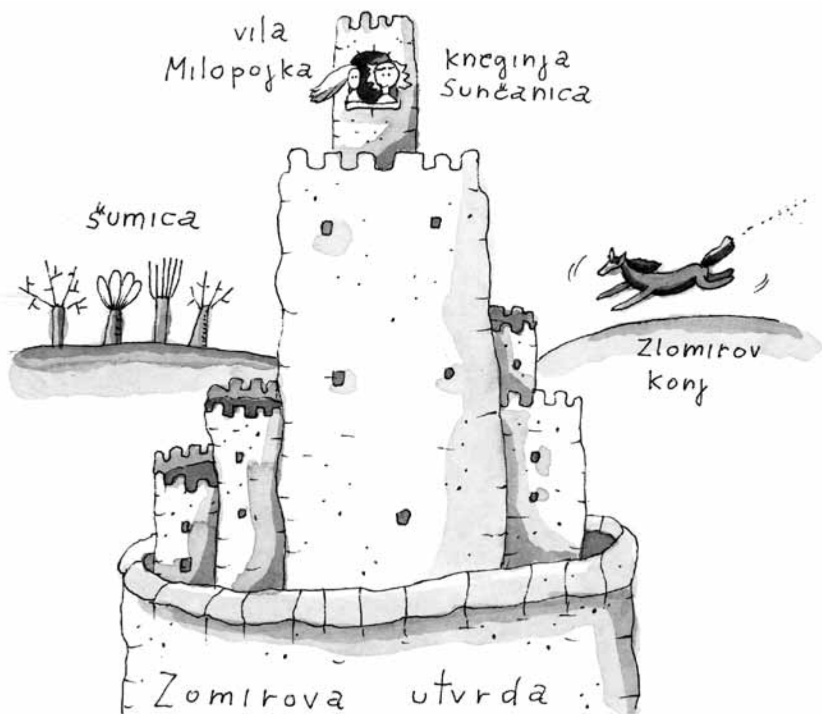
Iris je zastala s pričom. Ježila se na prisjećanje Zlomirove otmice kneginje Sunčanice.

Kako nije uspijevala obuzdati drhturenje, Iris je naposljetku zaplakala: "Moramo nekako pomoći Sunčanici. Što ćemo učiniti, Slavene? Imaš li neko oružje? Ili druge čarobne predmete?"

Slaven je već za Irisina izlaganja donio odluku. Ovo vrijeme nije bilo pogodno za ljutnju. Pomirljivo joj je stavio ruku na rame i usmjerio je prema razredu: "Što je bilo, bilo je. Prestani plakati. Vratit ćemo se na nastavu, zatim ćemo otići kućama, napisat ćemo zadaće, dobro ćemo se odmoriti i sutra, prije škole, krenuti za Orlovo Gnijezdo. Dajem ti riječ."

Iris se primirila. Utišao se i Slaven. Sjedili su u školskim klupama mučeni brigama. Oboje su spoznali kako i čarolije imaju svoju mračnu stranu. Ni pustolovine više nisu ono što su nekad bile.

Odlazak u Orlovo Gnijezdo

Kao u svim dobrim vestern filmovima, odlazak u Orlovo Gnijezdo, grad vojvode Zlomira, dogovoren je točno u podne. Ovoga puta, Slaven je osim školskih knjiga i čarobnih kamenica ponio i pribor koji svaki pustolov

nužno mora posjedovati. U omanjem zavežljaju nalazili su se mobitel, čekić, uže, nekoliko udica, alkohol za previjanje rana, zavoj, zviždaljka i jedan nožić. Kao po dogovoru, i Iris je ponijela nešto što bi im moglo biti korisno – MP3 player.

Sakrili su se u ulaz Slavenove zgrade. Držeći se za ruke, posve ozbiljnih i zabrinutih lica, kucnuli su kamenicama. Dok su nestajali u maglenom oblaku, za njima su još neko vrijeme odzvanjale Irisine riječi: “Kamenice, ponesite nas do Sunčanice!”

* * *

Slaven i Iris ležali su na leđima. Teški plastovi sijena pritiskali su im utrnule udove i otežavali disanje. Odmah do njih neka je životinja rzala, njištala i toptala teškim kopitima. Provirivši, Iris je zavrištala: “Mi smo u spavaonici krave. Slavene, diži se, krenula je prema nama. Pojest će nas!”

Slaven je prvo pozvao krijesnike, pokušavajući doznati kakva opasnosti prijeti Iris. No, krijesnici su mirovali. Kada se, naposljetku, uspio uspraviti, dograbio je čekić, pripravan braniti Irisin život. Odbrojivši do pet, iskočio je iz zaklona i snažno zamahnuo čekićem. Nekoliko trenutaka je tako u čudu stajao, a zatim je s olakšanjem zaključio: “Kakva krava? To je konj. Hmmmm, nalazimo se u staji. Ne boj se, ni krave ni konji ne jedu ljude.”

Spremio je svoj čekić i pozorno promotrio konja. Dok je promatrao konja, nastojao je ne osvrtati se na podrugljiv podsmijeh krijesnika. Njih je prepustio bujici Irisina bijesa.

Konj je potpuno nezainteresirano žvakao sijeno. Bio je to rasan vranac grive upletene u pletenice. Slaven ga je nekoliko puta obišao, a zatim je zastao. Primijetio je kako mu se na butinama nalazi žig ili, kako bi to rekla djeca iz njihove škole – tattoo u obliku nekog čudnog znaka nalik slovu Z. Nedvojbeno, nalazili su se usred Orlova Gnijezda, a pred njima je konj vojvode Zlomira dokono žvakao sijeno.

Zlomirov grad sastojao se od brojnih kula opasanih debelim zidom. Iako je Orlovo Gnijezdo ostavljalo dojam dobro branjene utvrde, neke su kule, gotovo potpuno srušene, stvarale dvojbu i sumnju u neosvojivost ovoga zdanja.

Slaven se okrenuo Iris koja se još uvijek objašnjavala s krijesnicima. Prekinuo ih je u prepirci: “Jeste li u stanju krenuti u izviđanje?”

Iris je zatreptala: “Možda sam nešto krivo shvatila? Zar mi ne izviđamo upravo sada?”

Slavena je već nosila pustolovna groznica. Ipak, uspješno se obuzdao: “Svako izviđanje zahtijeva pomno planiranje. Ako zajedno krenemo obilaziti Orlovo Gnijezdo, obilazit ćemo ga do sumraka.”

Nije čekao Irisin odgovor nego se prignuo zemlji i vrhom pruta skicirao tlocrt Zlomirova grada: “Razdvojimo li se, možda uspijemo proći neprimijećeno.”

Iris je važno uzvratila: “Ti kreni u desno krilo grada, a ja ću obići lijevo.”

Krijesnici nisu bili uvjereni u valjanost toga plana: “Mi bismo kući!”

Slaven se nije osvrtao. Iz spremnika s ratničkim pomagalima posegnuo je za zviždaljkom i predložio Iris: “Vrijeme povratka označit ću zviždukom.”

Iris se pokazivala sve boljom saveznicom. Činilo se da je pod svaku cijenu odlučila ustrajati u oslobađanju Sunčanice: “Ništa ne brini. Na ovom istom mjestu bit ću i prije zvižduka.”

Sumnjičavo je pogledala u smjeru Zlomirova konja. Konj je zarzao, a Iris je dodala: “Valjda me ovo čudovište neće pojesti.”

Nakon što su se rukovali, kao što su to običavali vidjeti u akcijskim filmovima, krenuli su svako u svome smjeru. Iris je samu sebe ohrabrivala: “Neustrašiva sam… neustrašivo hrlim u u opasnost… neustrašiva sam…”

Tek po sijenu koje je nestalo ispred Zlomirova konja Slaven je zaključio da je od odlaska u izviđanje proteklo podosta vremena. Iz ruksaka je izvadio pustolovni zavežljaj, a iz zavežljaja čarobne kamenice. Zadržavajući dah pritajio se u sijenu. Još nije bio siguran je li ga jedan od Zlomirovih pomoćnika pratio. Iako je primjenjivao špijunska pravila, bio je uplašen.

Slavenovo su prisluškivanje prekinuli udarci koji su pristizali sa svih strana. Prije negoli se spretno izmakao i zauzeo karataški gard prve kate, pomislio je kako su krijesnici danas već drugi put zakazali. Ispustio je bojni poklič i zastao – Iris je žmireći mahala grabljama. Udarce koje je primio uputila mu je njegova saveznica Iris. Doimala se pomalo nestvarno, sa školskom torbom

na leđima i novim oružjem u rukama izgledala je kao neki čudan pauk. Slaven je pokušavao doći do daha: "Što ti je? To sam ja! Ili si možda i ti postala Zlomirova pomoćnica?"

Prepoznavši ga, Iris se još jednom osvrnula oko sebe i prestrašeno promucala: "Bjež'mo, bjež'mo... tu je bio on... hranio je ovo čudovište... sigurno me vidio..."

Vrata su zaškripala, krijesnici su zavrištali, a iza otvroenih vrata promolilo se dnevno svjetlo i dugačka sjena Zlomirova pomoćnika. Iris se na protivnika obrušila svojim primitivnim oružjem, a Slaven je, ne uspijevajući smisliti ništa učinkovitije, iz sve snage potegnuo Zlomirova konja za rep. U buci koju su proizvodili konj, pisak zviždaljke, cika krijesnika i Irisino zapomaganje, Slaven je uspio zakuckati čarobnim kamenicama. Osjetio je kako ga Iris hvata za ruku, a zatim i vrtoglavicu bestežinskog stanja.

* * *

Slaven nije znao kako se padobranci osjećaju nakon ateriranja na zemlju, ali je dobro osjećao bolove od najnovijeg prizemljenja. Gdje li se nalazio? Slavine, ručnici i kada u kojoj je ležao, mogli su značiti samo jedno – Slaven se nalazio u kadi nepoznate kupaonice.

Iris je čučala uz kadu i šaptala: "Ja bih svojoj kući, svojoj dragoj kućici!"

Shvatio je: kamenice su ispunile Irisinu želju i vratile ih kući. Točnije, Irisinoj kući. Ali kako baš u kupaonicu? Je li moguće da je ženski mozak njegove pustolovne prijateljice usred najžešće bitke poželio biti u kupaonici?

Slaven je i prije znao kako nikada neće razumjeti žene, ali da ih baš toliko neće razumjeti, to ipak nije znao. Odmahnuo je rukom i odlučio krenuti u akciju. Za početak, valjalo se izvući iz ovog nedostojnog položaja.

Iris je bila brža. Posve pribrana, stajala je pred ogledalom i pomno promatrala svoj odraz. Okrenula se prema Slavenu i progovorila izvještačenim glasom kojim je valjda imitirala mamu: "Što kažeš? Misliš da bih trebala obući onu crvenu haljinu?"

"Mislim da se trebaš ubrzati ako želiš stići u školu!"

"Tako se ne razgovara s budućom zvijezdom!"

"Zvijezdom?"

"Ja ću imati bend, vrlo popularan. Svirat ću na koncertima i mijenjati odjeću za svaki nastup."

Slaven je još jednom zaključio kako zaista nikada neće razumjeti žene. Zatim je slegnuo ramenima i žurno se uputio prema izlaznim vratima. Iris se nije ni potrudila sustići ga. Istodobno je mijenjala ukosnice, gladila nakostriješenu mačku Mazu i poravnavala odjeću. Povrh svega, pred izlaznim ga je vratima odgurnula u stranu i požurila se prva istrčati na stubište. Slavena je zasmetalo što je Iris u svemu, čak i u nehatu, željela prednjačiti.

Slaven joj je doviknuo: "Halo, a zaključati?"

Iris se, zaustavljena Slavenovim povikom, posvetila pretraživanju džepova: "Nema ih."

"Koga nema?"

"Ključeva, koga drugog ne bi bilo?!"

"Kako nema? Gdje si ih mogla staviti?"

"Joj, ostali su kod one nemani!"

“Kakve nemani?”

“Znaš, kad sam se bojala da će Zlomirov konj pojesti, ja sam ga pokušala uspavati ključevima.”

“Uspavati?”

“Onako kako to rade mađioničari.”

“Znaš što? Konji ne jedu ljude, ali meni je doista žao što te Zlomirov konj nije progutao.”

Iris je prkosno podigla glavu: “Barem bi pojeo pametnu osobu.”

Sljedeće sekunde je tulila: “Aaaaa, moja pjevačka karijera je uništena… buuuu… Što ću reći mami? Priprijetila mi je: još jedan nestašluk i ništa od benda.”

“Na žalost, to ćeš morati smisliti sama.”

“Sve što je teško moram sama.”

“Ma što si teško učinila? Nemaš bend, a zapomažeš nad pjevačkom karijerom.”

“Tko je hipnotizirao konja? Sama samcata sam mu mahala pred očima.”

“Znaš što? Imaš sve šanse da na tebi isprobam jednu brzinsku hipnozu.”

Iris je posjedovala još jednu žensku osobinu: brige je zaboravljala jednakom brzinom kojom ih je i proizvodila. Tako je i zbog gubitka ključeva bila nesretna punih sedam minuta. U osmoj joj je bilo važno nešto posve drugo. Zabacila je uvojak i otpočela s novom temom: “O ključevima ću misliti drugi put. Nego, jesi li što otkrio u Orlovu Gnijezdu? Reci, što si vidio… Gdje si bio?”

“U Zlomirovoj kuli.”

“Ma daaaaj… Kakva je? Je li stravična?”

“Ne znam. Uostalom, kakve to ima veze?”

“Ima li nekog nakita, ukosnica ili stvari za mene?”

“Dosadna si! Zlomir čuva nešto puno važnije u tajnoj škrinji.”

“U tajnoj škrinji?”

“Zatekao sam ga kada je u nju spremao odjeću za vjenčanje sa Sunčanicom.”

“Mhm… To je prava dragocjenost, odjeća za vjenčanje sa Sunčanicom.”

“To nije sve.”

“Ne mogu vjerovati! Što je još u tajnoj škrinji?”

“Vilinsko ruho.”

“To nam treba. Vilinskog ruha se moramo domoći.”

“Da, ali sve je blago triput zaključano.”

U razgovor su se umiješali i krijesnici: “Bravu može otvoriti ruka poštene i časne žene.”

Iris je pobjedonosno pljesnula rukama: “Znam i čije se vilinsko ruho čuva u škrinji!”

Slaven je sumnjičavo pogleda. Očekivao je još jednu Irisinu izmišljotinu. No Iris je umjesto izmišljotine nastavljala iznositi novosti koje je sama doznala: “U najvišoj kuli Orlova Gnijezda pronašla sam vilu Milopojku. Što se čudiš? Vidjela sam ih obje, i Milopojku i Sunčanicu.”

Krijesnici su uzviknuli: “Vila Milopojka je nemoćna bez svoga ruha.”

Iris je potvrdila: “Sunčanica se ne želi udati za Zlomira, a Milopojka joj bez vilinskog ruha ne može pomoći.”

Slaven je glasno razmišljao: “Dakle, Zlomir je vili Milopojki oteo vilinsko ruho? Kako, nije mi jasno? Koliko znam, vile su jako moćne i smrtnici im ne mogu nauditi.”

Iris je ponosno izvadila MP3 player: “Sve sam zabilježila! Uspjela sam snimiti Milopojkinu priču dok je tješila Sunčanicu.”

Nakon kraćeg pritiskanja tipki MP3 playera, crveno svjetlo je zasvijetlilo, a njih dvoje su sa zanimanjem osluškivali tužne tonove Milopojkina glasa.

“Oduvijek sam se izdvajala od drugih vila po tome što sam bila prava skitnica. Moje sestrice su me molile neka ne lutam močvarom, a ja sam bila najsretnija upravo u svojim samotnim lutanjima.”

Drugi glas je pripadao kneginji Sunčanici: “Draga Milopojko, znam kako je slobodno lutanje izazov. I ja sam mu se rado prepuštala. Tako me je Zlomir i ugrabio, ah, jadna li sam…”

Milopojka je progovorila, glasa slabašnijeg no prije: “Jednog ljetnog jutra odlučila sam se okupati u jezeru. Tek što sam zaplivala i prepustila se čarima vode, na obali sam ugledala Zlomira gdje skuplja moje vilinsko ruho, a zatim kako i odmiče s njim.”

Sunčanica je uzviknula: “I tebe je, znači, uhodio?! Uzeo ti je ruho. Je li te i zarobio?”

Milopojka je odgovorila tiho i tužno: “Nije bilo potrebno jer bez vilinskog ruha nemam vilinsku moć. Željela sam izbjeći prijekor svojih sestrica, odlučila sam sama povratiti ruho. Prikrala sam se Orlovu Gnijezdu i kada je pala noć ušuljala sam se u dvore. Tražeći ruho po dvoru

pronašla sam tebe, Sunčanice. Bez vilinske moći nisam uspjela povratiti svoje ruho, nego sam sada bespomoćna zatočenica ove mračne kule u kojoj tugujem iz dana u dan bivajući sve nemoćnija, starija i slabija."

MP3 player je zakrčao, a krijesnici su se uskomešali: "Mi znamo kako se vila Milopojka može spasiti!"

Slaven i Iris su se u čudu pogledali dok su se krijesnici nadglasavali: "Čarobna travka odoljen može joj snagu povratiti!"

Neko vrijeme su razdragano uzvikivali: "Odoljen! Odoljen! Odoljen!"

Zatim su krijesnici vijećali, mudrovali, potom opet vijećali, a naposljetku su utihnuli i posve se primirili.

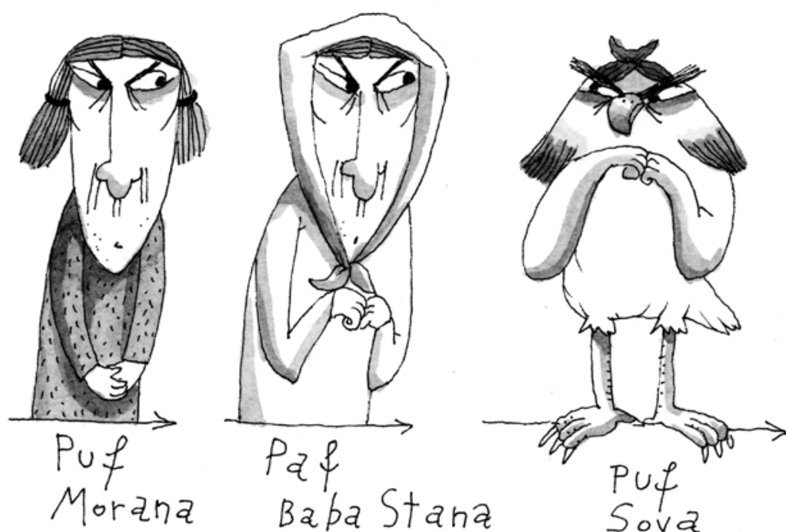
* * *

Slaven i Iris su sjedili u svojim klupama usred školske graje i mislili o Sunčanici i Milopojki. Čak su se i krijesnici prestali oglašavati. Mala družba bila je duboko zamišljena nad onim što je doznala i doživjela.

Ne zna se točno kakve su planove kovali, ali neki tvrde kako su se posljednjih dana posve izmijenili. Teret tajne koju su brižljivo čuvali učinio ih je starijima i odraslijima od njihovih vršnjaka.

Teta Nada bi ih sigurno razumjela. Razumjela bi i njihovu silnu želju za oslobađanjem Sunčanice i vile Milopojke. Kada bi se nalazila negdje u blizini, vjerojatno bi im u znak potpore prišapnula izreku o loncu: "Il' loncem o kamen, il' kamenom o lonac, loncu je teško svakojako!"

Crnobog prijeti

Iris je nestrpljivo poskakivala pred ulazom Slavenove zgrade. Nekoliko puta je pozvonila, a nakon toga ga je dozivala po imenu. Dozivala ga je toliko dugo dok se jedan prozor nije otvorio. Umjesto Slavena, provirila je

glava ljutite gospođe: "Slušaj, mala, ako ne prestaneš s galamom, pozvat ću policiju!"

Još prije tjedan dana Iris bi se prestrašila, no nakon svih događaja u Orlovu Gnijezdu buntovno je odgovorila: "Nisam mala i ne bojim se policije! Ako Vas baš zanima, bojim se samo bjesova. A bjesove, vjerujem, niste u stanju dozvati!"

Kako je stroga gospođa izgovorila još neke prijetnje, Iris se odlučila povući u mrak ulaznog stubišta.

Umorna od čekanja, sjela je na drugu stubu. Mislila je kada bi barem imala žvaku, prvo bi je dobro žvakala, a potom bi je zalijepila na zvonce s prezimenom Lendić. Zatim bi pronašla nekog iz razreda i sve bi mu ispričala. Tada bi Slaven sigurno shvatio koliko sam uporna.

Smišljala je osvete i nije zamijetila kako Slaven sjedi uz nju. Umjesto pozdrava, oprezno se osvrnuo oko sebe i prošaptao: "Sprema se velika frka."

Iris je u trenu zaboravila na ljutnju: "Gdje? U Orlovu Gnijezdu? Nisi valjda išao bez mene?"

Slaven je prvo šutio, a zatim je potvrdio: "Morao sam otići i provjeriti je li Sedeslav organizirao potragu za Sunčanicom."

"Sedeslav? Je li i on lik iz Bezdana?"

"Ma ne. Sedeslav je oduvijek brinuo o Sunčanici. Njega sam pratio kada sam se prvi put našao na Sova planini."

Iris zatopće tenisicama: "I? Iiiiiiii?"

Slaven je ustao i krenuo prema školi: "I? Strpi se i sve ću ti ispričati."

* * *

Na putu prema školi Slaven se čudio iscrpnosti s kojom je prepričavao detalje jutrošnjeg odlaska na Sova planinu. I to kome? Razrednoj šminkerici Iris, koju do prije nekidan nije primjećivao. Spominjao joj je i najmanje sitnice. Priznao je kako mu je toga jutra sve smetalo jer nije bilo struje, a time ni njegovih omiljenih kompjutorskih igrica u kojima je brusio borilačku vještinu. Ona se čudila i tvrdila kako uz jedno dobro ogledalo i najdosadnije prijepodne može biti vrlo zanimljivo. Slaven, naravno, vrijeme nije provodio uz ogledala, ali je vrlo rado čitao, surfao Internetom ili preslagivao svoju zbirku mačeva. No ovoga mu se jutra sve to činilo praznim i djetinjastim. Kada je malo bolje razmislio, prisjetio se da nije ni donio odluku o odlasku. Jednostavno, čarobne kamenice su mu se našle u ruci, a krijesnici i on na Sova planini.

* * *

Već je dobro poznavao mračne šume Sova planine. Dvorcu kneginje Sunčanice uputio se sigurnim korakom, prečicom, kroz močvaru. Na pola puta do Sunčaničina boravišta susreo je zgurenog Sedeslava. Zbog Sedeslavova zabrinta lica, Slaven je izmijenio svoj plan. Umjesto u pohod Sunčaničinu gradu, Slaven se odlučio pritajeno pratiti zabrinutog starca. Put je vodio uz rub šume, a zatim kroz gusto šipražje do ruba močvare. Hodali su dugo, sve do stoljetnog drveća. Pred njima se pojavila trošna koliba Babe Roge. Sove su zlokobno hukale. Znajući kako se približava opasnosti, Slaven je pojačao oprez. Pretrčao je između stabala i priljubio se uz kolibu.

Začuo je Sedeslava kako pozdravlja domaćicu Stanu u koju se prerušila Baba Roga: “Svako dobro, babo Stano!”

“Kojim dobrom, vrli Sedeslave?”

“Močvarom vijesti brzo kolaju. Možda si načula o nesreći koja nas je pogodila?”

“Kakvoj nesreći, starino?”

“Oteli su našu dragu kneginjicu Sunčanicu.”

“Je li kneginjica bila čuvana?”

“Čuvali su je njezini stražari. Uzalud.”

“Jesu li stražari bili budni?”

“Ne znam. Pobijeni su do jednoga. Čuvarice naše knegnjice pričaju kako su im u odaje banuli mračni ljudi. Sunačnici su usta prekrili suknom, a tijelo joj povezali čvrstom užadi. Odveli su je u mračne Zlomirove dvore gdje će je živu zazidati u zidine grada.”

Baba Roga je Sedeslavu glatko izrekla laž: “Žao mi je Sunčanice. Spasila bih je, ali nemam takvu moć.”

“Slušaj, Stano, dobro se mi znamo. Jučer si bila Baba Roga, danas si baba Stana. Cijeli život čaraš i varaš.”

Sedeslav je bijesno udario mačem po dovratku: “Govori, nečasno ženo, gdje mogu naći čudotvornu biljku odoljen! Treba nam biljka kojoj nitko ne može odoljeti, jesi li me razumjela?!”

Baba Stana je bila najbolja glumica koju je Slaven do sada gledao. Kršila je ruke, zdvajala je i na kraju je ipak odgovorila: “Žao mi je, Sedeslave, ali biljkom odoljen se zadire u najtajniju tajnu života. Kada bih se njome poslužila, na mene bi se razgnjevili i Svarog, i Vida, i boginja Živa, i svi ostali bogovi iz Nava. Ako

se umiješam u njihove poslove, pretvorit će me u žabu krastaču.”

Sedeslav je bio neumoljiv: “Govori, ženo!”

Baba Stana grozničavo razmišljala: “Ah, što mi može Zlomir! Reći ću Sedeslavu istinu.”

Pgledom je prostrijelila okoliš i provjerila jesu li u blizini Crnobogove uhode. Pokazala mu je mjesto uz vatru. Povjerljivo mu je progovorila: “Tajnu biljke odoljen ti ne mogu otkriti, ali ću zamoliti bogove vatre i vode da ti otkriju mjesto u Zlomirovu gradu gdje Sunčanica tamnuje.”

Sedeslav se primirio. Činilo se kako su mu se istodobno povratile i vjera u pravdu i prijašnja snaga. Baba Stana je vatri prinosila istrošeno vjedro, ulijevala u njega vodu i dugo ga okretala nad ognjem. Potom je iz kožnate vrećice izvadila šarene kamenčiće i bacila ih u vodu. Štapom je čarala po vodi, kolibom se pronio šapat:

“Zlomirova kula Sunčanicu krije,

al’ kneginjica više živa nije,

Orlovo Gnijezdo nad njom čvrsto stoji,

i težinom svojom njezino mrtvo tijelo mori!”

Na ove riječi Babe Roge promolio se Sedeslavov krik: “Oj, ti, Zlomire!”

Dohvatio je vjedro, bacio ga u goruće ognjište i vatru stao zatirati nogama. Tuga za Sunčanicom tjerala ga je uništiti plamen iz kojega doznao strašnu sudbinu Sunčanice. Ugasivši vatru odgurnuo je u stranu babu Stanu. Ona je cičala kao žeravica: “Bježi iz moje kuće, nezahvalniče. Idi spašavati svoju kneginjicu! Ali spasa joj nema, ha-ha-ha…”

Zlokoban smijeh Babe Roge pratio ga je dok je, gonjen bijesom i bolom, izmicao u smjeru Sunčaničina grada. Svaki korak mu je odavao želju za osvetom nad Zlomirom. Nadao se da je Sunčanica možda ipak živa. Odlučio je izbaviti Sunačničino tijelo, bilo ono živo ili mrtvo.

* * *

Slaven je završio pripovijedanje teškim glasom, a krijesnici su zavriskali:

"Dižite se, vas dvoje. Sedeslav okuplja najhrabrije junake za borbu protiv Zlomira."

Slaven i Iris su se pogledali. Znali su, na pomolu je strašna bitka u kojoj će žrtve padati na obje strane.

Iris je zasukala rukave. Gorljivo je vrtjela šakama spremnim kao za boksački napad: "Kada krećemo? Kada će borba početi?"

"Smiri se! Trebamo načiniti plan."

"Meni, molim te, prepusti Zlomirovog konja! Kad ga raspalim po njušci, neće mu više biti do zastrašivanja i jedenja!"

"Kakvog jedenja? Što ti je to?"

Iris je i dalje skakutala u boksačkoj pozi: "Jedenje? Normalno, ti ni ne znaš. Jer dok si ti fino obilazio Orlovo Gnijezdo, ja sam u onoj šupi strahovala kada će se konjsko čudovište početi igrati jedenja. Ili, ako ti još nije jasno, kada će me pojesti!"

"Lijepo sam ti rekao, konji ne jedu ljude!"

"Nećeš mi valjda reći da su od one travurine toliko narasli?!"

"Ne čuješ me? Treba nam p-l-a-n!"

"To ti cijelo vrijeme govorim. Kada ćemo u bitku?"

"Čekaj, nisi sve čula. Babu Rogu je nakon Sedeslavova odlaska posjetio još netko."

Iris se zaustavila usred borbenog stava: "Zacijelo Zlomir. Njemu sada treba pomoć u borbi protiv Sedeslava. Jesam li u pravu?"

"Eeee, bilo bi lijepo kada bi bila riječ o Zlomiru. On je amater u odnosu na..."

"Ne valjda bjesove? Baš sam ih danas nešto spominjala."

"Crnobog, Iris!"

Iris je u strahu prekrila usta objema rukama: "Ma nije moguće! I, što želi?"

Slaven se stresao od pomisli na lik mračnoga Crnoboga: "Crnobog zna da je Sunčanica još uvijek živa."

"To nije dobro."

"Od bijesa čupa drveće s korijenjem, ruši planine, zaustavlja rijeke..."

Iris se čudila: "Ne mogu vjerovati! A Stana, ovaj, Baba Roga?"

"Obećala mu je do sutrašnjeg jutra usmrtiti Sunčanicu."

"Znači, moramo uništiti i kolibu i Babu Rogu!"

"To već neće ići. Na Sova planini nema više Stane i njezine kolibe."

"Valjda je ostavila neki trag po kojem bismo je pronašli?"

"Jedino ako znaš raspoznavati tragove i izgled sova."

"Zašto?"

"Zato što se pretvorila u sovu, eto zašto!"

“U sovu se pretvorila Baba Stana, ovaj, Baba Roga? Ali, kako?”

“Začulo se puf-paf i kolibe više nije bilo, a jedna je sovuljaga odlepršala prema vrhovima drveća.”

“Ti si, naravno, zapamtio kako je ta sova izgledala?”

Slaven nije odgovarao, a Iris je sama sebi objašnjavala: “Ne, ti, naravno, nisi zapamtio kako je ta sova izgledala i sada je ne možemo ni prepoznati, ni uloviti, ni zarobiti?”

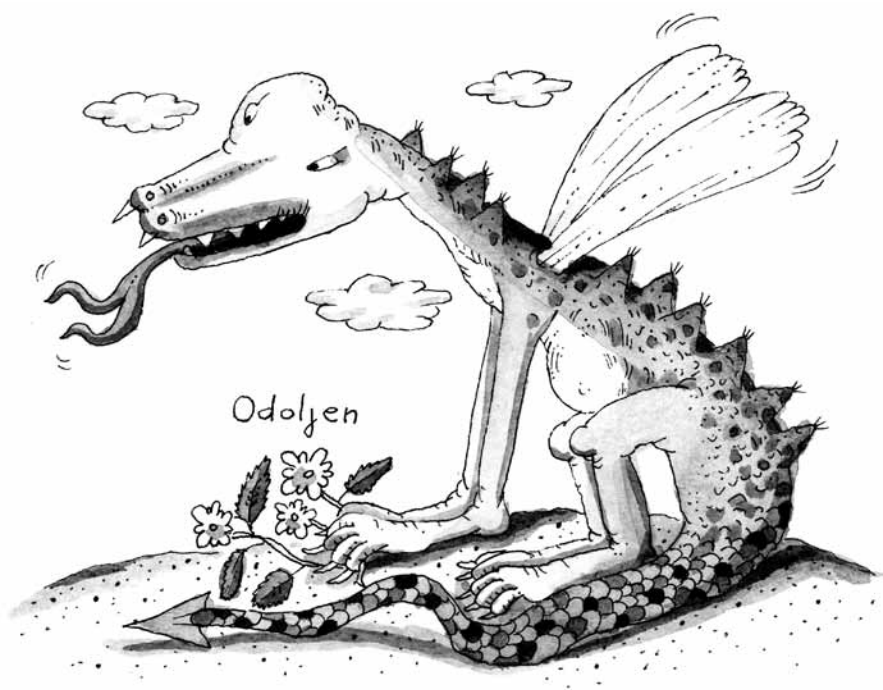
“Ako se ne varam, sova je imala tri uha.”

“Tri uha? Koja još životinja ima tri uha?! Krivo si vidio!”

Iris je pogledala u Slavenova leđa. Iz nekog razloga, postalo joj je žao. Još uvijek je bila ljuta, ali se smirivala: “Nije kraj svijeta. Šuma je, naravno, puna ptičurina, a mi tražimo sovu koja je lako prepoznatljiva. Gledat ćemo u njezina tri uha...”

Slaven je i nadalje šutio. U ušima mu je odzvanjao zlokoban huk sovuljage koji je popratio let Babe Roge u smjeru Orlova Gnijezda.

Sat biologije

Teta Nada je oduvijek govorila – tko želi pomoći drugima, prvo mora znati pomoći sebi. Prisjećanjem na ovu rečenicu Slaven je zaključio kako je odlazak u školu

neizbježan. Osim toga, bilo je i krajnje vrijeme ispraviti jedinicu iz oprašivanja. Čudilo ga je samo što je Iris bez riječi pristala poći u školu.

Slaven je zažmirio, a zatim naglo otvorio oba oka. Spavalo mu se. Još jednom je prelistao udžbenik. I dalje mu se spavalo. Možda zato što je po peti put pokušavao zapamtiti sve o ulozi pčela, bumbara i ostalih insekata. Žao mu je što na Sova planini nije promotrio kako se oprašivanje uistinu odvija jer je ondje bilja i insekata u izobilju.

U razmišljanju ga je prekinuo dramatičan ulazak Spirogire u razred: "Dobar dan, đaci! Gdje su redari? Kakva je to ploča?"

Razred je u trenu utihnuo. Čule su se još jedino žarulje kako zuje pod strujnim naponom.

Spirogira je vrtjela stranice imenika: "Hmmm, evo jednog zgodnog učenika kojeg bismo mogli ponešto upitati. Slaven Lendić, je li tu?"

Slaven je ustao. Nije morao promotriti razred i potvrditi kako svi prisutni gledaju upravno njega. Ivo Juroš mu je uputio pogled pun ohrabrenja, a Petar Sušac i svježe napisan šalabahter. Ena Buljubašić je na prste brojila koliko je udaljena od Slavenova prezimena u imeniku.

Spirogira skine naočale i zagleda se u daljinu: "Dobro, Slavene, reci ti meni, kakva je ovo jedinica?"

Iris je dovikivala iz treće klupe: "Iz oprašivanja, on to slučajno nije znao!"

Spirogira je vratila naočale na nos: "Molim lijepo, Tomićeva, jesi li mu ti odvjetnica?"

Iris se nije dala zbuniti: "Nastavnice Kovač, Slaven Lendić ništa drugo ne radi osim što uči biologiju. Zna o biologiji baš sve. Ja Vam to mogu potvrditi zato što s njim svaki dan boravim u prirodi."

Razred je prsnuo u smijeh. Slaven se pitao je li moguće da će mu Iris pokvariti jedinstvenu priliku za popravak one jedinice?

Spirogira se u dva skoka našla uz Slavena: "Mladiću, ti pred ploču, a ti mlada damo, još samo jednu riječ i prošetat ćeš ovog puta, umjesto u prirodu, do ravnateljice! Jasno?"

Slaven je stajao pred pločom i razmišljao što mu je najmudrije učiniti. Prisjetio se kako su u njegovim kompjutorskim igricama uvijek stradavali ili oni koji su posve mirni, ili oni koji su pretjerano ratoborni.

Spirogira je kružila učionicom kao morski pas oko utopljenika: "Ovako, ponovit ćemo elemente cvijeta, koje će nam ovaj mladi gospodin lijepo nacrtati."

Slaven se prihvatio krede. Na ploči je predano iscrtavao latice, listove, tučak i prašnike.

Objašnjavao je načine oprašivanja. Spirogira je zadovoljno klimala glavom: "Ima li pitanja? Je li možda nešto nejasno?"

Učenici su šutjeli. Svatko od prisutnih nadao se kako će Spirogira biti zadovoljna Slavenovim odgovorom i tako ostale poštedjeti daljnjeg ispitivanja.

Spirogira se okrenula prema Iris: "Onda, buduća odvjetnice? Imaš li nešto za dodati?"

Iris se doimala samouvjerenom: "Ništa ne bih dodala, ali bih postavila jedno pitanje."

Spirogira je uživala: "Je li, je li? Kakav nagli interes za predmet! Izvoli, mlada damo, radoznalo iščekujem tvoje pitanje."

Ena je prestala brojiti prezimena u imeniku, Petar je šalabahter preusmjerio k Irisinom pogledu, a Ivo Juroš je prestao tipkati SMS poruku… Iris je duboko udahnula, a zatim izgovorila pitanje u jednom dahu: "Znate li, nastavnice, gdje raste biljka odoljen i kakva su joj svojstva?"

U razredu je nastao lom. Djeca su vrištala od smijeha, a Spirogira je lupala imenikom o stol. Kada je konačno zavladao mir, Iris više nije sjedila u svojoj klupi.

"Drznica.", mislio je Slaven. "Dobro zna kako jedino ja mogu vidjeti njezino nestajanje. Lijepo je iskoristila gužvu i buku. Pobjegla je sama na Sova planinu. Drznica! Nije lega."

Što se dalje zbivalo, lako je pretpostaviti: Spirogira je u tili čas organizirala potragu, a u potrazi su se uključili svi prisutni učenici. Točnije, gotovo svi prisutni učenici.

Slaven je sjedio sam, uz otvoreni školski ruksak. On je, naravno, unaprijed znao kako je svaki pokušaj pronalaženja Iris bezuspješan. Iz razreda ne samo da je netragom nestala Iris, nego i njegove ljubomorno čuvane, čarobne kamenice.

* * *

Sat biologije bližio se kraju, a Spirogira je još uvijek izlagala kako se treba ponašati u školi: "Ako imate potrebu otići na WC-e, što ćete napraviti?"

Razred je odgovorio u zboru: “Dići ćemo dva prsta!”

Spirogira je uzviknula: “Što ćete još reći?”

Jedan tihi glas je odgovorio: “Ja sam se vratila.”

Svi pogledi su se usmjerili prema tom glasu. Iris je snuždeno stajala uz vrata, pogleda prikovana o pod. Zavladao je težak muk, kao pred oluju. Spirogira je začuđeno sjela i odložila svoje naočale: “Dobro, Iris, gdje si uopće bila?”

Iris je zajecala: “Imala sam smrtni slučaj!”

Spirogira je s nevjericom upitala: “Oh, Bože, tko je umro?”

Iris je kroz suze objašnjavala: “Sunčanica. Zapravo, otrovala se jagodama…”

Zvono za kraj sata trgnulo je sve prisutne. Spirogira je tješila uplakanu Iris: “Ipak, trebala si mi reći kamo ideš. Nema škole bez discipline. No, dobro, prestani plakati.”

Slaven je zapanjeno promatrao obrat: Spirogira je tješila Iris koja je bez pitanja napustila sat! Pomislio je kako nepravdama nema kraja. Kada je podigao pogled, Iris je i nadalje šmrcala. Oko nje se okupila skupina učenika. Neki su je nutkali slatkišima, Petar, Ivo i Ena prijateljski su je ohrabrivali i tješili. Promatrajući ih, Slaven je potvrdio pretpostavku da i suze mogu biti oružje. Možda ne ubojito, ali zasigurno vrlo snažno i djelotvorno.

* * *

Kad je Spirogira izišla iz razreda Iris je prišla Slavenovu stolu i odložila kamenice: “Evo, vraćam ih. Ionako nam više ne vrijede.”

“Kako ne vrijede? Zar su izgubile moć?”

“Što im vrijedi moć kad je Sunčanica otrovana?”

“Polako, Iris. Idemo redom. Što se točno dogodilo?”

“Čim sam pristigla na planinu ugledala sam onu glupu sovu. Naravno, nadlijetala je kulu u kojoj su zatočene Sunčanica i Milopojka.”

“No, sova k’o sova… Ili je možda riječ o sovi oboljeloj od ptičje gripe?”

“Kakva gripa? Kakve ptice? Sovuljaga nije bila nitko drugi, nego Baba Roga. Prepoznala sam je po tri uha.”

“Uh, na Babu Rogu sam potpuno zaboravio. I, što je učinila?”

“Promijenila je oblik i preobrazila se u bezazlenu staricu.”

“To se od Babe Roge moglo i očekivati. I? Dalje?”

“Sve što se dalje događalo prenijeli su mi krijesnici. Vele, dobra bakica ponudila je Sunčanicu jagodama.”

“Nije ih valjda otrovala?”

“Nego što! Sunčanica je ništa ne sluteći pojela jagodu, a dobra bakica prerušena u Babu Rogu, ponovno se preobrazila.”

“U sovu?”

“U sovu! I odletjela.”

“Zar baš nitko nije mogao pomoći Sunčanici?”

“Milopojka je pokušava oživjeti.”

“Kako? Može li bez vilinskog ruha?”

“Teško, jer nema vilinsku moć.”

“Jesu li ti krijesnici rekli štogod o Zlomiru?”

“Uh! Zlomir ovo nije očekivao. Tužan je.”

“Plače li?”

“Posljednje što sam vidjela bilo je kako razbija po Orlovu gnijezdu. Od straha sam pobjegla i ne kanim se vratiti na Sova planinu.”

“Nema nam druge, moramo uzeti stvar u svoje ruke!”

“Ali što bismo nas dvoje mogli učiniti?”

“Sunčanica je stradala, Milopojka je nemoćna, Baba Roga je opasna, a Zlomir je lud od tuge za Sunčanicom.”

“Krijesici! Imate li kakav prijedlog?”

“U Orlujskoj zemlji nalazi se čarobna travka odoljen kojom je moguće oživjeti umrle!” doviknuli su krijesnici.

“Hm, vrlo, vrlo zanimljivo. Odoljen, kažete?” Slaven je zamišljeno naglasio svaku izgovorenu riječ: “U tom čudnom svijetu jedino oružje koje nam preostaje je čarolija. Znači, krećemo osloboditi Milopojku, vratiti joj njezino vilinsko ruho i poslužiti se vilinskom moći i čarobnom travkom odoljen!”

“Točno! Milopojka jedina može pronaći travku odoljen i spasiti Sunčanicu.”

Iris se činila pripravnom za akciju. Pozvala je: “Krijesnici! Jeste li spremni?”

Glave s gorućim očima provirile su iz ruksaka i zasvijetlile kao novogodišnje svjećice, treperavo i svečano. Slaven ih je ponosno gledao. Osjećao se kao vođa hrabre ekspedicije po Sjevernom polu. Poskočio je i uzviknuo poznatu uzrečicu tete Nade: “Bitka nije završena sve do predaje!”

“Čije predaje?” zapiskutali su krijesnici.

“Ne valjda naše. Jedino ako se Iris nije predala. Jesi li se predala?”

Iris je odmahivala glavom. Slaven je primio kamenice: “Odustaješ?”

“Ti si bezobrazan. Ja nikada ne odustajem!”

“Sigurno?”

“Sigurno!”

“Č.R.?”

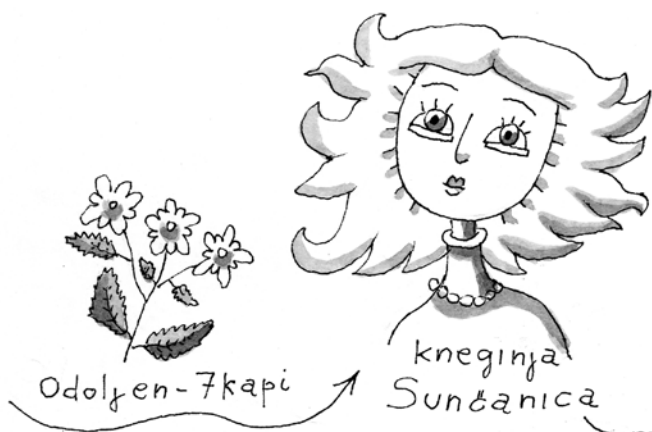
“Što ti je to?”

“Časna riječ?”

“Pa, naravno. Č.R.”

Potom joj je ustupio jednu kamenicu. Oboje su duboko udahnuli. Dobro su znali kamo im je ići i što im je činiti.

U dvorima kralja Orlujskoga

Znati kamo valja ići i što valja činiti veliko je znanje, posebno ako se odlazi u mjesto koje odiše tugom i turobnošću. Orlovo Gnijezdo bilo je baš takvo mjesto: mračno, zlokobno i žalosno. Iris je uzdahnula. Žalila je Zlomira koji je zbog tuge za Sunčanicom potpuno izgubio

razum. Negdje je svojedobno pročitala da je tuga znala slomiti i najsnažnije ratnike.

Zlomir se doista doimao tužnim. Glavu je uronio u Sunčaničin veo i nije primjećivao baš ništa. Za njega nisu postojali Sedeslavovi vojnici koji su opkoljavali Orlovo Gnijezdo, ni Slaven koji mu je za leđima otvarao tajnu škrinju, ni Iris koja mu je mahala pred nosom.

*

Je li se moguće sažaliti i nad neprijateljem? O, da, kako ne, shvatila je Iris. Ali, njezin praktični duh potisnuo je sažaljenje. Valjalo je djelovati. Milopojku je žurno trebalo odjenuti u vilinsko ruho.

Iris je bila u pravu. Skupljena u uglu svoje tamnice Milopojka je izdisala – ostarjela, smežurana, posivjela. Slaven je pomislio da ovdje neće pomoći ni ruho, ni injekcija antibiotika, ni nešto sto puta jače. Milopojka ovu slabost neće nadvladati.

Ipak, već pogled na vilinsko ruho kojim je Iris mahala vratio je sjaj Milopojkinu oku. Malo po malo, pričajući o Sunčanici, Iris je Milopojku ovijala čarobnim suknom. I, kako to već biva, čarolija ih je obuzela. Milopojka se osnažila, ruho se raskrililo, a Slaven i Iris su se prihvatili njegovih rubova i pustili neka ih obavije vilinsko okrilje. Osjetili su kako ih obuzima čudna snaga, a noge su im postajale lagane i krilate. Ubrzo su, zaštićeni vilinskim okriljem i začarani Milopojkinim skutima, poletjeli put neba.

Pod njima su nestajale doline i rijeke, preletjeli su i neka velika mora. Smjenjivale su se kiše sa suncem i oluje

s nježnim povjetarcem. Strahovali su kako Milopojka leti bez cilja, željna slobode. No kada su pristigli do jedne sive zemlje omeđene nevidljivom međom, shvatili su da je Milopojka točno znala kamo treba letjeti. Nalazili su se iznad dvora kralja Orlujskoga.

Milopojka je govorila sama sebi: "Ovdje mora biti čarobna travka života što liječi neizlječivo i oživljava umrlo."

Nadlijetali su sure visove i nepristupačne planine uporno tražeći čudotvornu biljku. Kada su izgubili svaku nadu i oprostili se od pronalaska čarobne trave, krijesnici su se oglasili: "Odoljen!"

Na golemoj hridi strmo nadvijenoj nad dubokim ponorom uzdizao se svijetleći cvijet. Iris i Slaven bili su zadivljeni njegovom ljepotom i sjajem latica. Krijesnici su se uznemirili: "Guja! Oprez, guja!"

Čas poslije, nad blistavim cvijetom odoljenom nadvila se tamna sjenka krilatog zmaja. Njegova je zmijska glava plazila rašljasti jezik. Slaven se stresao. Guja je upravo pogledala ravno prema njemu. Uspravila se, a kandže su joj zablistale na suncu. Zatim je razvila krila i, prijeteći svojim zmijskim jezikom, ispustila zastrašujući krik.

Vila Milopojka pokušavala se pribrati. Pobješnjeloj je nemani prilazila sporo teturajući proplankom. Guja se nije dala iznenaditi. Izvijala se visoko u zrak, obrnula se oko sebe, a zatim je, ugledavši Milopojku, zakrijesila otrovnim okom.

*

Slaven je po nesigurnom Milopojkinu koraku shvatio kako je vila preslaba za borbu. Glavom su mu prolazile najopasniji dijelovi kompjutorskih igara, osvojeni bodovi i imena svladanih zločinaca. No, sjećanje na bodove i igre samo ga je uvjerilo da su stvarne bitke puno teže od onih virtualnih.

Iz razmišljanja ga je trgnuo bljesak i promjena u boju gujina oka. Ono više nije bilo zeleno, svake je sekunde postajalo sve crvenije i crvenije, kao da je nagovještavalo da je vrijeme za okončanje bitke na izmaku.

Slaven se odlučio na posljednji korak. Raskrilio je Milopojkino vilinsko ruho i iz njegove dubine dosegnuo čarobni luk. Luk se činio teškim, no kad ga je dotaknuo, tijelom mu je prostrujala čudotvorna moć. Uspješno je zategnuo tetivu i iz Irisine ruke primio strijelu oštroga vrha. Zaustavio je disanje, a Milopojka je puhnula iz sve snage kako bi rastjerala i najmanji dašak vjetra. Slaven je naciljao i strijela je poletjela u smjeru gujina čela. Trenutak zatim, zemlja je ponovno uzdrhtala.

Strijela je udarila guju, guja je udarila zemlju, a udarac njezina tijela je zaljuljao sve unaokolo – oblake, planine i Milopojku.

Nešto je trebalo učiniti. Uz mrtvu guju, klonula je i izmučena Milopojka.

Iris je uspjela ostati pribrana. Unatoč strahu koji je osjećala, nije zaboravila Sunčanicu. Pomisao na Sunčanicu učinila je da se osjeća nepobjedivom. Odlučila je ubrati cvijet travke odoljen. Podigla je Milopojkinu uspavanu ruku, otrgnula se ispod vilinskoga ruha i potrčala prema cvijetu. Cvijet je ležao iza gujinog mrtvog tijela. Pred

strahotnim prizorom mrtve guje, Iris je zatvorila je oči. Uspješno je zaobišla gujino beživotno tijelo, prignula se travki života i ubrala njezin čarobni cvijet. Svejednako žmireći i pogledavajući u guju, Iris se trčeći vratila pod Milopojkino okrilje.

Kameni je obruč gudura i klanaca pucao. Lomili su ga udarci vjetra i razorna snaga lepeta krila nadolazećih ptica.

* * *

Pad gujinog tijela potresao je dvore Orlujskoga kralja. Brojni su orlovi uzdigli krila i poletjeli u obranu zmije čuvarice životne trave. Predvodio ih je sam Orlujski kralj. Nosila ga je briga za život guje, svoje najmilije kćeri, od rođenja vezane uz hrid i cvijet odoljen. Ugledavši gujino mrtvo tijelo, Orlujski je kralj ispustio bojni poklič i uzletio praćen oblakom surih orlova.

Milopojka je uspjela prikupiti snagu. Ako bi ih orlovi sustigli, žive bi ih rastrgali oštrim kljunovima. Izvila se prema nebu i pojurila prema međi, granici između orlovske zemlje i ostaloga svijeta. Za njima su se sve jače čuli kliktaji vojske orlova. Već nadomak međe, Milopojka je za leđima osjetila dah Orlujskog kralja.

Smrad Orlujskoga kralja Slavena je prisilio na novu akciju. Napeo je vilinski luk. Prihvatio je strijelu iz Irisine ruke. Ovoga je puta gledao u oči samom kralju Orlujskomu. Zadržao je dah, otpustio je luk i strijela je poletjela u široke grudi kralja svih orlova. Nekoliko trenutaka nijemo su se promatrali, umiruća orlušina i Slaven Lendić. Potom je beživotno tijelo ptičurine

započelo poniranje prema tamnom dnu klisure. Orao je padao sve dublje i dublje, a Slaven i Iris ponavljali su u zboru: “Nema ga više!”

Odmicali su prema međi, a iza njih je ostajala obezglavljena vojska orlova čiji su se očajnički kliktaji nadvijali nad posljednjim letom Orlujskoga kralja.

* * *

Milopojka je bila svečano tiha. Raširila je vilinsko ruho, zakrilila Slavena i Iris i uzletjela prema ostatku svijeta. Pred njima se još uvijek nalazila velika zadaća – povratak Sunčanici s cvijetom biljke odoljen.

Letjeli su vrlo sporo, ponekad tik iznad zemlje. U jednom trenutku, Milopojka se zaustavila na omanjem proplanku. Zlatna joj je kosa blistala na bujnoj zelenoj travi, a dah joj je bivao sve teži i kraći.

Slaven se obratio Iris: “Moramo okrijepiti Milopojku. Znaš li čime bismo je mogli nahraniti?”

Iris je mudrovala: “Ako smo to učili iz biologije, ti si taj koji bi morao znati takve stvari!”

Slaven nije bio raspoložen ni za uvrede, ni za prepirke, a najmanje za šale. Osvrnuo se oko sebe, a zatim se uputio prema grmovima malina i kupina. Činilo se kako je Iris, zabavljena oblikovanjem košarica od lišća, prepoznala njegovu nakanu. Prikupljajući crvene plodove gotovo su zaboravili gdje se nalaze. Čak su se i zabavljali nad preprekama koje im je postavljalo trnje gustih grmova. U jednom se trenutku Iris primila za sljepoočnice: “Slavene, nešto čudno mi se događa.”

Slaven se tromo okrenuo: “Znaš, i meni se nekako…”

Iris ga je dopunila: "… drijema…"

Sanjivi i umorni, pokušavali su se razbuditi i pronaći snagu za povratak Milopojki. Čvrsto su stezali listove s voćem i žmirkali prema mjestu na kojemu su ostavili Milopojku. Milopojka više nije bila sama. Oko njezina tijela povijalo se vilinsko kolo praćeno taktovima nježnih zvukova. Tri su se vile naginjale nad Milopojkom: ozdravljale su je vilinskom vodom, čarobnom pomasti i napitkom života.

Milopojka je polako otvarala oči: "To ste vi, moje gorske sestrice! Zdrave bile, Smiljana, Mirta i Ružice!"

Ispivši čarobne ljekarije, Milopojka je s vilama zaplesala u kolu, a kosa joj se zavijorila kao sunčane zrake. Zaneseno je plesala, a potom je zastala i zahvalila sestricama. Objasnila im je kako zbog danog obećanja žurno mora nastaviti put i pokušati spasiti Sunčanicu.

Na spomen riječi obećanje vile su se zaustavile usred plesnoga pokreta. Na licima su im još uvijek bili osmijesi, ali su im prilike blijedjele. Pretvarale su se u magličastu pređu, a na proplanku je ostajala jeka njihovih glasova: "Sestro, svakako pođi, i… opet nam dođi."

Nestankom vilinske jeke, Milopojka se prenula. Pogledom je tražila Slavena i Iris. Ugledala ih je uz rub proplanka. Oboje su se jedva otimali snu, činili su se gotovo uspavani. Milopojka je zavijorila kosom u njihovu smjeru, a Slaven i Iris su ponovno postali čili i razbuđeni.

Potrčali su prema Milopojki. Smještajući se u rubove njezine oprave, Slaven je promatrao košaricu s crvenim plodovima zaboravljenu na proplanku. Prikupljeno voće

više ga nije radovalo. Teta Nada je točno upozoravala kada je govorila da nas jučerašnje radosti sutradan rijetko vesele.

*

Misli je usmjerio na spasonosni povratak. Pod Milopojkinim ruhom letjelo se kao u pravom zrakoplovu. Uzlijetanje je bilo malo mučno, no potom je let bio pravo zadovoljstvo. Zrak je postajao sve rjeđi, a oblaci su se, baš kao da razumiju njihovu užurbanost, jedan za drugim razmicali. Kada su se izdigli visoko nad zemlju, Milopojka je izgovorila neke čarobne riječi i smjer vjetra se promijenio. Zračne su se struje uskovitlale, potom su se povoljno presložile i oni su poletjeli put Sunčanice nošeni dobrim vjetrom u leđa.

Zlomirov kraj

Let s Milopojkom privodio se kraju. Slaven, Iris, krijesnici i Milopojka približavali su se sumornom Orlovom Gnijezdu. Milopojka nije gubila vrijeme – lupingom iskusnog padobranca sletjela je točno na Sunčaničinu kulu, raskrilila ruho i iskrcavanje je otpočelo. Nogom je

dotaknula hladne kamene ploče i s nelagodom se prisjetila svog dugog tamnovanja. Odagnala je ružne uspomene i hitro pritrčala nepomičnoj Sunčanici. Provjerila joj je nezamjetne otkucaje srca, a zatim se obratila Slavenu, Iris i krijesnicima: "Pripremite čudotvornu travku života!"

Slaven i Iris prionuli su sjeckanju čarobne travke. U tili su čas načinili čudotvorni napitak, a Milopojka je, ponovno izgovarajući neku samo njoj znanu vilinsku izreku, spretno otvorila Sunčaničinu žilu i u nju kapnula sedam kapi soka života. Kada je Sunčanica zatreptala i otvorila oči, rana je već bila previjena, a Milopojka na odlasku. Okrenula se Iris i Slavenu: "Hoćete li moći dalje sami, junaci moji?"

Njih su dvoje potvrdno kimnuli glavama. Milopojka ih je nježno pomilovala: "Ako me ikada budete zatrebali, dozovite me u mislima!"

Potom je zavijorila svojim ruhom, izvila se i nestala u obliku sunčeve zrake.

Sunčanica se promeškoljila: "Milopojko, gdje si? Snivaš li i ti?"

Slaven je stavio prst na usta: "Pssst, kneginjice, moramo žurno bježati."

Otvorio je vrata tamnice i upozorio Iris: "Ti i ja smo za Sunčanicu čarolija, jednako kao što je Milopojka čarolija nama. Nemojmo je uplašiti!"

Iris se suglasila: "Imaš pravo. Pomozimo Sunčanici neprimjetno."

Sunčanica se već nalazila uz širom otvorena vrata tamnice. Oprezno se iskrala i krenula stubama. Osluškivala je korake stražara strahujući hoće li je zamijetiti. Slaven i Iris su je slijedili pripravni pritećі u pomoć. Dogovarali su se migovima. Slaven je pomislio da Iris i on nalikuju duhovima, nevidljivim bićima. Upitao se nisu li oni Sunčanici ono što su krijesnici njima.

U podnožju kule, Sunčanicu su dočekali Sedeslav, Mironja, Prvan i Vilan, sve draga lica sa Sova planine. Razdragano im je povikala: "Vjerni moji junaci, otkuda vi u Orlovu Gnijezdu?"

Starac Sedeslav ostao je bez daha. Zahvaljivao je bogovima svjetla: "Hvala i tebi, Živo! Hvala ti, Vide! I tebi Perune! Vratili ste nam našu Sunčanicu za koju smo vodili ovu bitku!"

Sunčanica se istodobno i smijala i zapitkivala: "Kakvu bitku?"

Sedeslav je umorno odgovarao: "Tešku bitku, Sunčanice draga. Pokorili smo Orlovo Gnijezdo, a s njim Zlomira i sve njegove sluge."

Sunčanica je kriknula: "Zar je Zlomir pao? Joj, Sedeslave, zašto ste pustili krv po ovome gradu? Zlomir je bio više nesretan negoli zao!"

Umorno je sjela. Pripovijedala je o svemu doživljenom: o Babi Rogi, Crnobogovim bjesovima, o otmici i Zlomirovoj žalosti kada je pomislio da je ona, Sunčanica, izgubila život. Zlomir je, sada je to posve izvjesno znala, silno žalovao zbog svega što se dogodilo.

*

Sedeslav je na sve načine pokušavao umiriti Sunčanicu, ali uzalud. Stoga su Mironja i Prvan donijeli nosiljku i na nju položili klonulu Sunčanicu. Dok je Sunčanica jecala, Mironja i Prvan požurili su odnijeti je s ovoga tužnog mjesta.

Na samom izlasku iz grada Sunčaničin je pogled dotaknuo Zlomirovo unakaženo tijelo. Sunčanica je skočila s nosiljke i pritrčala umorenom Zlomiru. Nježno mu je sklopila vjeđe: "Tako si, dakle, skončao junače? Svoju si ludost platio glavom, a brzopletost neispunjenim željama. Počivaj u miru, sve ti je oprošteno!"

Na samom izlasku iz grada, dugim je pogledom osmotrila Orlovo Gnijezdo. Nije poznato je li ikada doznala da su se s njezinim odlaskom Zlomirove kule počele urušavati. Neki tvrde da njihovo urušavanje traje sve do današnjih dana.

* * *

Slaven i Iris su se prenuli. Sunčanica je napustila Orlovo Gnijezdo, a donedavno zlokobna utvrda postala je stravična ruševina.

Iz staje je dopiralo rzanje Zlomirova konja. Krijesnici su povikali: "Ne ostavljajte konja u ovom ukletom gradu!"

Iris je odvažno krenula prema staji: "Čekaj, Slavene, ja ću ga pustiti. Ne bojim ga se više!"

Zajedničkim su snagama otvorili teška vrata, a konj je kasao u smjeru u kojem je ležao njegov gospodar. Njuškom ga je dodirivao, prvo kao da ga pokušava probuditi, a zatim kao da se opraštа.

Krijesnici su se ponovno oglasili: “Ključevi! Ključevi!”

Konj je, njuškajući svoga gospodara, razgrnuo dio Zlomirove odjeće, a na suncu je zablistao metalni predmet koji mu je bio ovješen oko vrata. Slaven je zaškiljio, izoštrio pogled i uzviknuo: “Iris, tvoji ključevi!”

“Zlomir ih je nosio u boj…”

“Možda je mislio kako će ga zaštititi?!”

“Bili su mu amajlija.”

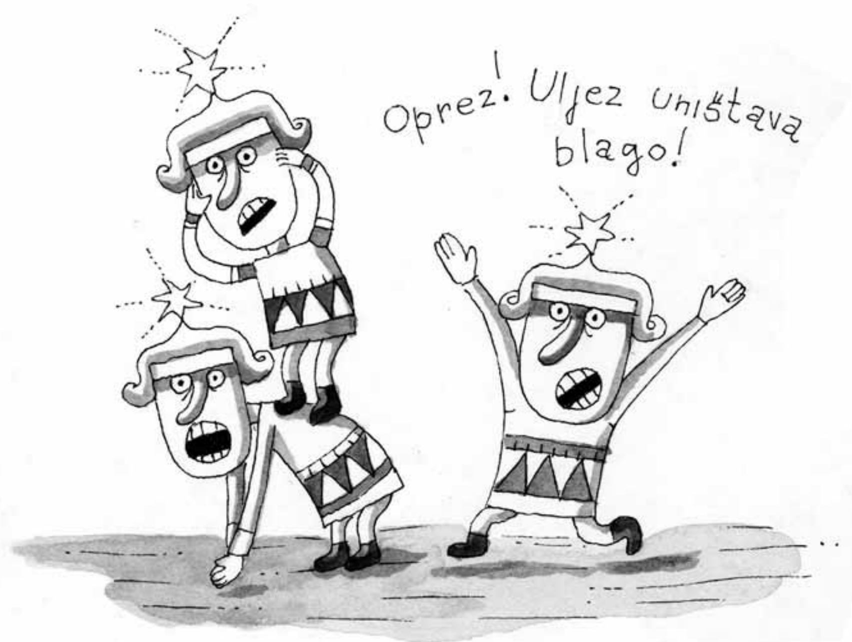
Začuo se prasak. Orlovo se Gnijezdo urušavalo i dalje. Tlo je drhtalo. Iz pora donedavno neosvojive utvrde osipali su se zemlja i kamenje. Slaven je još jednom uzviknuo: “Ključevi, Iris! Hej, tvoji ključevi… Čuješ li?”

Iris je bila tužna, možda jednako tužna kao i kneginja Sunčanica. Nije željela plakati jer plakanje ne priliči odvažnim borcima, ali nije uspijevala progovoriti. Svaka riječ bila bi prijetnja provali plača. Okrenula je glavu i propiskutala: “Neka, Slavene. Neka mu ostanu. Hajdemo kući!”

Slaven se i sam osjećao nekako zdvojno. Iako su spasili Sunčanicu i Milopojku, nije se mogao radovati Zlomirovu tužnom kraju. Prisjetio se tete Nade. Ona je govorila kako nas uvijek isto ne veseli jednako.

Posegnuo je za čarobnim kamenicama i u sebi izgovorio pozdrav. Opraštao se od Orlova Gnijezda, Zlomira, Sedeslava i Sunčanice. Bilo je vrijeme za povratak kući. Još jednom je preletio pogledom po urušenim kulama. Zatim je složio pustolovni pribor u ruksak, prebacio ga preko leđa, intenzivno pomislio na kuću i zakucao čarobnim kamenicama.

Kod kuće

Slaven je želio biti sam. Nije imao volje za razgovor i druženja. Pred njegovom su se zgradom djeca igrala graničara. Borko mu je već treći put dovikivao ispod prozora: “Hej, Slavene, dođi! Trebamo još jednog igrača!”

Slaven se naposljetku odlučio otvoriti prozor. Domahnuo je Borku: “Eto me sutra, danas ne mogu!”

Dok ih je promatrao kako bezbrižno skaču za loptom, pomalo im je zavidio. Oni nisu upoznali vilinsku čaroliju, nisu znali kako je strahovati nad Sunčaničinim životom.

Mama je veselo pjevušila. Pripremala je večeru. Preko ramena ga je upitala: “Kako je bilo danas u školi?”

Slaven je odgovorio svojim uobičajenim odgovorom: “Dobro!”

“A biologija?”

“Ispravljena!”

Mama mu je prilazila s rukama iza leđa: “Zato sam ti pripremila iznenađenje – divnu knjigu o planinskim visovima.”

Telefonsko zvono prekinulo je mamino veselje i Slavenovu potištenost. Mama ga je značajno pogledavala. Rukom je pokrila telefonsku slušalicu: “Za tebe je!”

S druge strane žice oglasila se Iris: “Javljam ti da je problem s ključevima riješen.”

“Što si ovoga puta izmislila?”

“Nećeš vjerovati, ništa!”

“Ne vjerujem.”

“Ozbiljno ti kažem, mami je došla prijateljica na kavu.”

“I?”

“Sve sam lijepo priznala, a mama i prijateljica su se nasmijale. Rekle su da su u pitanju geni zbog kojih je i moja mama često gubila ključeve.”

Slaven je jednom rukom držao slušalicu, a drugom prelistavao knjigu o planinskim visovima: “Sjećaš li se onog referata za Šarulju?”

“Joj, na njega sam potpuno zaboravila.”

“Sjećaš li se, ipak?”

“Onog o planinskim visovima?”

“Da, baš tog. Što kažeš, kako bi bilo kada bismo opisali sva mjesta koja smo preletjeli s Milopojkom?”

“Ja bih radije opisala događaje u dvorima kralja Orlujskoga!”

“Psst, što ti je, Iris? Netko će te čuti! Sutra ćemo o tome, može?”

“Može.”

“Hajde, pitaj me još nešto. Mami bi ovaj razgovor mogao biti sumnjiv.”

“Kad ćemo na Sova planinu?”

“Od tebe nikada neće postati prava špijunka. Hajde, zdravo sad.”

“Baš si kompliciran.”

“Hej!”

“Molim?”

“Drago mi je što si riješila problem ključeva.”

* * *

Mama se pojavila na vratima: “No, jesi li se napričao?”

Slaven je otvorio usta kako bi odgovorio. Pogledao je u maminom smjeru i zanijemio. Krijesnici su iz pustolovnog ruksaka zavrištali: “Oprez! Uljez uništava blago!”

Mama je držala čarobne kamenice. Premještala ih je iz ruke u ruku: “Kakvo ti je ovo smeće?”

Krijesnici su zavikali: “Uljez će uništiti blago!”

Slaven se bijesno zatrčao prema mami: “To su moje najveće dragocjenosti. Ne diraj ih, jesi li me čula?!”

Mama se nestašno smijala: “Ove kamenice dragocjenosti? Svašta! Kada bih udarila jednom o drugu, sigurno bi se razbile u mnoštvo sitnih kamičaka!”

Vješto mu se izmicala. Iz sigurnog ugla sobe razdragano je uzvikivala: “Kuc, kuc! Kuc, kuc!”

Krijesnici su trubili poput ratnih trublji: “U napad!”

Slaven je zapanjeno promatrao svoju mamu. Zar ga nije upravo ona učila kako se tuđe stvari ne smiju dirati, kako se ne smiju uzimati bez pitanja i kako se prema njima treba ponašati s poštovanjem? Gledajući je kako se priprema zakucati kamenicama znao je da se nalazi na rubu velike opasnosti. Bio je nemoćan. Želio je izustiti neko upozorenje, ali nije se uspijevao dosjetiti koje. Mama je bila posljednja osoba na svijetu koja bi mu povjerovala u priču o nezgodama na Sova planini.

Oprezno je upitao: “Jesi li čula za Crnoboga, bjesove i Babu Rogu?”

Mama se smijala: “To su priče za malu djecu, ha, ha, ha! Pokušavaš li me, možda, uplašiti?”

“U rukama držiš čarobne predmete.”

“Ovo kamenje nazivaš čarobnim?”

“Samo se ti smij. Ove te kamenice mogu odnijeti na Sova planinu.”

“Što si rekao? Mogu me odnijeti? Teleportirati? Ha-ha-ha… Gdje me to mogu odnijeti?”

“Na Sova planinu.”

“Ooooo, krasno, besplatan godišnji odmor.”

“Ondje bi te mogli dočekati bjesovi!”

“Jupiii, evo me, bjesovi! Spremite se, dolazim!”

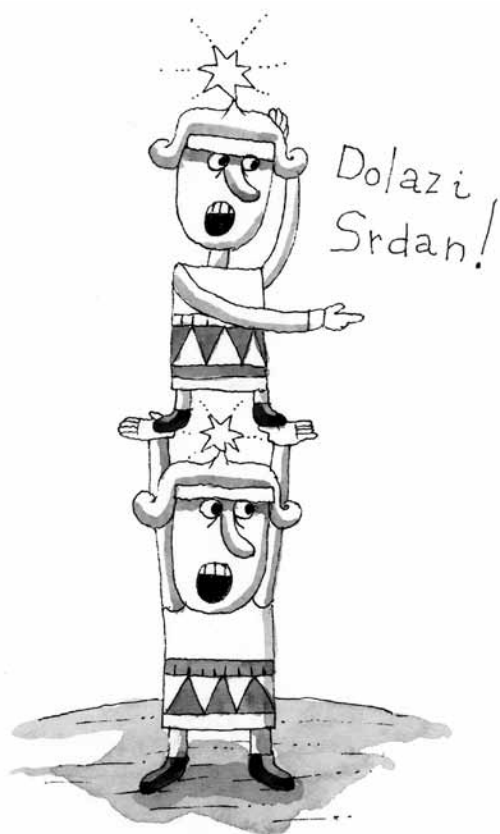
Mama je ruke podigla visoko iznad glave i udarila jednim kamenom o drugi. Slaven je zatvorio oči. Očekivao je najgore. Međutim, soba je bila posve jednaka kao i prije, a mama se i dalje veselo smijala.

* * *

Slaven je bez riječi spremao svoje čarobne kamenice. Uvjerio se kako čaroliju kamenica može doživjeti samo onaj koji u nju i vjeruje. Brižljivo ih je odložio u kutiju s dragocjenostima. Nahranio je svoju ribicu, a potom zaklopio rastvorene udžbenike. Valjalo mu je još oprati zube. Večeras se radovao odlasku na počinak. Znao je, kao i svaki pustolov, da su mu za sljedeća istraživanja potrebni hladna glava i odmorni mišići. Zadovoljno je uzdahnuo. Njegova prva i najvrjednija tajna i dalje je ostala – tajna.

Drugi dio

Prvan protiv Srdana

Muke s vratima

"Do kraja sata preostalo nam je još svega deset minuta!"

Ozloglašena nastavnica povijesti, Višnja Marković, poznata kao Višeglava, nehajno je odložila kredu. Sjedajući za katedru, vrhovima je prstiju izvukla vlažnu maramicu. Temeljito brišući ruke strijeljala je razred pogledom.

“Zanimaju vas rezultati posljednjeg testa?” zapitala je ne očekujući odgovor. Razredom je vladao muk.

Višeglava je neumoljivo nastavljala: “Mogu vam reći, jedna me je učenica potpuno iznenadila!”

Glave su se uvlačile u ramena. Nastavak je bio poznat – netko će biti kriv za sve neznanje svijeta.

Višeglava je otvorila bilježnicu u kojoj je čuvala otrovne bilješke. Bilježnicu je prvo približavala licu, a zatim je udaljavala. Na koncu je posegnula za naočalama. Brrrr, s naočalama je izgledala još strašnije. Crvena čupava kosa uz zeleni okvir metaliziranih naočala bio je prizor dostojan i najuvjerljivijih hororaca.

Važno je započela: “Osječka Tvrđa imala je četvora vrata: Sjeverna…”, značajno je zastala i svakog od prisutnih pomno pogledala ravno u oči.

Razred je u zboru zapjevao: “Sjeverna ili Vodena, južna ili Nova, zapadna ili Valpovačka, istočna ili…”

Iris se uvlačila u stolac. Njezin je bijeg prema ulaštenom podu zaustavio prodoran Višeglavin vrisak: “A ti, gospođice? Što si ti izvoljela izmisliti?! Ustani kad ti se obraćam!”

Iris se uspravila: “Ne sjećam se točno. Možda sam napisala nešto malo drukčije.”

“Malo drukčije?! Ti to zoveš malo drukčije? Izmislila si prvo što ti je palo na pamet.” Višeglava je prstom prelazila po retku u bilježnici, naglašavajući svaku izgovorenu riječ: “Vodena, Drvena, Plastična, i Staklena! Čujete li? Drvena, Staklena i Plastična! Gospođica ih je imenovala

kao da je visokokvalificirani zidar, zaboravljajući pri tome kako građevinski materijali nemaju nikakve dodirne točke s poviješću."

Razredom se začuo žamor olakšanja. Višeglava se ovoga puta okomila samo na Iris. Drugi su mogli odahnuti. Nastojeći nadglasati žamor, Višeglava je uzrujano vikala: "Postoji li nešto što ti možeš točno izreći o Tvrđi?"

Iris se pritajila. Vrhom desne noge iscrtavala je male kružnice. Čekala je da se Višeglavin bijes počne stišavati.

Višeglava je pogled otputila nekamo u daljinu: "Evo, zamislimo kako sam ja, na primjer, došljakinja iz drugog grada. Slučajno sam zalutala u Tvrđi i nekom nesrećom naletjela na tebe. Što bi mi ti rekla o Tvrđi?"

Iris je razmislila, i samouvjereno odgovorila: "Vrata ne bih spominjala, to sigurno."

"Dobro, vrata ćemo obje zaboraviti."

"Rekla bih Vam da je sredinom 18. stoljeća u Tvrđi bilo oko 35 gostionica."

"Nevjerojatno!"

"Da, i meni se čini nevjerojatno. U Plavom šaranu je uvijek, ali baš uvijek odsjedao austrougarski prijestolonasljednik Josip II…"

Irisino sigurno izlaganje prekinuo je zvuk zvona i Višeglavin teatralan uzvik: "Padam u nesvijest! Ona jedino može navesti gostionicu Plavi šaran! Od svih znamenitosti vezanih uz Tvrđu, ona, molit ću lijepo, mene, gošću iz drugoga grada, može informirati kako je u Tvrđi postojala gostionica Plavi šaran!"

Buka nastala suučesničkim udaranjem stolcima i teškim đačkim torbama prekinula je Irisine muke. Višeglava je neko vrijeme mahala rukama. Srdito je pokušavala umiriti nemirnu gomilu u koju se razred pretvorio. Izlazeći, dospjela je ispriprijetiti prstom.

* * *

Iris se nije morala okrenuti kako bi doznala da Slavena nije bilo u razredu. Pomislila je: “I bolje. Barem nije vidio ovu strahotu koja mi se dogodila.”

Promatrala je lišće obližnje krošnje koje je provirivalo iza prozorskoga okna. Osjećala se nesretno, napušteno i prevareno.

“Namjerno me nije htio povesti. Na Sova planini se zacijelo zbiva nešto važno.”

Sa školskog se hodnika začuo nalet glasnoga smijeha. Iris je okrenula glavu, a pogled joj se zaustavio na vratima: “Vrata! Kamo god pogledam, na sve strane neka vrata…”

Kada bi Slaven bio tu, sigurno bi je pokušao utješiti nekom rečenicom tete Nade. Možda bi joj sada rekao: “Za godinu dana, sve će ovo biti lani.”

Djeca su se na hodniku radovala, a Iris je bila sama i neshvaćena.

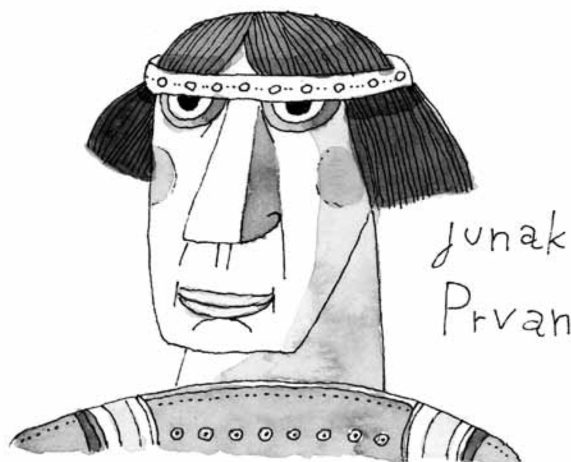
Zaplakala je krajnje ozbiljno. Neutješno. Moglo bi se reći, zapravo je jecala. Kroz suze je uspijevala izustiti pokoju riječ: “Štreberi! Pokazat ću vam jednoga dana!”

Izvadila je papirnatu maramicu i izgovorila sama sebi, kao za utjehu: “Dobro je, Iris, dobro je. Mogla te pitati

i nešto teže, na primjer, na koje se zemlje razdvojila Austro-Ugarska. I? Što bi bilo da si na takvo pitanje odgovorila, recimo, Austro-Ugarska se razdvojila na Australiju i Afriku?"

Obrisala je nos: "Ipak, ne razumijem. Znanstvenike nagrađuju ako izmislile nešto novo, a mene zbog izmišljanja novoga kažnjavaju?!"

Proslava uz Vučji potok

Krajičkom oka zamijetila je sjenu u dnu razreda. Nije se osvrtala. Ipak, bilo joj je potpuno jasno, Slaven se vratio u razred. Stoga je i nadalje natmurena, progovorila glasom punim prezira: "I ti si me izdao! Ti i tvoje kamenice… Obećao si kako na Sova planinu nećeš odlaziti bez mene!"

Slaven je stajao potpuno zbunjen. Prazan razred u kojem Iris neutješno plače nije bio čest prizor. Nešto je valjalo učiniti, ali nije bio posve siguran što. Pokuša li je utješiti, to sigurno neće završiti dobrim. Zbog ženske će tvrdoglavosti ona ustrajati u neutješnosti. Ako joj stane pripovijedati o najnovijim doživljajima sa Sova planine, to tek neće biti mudro. Irisina bi ljutnja tada mogla prijeći u srdžbu. Točnije, tada bi imala dvostruki razlog za plakanje – osim što je kažnjena za izmišljanje, cijeli školski sat je odsjedila u razredu dok se on junačio u pustolovini. A to ne bi bilo dobro. Preciznije, to jako, jako ne bi bilo dobro. Čak suprotno! To bi je možda nagnalo na osvetu. Možda bi se odlučila obznaniti njihovu tajnu cijelom razredu. Od pomisli na posljedice koje bi takvo priznanje moglo proizvesti, brrrr, sav se nakostriješio. Prisjetio se poslovice tete Nade: "Ako se jede – primakni se, ako se radi – odmakni se, ako se puca – sagni se!"

Slaven je procijenio kako se pred nepredvidivom suparnicom Iris najmudrije pognuti. Umirujućim joj je glasom rekao: "Nisam te poveo, to si u pravu. Ali što bi se dogodilo da te je Višeglava prozvala, a tebe nije bilo u razredu?"

Iris je zastala u naricanju. Podigla je glavu i otpuhujući odgovorila: "Možda me ne bi ni prozvala da me nije vidjela."

Slaven osjeti kako razgovor ulazi u mirnije vode: "Nije li te prozvala zbog nečeg drugog?"

Iris ga je upitno pogledala: "Kako znaš kada nisi bio ovdje?"

Slaven se požurio s odgovorom: “Ne znam što se dogodilo. Zato te i pitam.”

Iris je već bila mirnija: “Nije važno. Želim sve što se dogodilo zaboraviti. Radije mi ispričaj najnovija zbivanja sa Sova planine.”

Slaven je hitro istrgnuo list iz bilježnice. Kratko se zamislio, a potom nacrtao dvije planine. Između njih je docrtao potok i jezero.

“Vidiš, krenuli su sa Sova planine put svete Vučje gore.”

“Molim? Ništa ne razumijem.”

“Kako ne razumiješ? Vidiš ovaj potok koji završava jezerom?” Slaven je upirao prstom u netom narisan crtež.

“To je Vučji potok.”

“Da, i?”

“Njegov tok je put za svetu Vučju goru.”

“Svašta. Ne razumijem zašto bi uopće odlazili na Vučju goru.”

Slaven je zakuckao olovkom po crtežu:

“Nešto slave, to sam uspio sasvim dobro razabrati.”

“Aha, ni tebi baš nije jasno!”

“Čekaj, sve sam zapisao.”

Slaven je preokretao zgužvane stranice bilježnice iz povijesti:

“Evo, pronašao sam, slave Svevidov dan.”

“Kakav dan?”

“Dan u kojem je noć najkraća u godini.”

Iris je na ove Slavenove riječi ciknula: “To znam! Baš sam maloprije pročitala u knjizi. Ma, gdje li se to nalazi?”

Pokušavala je dobiti na vremenu listajući netom odloženu knjigu iz povijesti: “Čekaj, čekaj, gdje li je to pisalo?”

Potom je zadovoljno pokazala petnaestu stranicu udžbenika: “Pogledaj, dvadeset i prvoga lipnja dan je najduži, a noć najkraća.”

Oboje se zamisle i istodobno uzviknu: “Kod njih na Sova planini nije jesen!”

“Rekao sam ti, na Sova planini je bilo ljeto.”

“Kako to?”

“Ne znam, možda jer sam silno poželio ljeto i dokolicu bez škole.”

“Hej, majstore! To je prava čarolija. Kamenice ispune neizgovorenu želju, čuju što ti je u mislima…”, pjevuckala je Iris.

Slaven se vratio svojim bilješkama i nastavio s iščitavanjem: “Dakle, dvadeset i prvoga lipnja slavili su Svevidov dan. Za trpezom kneginje Sunčanice bilo je škopčevine, medvjeđih šapa, jagoda, meda u saćama i kneževske medovine.”

“Nikad čula!”

“Pratio sam ih do mjesta na kojem se nalazi Svevidov kip.”

“Kao ovi naši kipovi u Tvrđi?”

“Ma ne, stup je visok oko tri metra i završava glavom četveroglava božanstva.”

“Možda Višeglavinom glavom?”

“Slušaš li što ti govorim? Božanstvo s četiri glave gledalo je na sve strane.”

“Baš kao Višeglava…”

“… a u podnožju su mu palili vatru na koju su polagali svašta: prvo neko klasje, potom i životinje. Cijelo vrijeme su izvikivali neku parolu: Sunce je tri puta stalo na Vidov dan!”

“Tko bi rekao?” Iris ga je pratila pozornošću s kojom je još jedino sudjelovala u radnji svojih omiljenih sapunica.

“I?”

“Muškarci su na vatru izlijevali medovinu, a žene su slagale cvijeće.”

“Zašto su to radili?”

“Ne znam. Valjda su se zahvaljivali nekom božanstvu. Izgovarali su riječi nalik molitvi.”

“Kao mi na vjeronauku?”

“Drukčije. Zahvaljivali su se na urodu. Govorili su da prinose pogaču vjetrom provijanu, sitom prosijanu i medom zakuhanu.”

Nakon što je izgovorio posljednje riječi, Slaven je prstom pokazao Iris neka se približi. Povjerljivo joj je odao: “Oni gataju!”

“Tko?”

“Svi stanovnici Sova planine.”

“Kako to misliš?”

“Tako, lijepo. Lijevaju vosak u vodu i gataju.”

“I, što tako doznaju?”

“Sve moguće: tko će se kada za koga vjenčati ili, na primjer, koga će što zaboljeti, kada će padati kiša, tko će se s kim svađati...”

“Ma, svašta!” grubo ga je presjekla Iris. “Tko još vjeruje u takve gluposti?!”

“Čekaj, čekaj... Obistinilo se sve što sam čuo te večeri.”

“Kao na primjer?”

“Kao na primjer to da će Sunčanica imati novog udvarača.”

“Zar? Tko bi to mogao biti?”

“Srdan!”

“Ne znam o kome govoriš.”

“Srdan je jedan od mladića sa Sova planine.”

“Je li često srdit? Ili mu je samo takvo ime?”

“Kada malo bolje razmislim, vidio sam ga tek u nekoliko navrata, ali jest, uvijek je bio namršten.”

“Mladić je, znači, snažan i ljut. Ja više volim misaone tipove.”

Slaven se zamislio. Tko bi pomislio da Iris razmišlja na takav način? Ovo je razmišljanje ostavio za sebe, a na glas je izrekao nešto posve drugo: “Ali to nije sve... Doznao sam i tko je Sunčaničina velika ljubav. Znaš tko? Zoranov otac.”

“Tebi je to čudno? Meni je posve prirodno da joj je ljubav Zoranov otac. I?”

“Što i?”

“Gdje je?”

"Misliš na Zoranova oca? Poginuo je prije Zoranovog rođenja."

"Eh, to je već tužno. I što sada?"

"Sada će se Srdan zaljubiti u Sunčanicu."

"Divno! Kao u sapunicama."

"Možda si u pravu. Jedna gatara je bila posve sigurna da će se uz Srdana za Sunčaničinu naklonost boriti i Prvan."

"Pravi ljubavni trokut. Jako zanimljivo."

"I tko će pobijediti?"

"Za sada je bitku dobio Prvan."

"Molim?"

"Nisam ti dospio ispričati."

"Što čekaš? Govori!"

"Dakle, Prvan i Srdan su mladi ratnici."

"Koji je ljepši?"

"Ne budi smiješna. Kako bih ja to mogao reći? Znam da je Prvan vještiji. U natjecanju je pobijedio Srdana."

"Natjecali su se? U čemu? U ljepoti, možda?"

"U borbi prsa o prsa!"

"I?" Iris je postajala nestrpljiva.

"Prvan je pobijedio, a Srdan se zaista rasrdio. Osobito kada je Sunčanica pozvala Prvana k sebi uz trpezu."

"I što sad?"

"Nemam pojam. Stvar se zakomplicirala nakon što se Srdan obratio čudovištu, bogu Vodanu."

"Razgovarao je s bogom? A bog je čudovište?"

"Bog ili čudovište, nisam siguran. Kako bi ti nazvala ogromno, grdobno stvorenje boje žabokrečine koje svijetli zažarenim očima i mumlja poput šarana?"

"Ne spominji mi šarane! U redu?"

"Onda mumlja poput soma, ako ti je tako draže."

Iris se mrgodila. Spominjanje šarana ju je podsjetilo na neslavno nabrajanje povijesnih znamenitosti u Tvrđi. Zaista, sve više se pitala, zašto i gostionica Plavi šaran ne bi bila povijesna znamenitost? Dok je Slaven i nadalje raspredao o žabama, somovima i žabokrečini, samoj sebi je obećala kako nikada neće odrasti.

"Čekaj, ništa ne razumijem. Žabac Vodan je govorio Srdanu? Što mu je rekao?"

"Vodan je uvjeravao Srdana da svatko uz njegovu, Vodanovu pomoć, može poraziti i najsnažnijeg protivnika."

"Ti si mu povjerovao?"

"Čuj, nisam siguran. Tvrdio je da mu dom nije muljavo vodeno gnijezdo, nego biserni dvorac."

"Sigurno je lažljivac."

"Mhm, rekao je kako mu je dvorac ograđen vodenim zidovima, posut zlatnim pijeskom, osvijetljen blagom svjetlošću i ispunjen umilnim tonovima koji uspavljuju."

"Takvo što sam odavno vidjela. U crtićima."

"I meni se činilo da izmišlja, ali znaš, govorio je vrlo uvjerljivo."

"Zato si se i vratio. Mislim, vratio si se zato što si se uplašio?"

"Ni slučajno, za koga me držiš?"

“Ne, uopće se nisi zato vratio…”

Slaven se uspravio na stolcu. Iris je u njegovim očima ponekad bila prava zlica. Požalio je što joj je sve doživljeno ispripovijedao: “Lijepo ti kažem, nisam se uplašio. Krijesnici su se uznemirili, a kamenice su u jednom trenutku same zalupale.”

“Ma, daj. Kamenice nikada, baš nikada, nisu zalupale same od sebe.”

“Lijepo ti kažem kako je bilo. Osim toga, sigurno ne bih izabrao povratak i susret s tobom, kraljicom svih bara!”

Iris mu se uvrijeđeno unijela u lice: “Ja, kraljica bara?”

Slaven je pomno promotrio Irisino lice i zadovoljno primijetio: “Ili ti je to što imaš po licu alergija?”

Iris je visoko podigla glavu: “To je šminka, make-up! No ti si još prebalav da bi o tomu nešto znao!”

* * *

Zvono je označilo kraj odmora, ali i kraj prepirke. Jurnjavu školskim hodnicima zamijenila je gotovo svečana tišina, prekidana povremenim odzvanjanjem odrješitih učiteljskih koraka. Iris je zgužvala papir s nacrtom Sova planine i Vučje gore. Htijući odložiti zgužvanu lopticu, na poleđini je zamijetila sastavak uredno ispisan nalivperom. Pogledavši pomnije, prepoznala je Slavenov rukopis. Izravnala je papir i posvetila se čitanju:

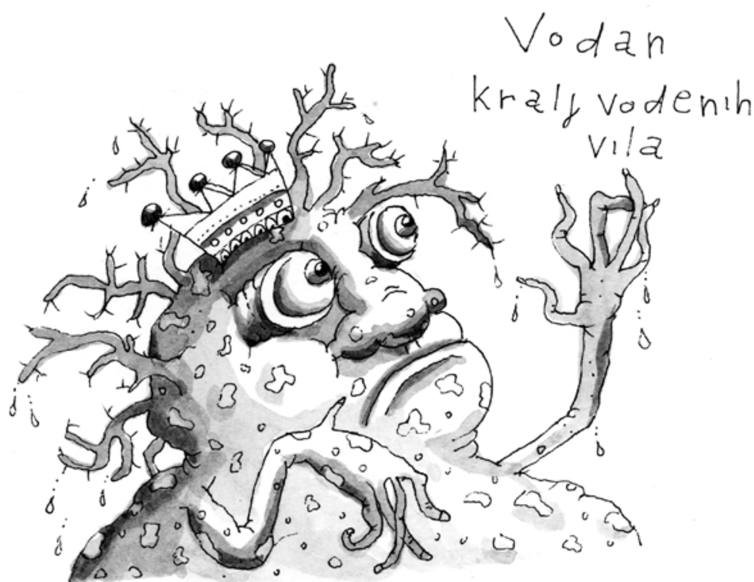
> Priča o žapcu glupoželjcu
>
> Bio jednom jedan žabac koji je imao glupe želje. Jednoga dana zaputio se čarobnjaku i rekao mu želju: “Čarobnjače, moja bara nije dovoljno

duboka. Želim da bude dublja. Znam da mi ti možeš ispuniti želju i baru učiniti dubljom.”

“I mogu”, odgovori čarobnjak. Kada su stigli do bare, čarobnjak je izgovorio: “Abrakadabra bus-bar-tus!” Žabac je ušao u baru, no bila je preduboka. Nije se mogao izvući iz nje te se utopio. To mu je bila nagrada za glupe želje.

Iris se još jednom osvrnula u Slavenovu smjeru. Nije bila sigurna je li ova priča slučajno završila u njezinim rukama, ili joj je Slaven ostavio priču s određenom namjerom. Možda je umjesto žapca zamislio upravo nju, Iris. Za svaki slučaj, još jednom se okrenula prema njemu. Ovoga puta zato da bi mu isplazila jezik.

Problemi s pšenicom

Spirogira je četvrti put udarila imenikom o stol. Razred je slutio – čeka ih temeljito ispitivanje. Niječno odmahivanje glavama jasno je govorilo kako nitko od prisutnih nije dobrovoljac za odgovaranje.

Prelistavanje udžbenika narušilo je tek uspostavljenu tišinu. Listovi su šuškali, ramena su se slijegala, lica iskrivljavala pod grimasama. Slaven se upitao bi li ih roditelji voljeli i sada, kada bi ih vidjeli u ovakvome svjetlu. Iz razmišljanja ga je prenulo Spirogirino pitanje upućeno upravo njemu. Obraćala mu se s osmijehom: "Među vama vidim jednog dobrovoljca."

Razred je zažamorio. Ena se čak i nasmijala. Spirogira je, poput ptice grabljivice, pozorno promatrala svoj plijen: "Hajde, mladiću, na noge lagane!"

Slaven je glasno odmaknuo stolac i nevoljko ustao. Spirogira se naslađivala: "Gdje je mladost? Polet? Živost?"

Spirogira je listala imenik, a Slaven udžbenik. Pogledali su im se susreli u trenutku kada je Spirogira progovorila: "Evo ga… Slaaaven Leendić… stručnjak za oprašivanje."

Odgurnuvši imenik, Spirogira se posvetila pretraživanju sadržaja ručne torbice. Izvadila je olovku i zapisala nešto u rubriku usmenog odgovaranja: "Sada ćeš nam, mladiću, ispričati sve što znaš o pšenici."

Slaven nije mogao povjerovati svojim ušima. Posljednje što je čuo za vrijeme boravka na Sova planini bila je upravo priča o pšenici. Naravno, udžbenik nije dospio pogledati, ali i samo spominjanje pšenice bio mu je potpuno jasan znak da je u zaštiti moćnih sila sa Sova planine. Stoga je ispravio leđa i važno započeo:

"Neki je kralj imao kraljevnu neiskazive ljepote po imenu Krupenička. O njezinoj se ljepoti nadaleko čulo, a prosci su dolazili iz svih krajeva svijeta.

Jednoga dana na kraljevstvo je udarila vojska bijesnog, barbarskog naroda. Poharali su kraljevstvo i kraljevnu Krupeničku odveli u ropstvo."

Razredom je vladao tajac, što se Slavenu učinilo kao poticaj za nastavak izlaganja.

"Kraljevnu je u sužanjstvu pronašla stara gatara. Gatara, razumijete? Žena koja proriče budućnost… Za Krupeničku se ovaj susret pokazao kao super sretna okolnost – gatara je odlučila spasiti kraljevnu. Spašavanja je bilo prilično složeno jer su neprijatelji nadzirali svaki pedalj kraljevstva. Ali, gatara je nešto izgovorila i Krupenička se pretvorila u zrno pšenice. Dalje je bilo lako. Jasno vam je, zar ne? Zrno pšenice se može sakriti vrlo jednostavno, na primjer u džep, ili u čarapu…"

Razred je i dalje bio zavijen u muk, a Slavenovo je lice poprimilo ozbiljan i svečan izgled. Ne primjećujući opasnost koju je nagovješćivala tišina, zadovoljno se raspričao:

"Ali divljaci nisu glupi zato što su divljaci. Oni su u tili čas povezali nestanak kraljevne s dolaskom nepoznate gatare. Skočili su na konje i pojurili za gatarom. Sustigli su je na nekom polju, nadomak šume. Krupenička je začula topot kopita barbarskih konja i bez puno dvojbe odlučila što učiniti. Iskočila je iz gatarine pregače i uskočila u zemlju. Shvaćate? Krupenička je bila zrno! Zrno je proklijalo i postalo klas pšenice sa sedamdeset i sedam zrnaca. Potom su se podigli vjetrovi sa sve četiri strane svijeta, a barbari su nemoćno gledali raznošenje sedamdeset i sedam zrnaca."

Spirogira je mahnula redaru da joj donese čašu vode. Slaven se nije dao zbuniti, nego je i dalje objašnjavao:

“Naravno, priča se dalje svodi na razmnožavanje, a razmnožavanje je oblik oprašivanja… Pšenici, odnosno Krupeničkí, je bio problem i dalje se množiti, pa su joj u množenju pomogla dva duha. Duh Tribun pšenicu je raznosio po svijetu, a duh Gurko je narode obdarene pšenicom darivao plugom.”

Spirogira je s naporom otpila nekoliko gutljaja: “Molim?”

Kako je ispričao sve što je znao o pšenici, Slaven se odlučio za pozdrav dobrim duhovima: “Hvala dusima!” uzviknuo je što je jače mogao.

“Hvala im vječna!” uzvratio mu je zbor tanušnih glasića. Slaven je nogom lagano udario ruksak. Krijesnici se nisu udomaćivali samo u njegovoj kući, nego i na svakom mjestu gdje ih je donosio sa sobom. Sve češće ih je valjalo umirivati.

Razredom se prvo prolomio Spirogirin vrisak: “Ti ćeš me u grob otjerati!” a potom i uzvici oduševljenja. Ena, Ivo, Irina i Petar počeli su skandirati Slavenovo ime, a on je svejednako stajao, još opijen pripovjedačkim zanosom. Za razliku od Slavena, Irisina obješena ramena jasno su govorila o veličini promašaja koji se upravo dogodio. Umjesto Slavena, Iris je izgovorila jednu od teta Nadinih omiljenih poslovica: “Blago onom tko rano poludi, sva će mu mladost u veselju proći.”

Vodanova vlas

Oboje su jedva dočekali početak velikog odmora. Petar i Ivo su otrčali kupiti svakome po burek, a Iris se udaljila od svih. Za sobom je povukla i Slavena na kojega se obrušila istoga časa kada su ostali izdvojeni: “Dobro,

jesi li ti normalan? Školska godina je tek počela, a mi smo puni jedinica kao šipak koštica.”

“Barem bi ti trebala znati kako ništa nisam izmislio.”

“Tko te pita jesi li što izmislio? Ti si krivac za sve nakupljene jedinice!”

“Sve što sam izgovorio čuo sam na Sova planini. Računao sam da, ako već o pšenici nisam ništa iz knjiga stigao naučiti, možda pričom mogu dobiti na vremenu.”

Iris je i dalje bjesnjela: “I dobio si na vremenu, to jest, oboje smo dobili na vremenu – sada možemo za svaki sat biologije bubati koliko god želimo...”

Slaven se nadureno okrenuo: “Nisam samo ja kriv.”

“Tko te tjerao da se zahvališ duhovima?”

“Znam, za to sam kriv. Mislio sam da su duhovi na mojoj strani i da će priča o pšenici biti pun pogodak!”

Iris se polako smirivala, a bijes je postupno zamjenjivala radoznalost: “Izmislio si priču o pšenici?”

“Što ti je? Čuo sam je na Sova planini.”

“Kažeš, baš si je čuo?”

“Da, svojim ušima, ovako kako sada slušam tebe.”

“Na Sova planini?”

Slaven je potvrdno kimnuo: “U dvorima kneginje Sunčanice, za vrijeme gozbe.”

“Nakon Prvanove pobjede nad Srdanom?”

“Mhm.”

Slavenova su ramena počela nekontrolirano poskakivati. Iris je široko otvorenim plavim očima netremice promatrala svog školskog prijatelja. Mislima su joj

prolazile sve poteškoće, sve školske brige koje su im se od susreta s kamenicama nagomilale i sve tajne o kojima su pred drugima šutjeli. Promatrajući ga, ozbiljno je posumnjala kako su najnovije nedaće pomutile razum učeniku koji je donedavno slovio za najuzornijeg đaka ove škole. Oprezno mu je prišla, prislonila mu dlan na rame i, hineći razumijevanje, brižno progovorila: "Sve će biti dobro. Samo se ti lijepo smiri. Sve će sigurno biti dobro. I ne samo dobro, nego jaaaakooo dobroo."

Slaven joj je uputio pogled iskusnog revolveraša iz jednog od Clint Eastwoodovih filmova: "Stvari su krajnje ozbiljne."

"Znam, prijatelju, i ja te potpuno razumijem. Samo se ti lijepo smiri."

"Prestani sa mnom razgovarati kao s luđakom. Ti ne znaš što se zbiva."

Odmaknuvši se nekoliko koraka od Iris, Slaven je iz ruksaka izvadio kamenice i značajno ih odvagnuo: "Mislim da ćemo morati otići na Sova planinu."

"Molim?" Iris nije uspjela zatomiti čuđenje. Ta ona je bila ta koja je redovito gnjavila, navaljivala i čeznula za odlaskom.

"I to odmah, za trajanja velikog odmora", Slaven je nastavljao još ozbiljnijim glasom.

Iris je ponovila poput robota: "Za vrijeme velikog odmora."

"Ovo će biti posljednji put da odlazimo u vrijeme nastave, to ti čvrsto obećajem. Ali sada im je naša pomoć zaista potrebna."

“Kako, molim?” Irisino prvotno čuđenje zamijenio je osjećaj brige.

“Prvanov je život ugrožen. Srdan ga je izazvao na dvoboj kod Vira.”

“Misliš da je Srdan jači od Prvana?!”

“Prvan ga je već nekoliko puta pobijedio u preskocima, u hrvanju, tako su barem pričali na Sova planini…”

“Znači, Prvan je jači, a Srdan slabiji!”

“Možda.”

“Možda? Ne vjeruješ u Prvanovu snagu?”

“Vjerujem u Srdanovu srditost.”

“Da, srdit čovjek postaje jači negoli je uistinu.”

“Jači i smjeliji. Osim toga, posve sigurno znam da će ovoga puta Srdan biti pobjednik.”

“Kako bi ti to mogao znati?” čudila se Iris.

“Srdan je sklopio savez s Vodanom. Njih su dvojica jača od Prvana.”

“Ma, hajde!” i dalje se iščuđavala Iris.

“Vodan mu je darovao jednu vlas svoje kose.”

“Da, i?”

“I, eto, kada se Prvan pojavi na poprištu, Srdan će protrljati Vodanovu vlas i tada se Prvan više neće boriti samo protiv Srdana, nego i protiv zloslutnog Vodana. Tu bitku nikako ne može dobiti.”

Iris je zamislila Prvanovo tijelo kako se nemoćno batrga u dubokim vodama i travuljagu koja ga omotana oko

stopala vuče u mrak vodenih prostora. Naglo je poskočila: "Idemo!"

"Možda bismo trebali razmisliti o odlasku?"

"Lijepo sam ti rekla, idemo! Jesam, kako bi ti rekao, šminkerica, ali nepravdu ne podnosim."

Slaven je u rukama držao pripremljene kamenice. Prije negoli će udariti jednom o drugu, pogledom je zaustavio Iris: "Čekaj! Danas se moramo držati plana odlaska i povratka. Oboje moramo zaželjeti povratak na Sova planinu – u isto vrijeme i na isto mjesto. Jesi li me razumjela?"

Iris nestrpljivo odgovori: "Nema problema. Od sveg srca želim biti kod Vira, Srdanovog i Prvanovog poprišta."

Slaven zadovoljno kimne: "Ali, to nije dovoljno. Jednako snažno moraš željeti povratak u školu za deset minuta."

Iris pogleda na ručni sat: "Za dvanaest minuta!"

Slaven i sam provjeri vrijeme na svome satu, i odobri: "U redu, za dvanaest minuta. Točno kad se oglasi zvono za kraj velikog odmora."

"Ali, vraćamo se u školski zahod, a ne u razred, jer bi u razredu već mogao biti poneki od učenika."

"Mudro. Vraćamo se u školski zahod točno za dvanaest minuta."

"Jesu li krijesnici uz tebe?"

"Znaš da se ne odvajamo."

"Ok. Držite se. Polijećemo!"

Iris se objema rukama primila za Slavenova ramena. Zatvorila je oči i stala ponavljati: "Kamenice, molimo vas, odvedite nas na Sova planinu."

Slaven joj se pridružio: “Na poprište Prvanove i Srdanove bitke.”

“Krijesnici, vodite nas do Vira, Vodanova utočišta.”

Uslijedilo je nekoliko udaraca. Začulo se – bum, tras, tres, a zatim su Iris, Slaven i krijesnici nestali u oblaku bijeloga dima. Razredom je odzvanjala buka školskih hodnika. Bilježnice i udžbenici su se i nadalje lijeno odmarali po napuštenim đačkim klupama.

Pjev vile Rusalke

“Uh, nešto me pritišće”, zajaukala je Iris.

“Psssst”, utišavao je Slaven, “To je samo grana. Pomakni se više lijevo.”

“Tko je ono tamo?” radoznalo je nastavljala Iris.

“Tiše”, umirivao je Slaven. Pogledom je pratio smjer Irisina kažiprsta: “Joj, to je Srdan. Iščekuje Prvana.”

“Sam je. Zar nisi rekao da je Srdan u dosluhu s Vodanom?”

“Šuti već jednom. Čut će nas. Lijepo sam ti objasnio, Srdan uz sebe ima Vodanovu vlas, a s njom i njegovu zaštitu. Vodan će mu priskočiti u pomoć tek kad Srdan protrlja njegovu vlas.”

Srdan se naglo okrenuo. Slaven i Iris su se prignuli pod obližnji grm lijeske. Krijesnici su vriskali: “Evo ga, stiže Prvan!”

Začuli su se Prvanovi koraci. Srdan je iz njedara izvadio Vodanovu vlas, snažno je protrljao, osmjehnuo se i umaknuo. Teta Nada bi mu se, kada bi ga vidjela kako bježi, sigurno narugala: “Nije zec kukavica, nego samo leđa čuva.”

Prvan se, ne sluteći o Srdanovu dosluhu s Vodanom, užurbano približavao. Korak su mu ubrzavali hrabro srce i želja za pobjedom. Zastao je tek u blizini lijeske, ondje se osvrnuo i iz sve snage povikao: “Srdaneeee, Srdaneeee… Evo me! Stigoh na megdan… Pokaži se, Srdaneeeee!”

Šuma je zloguko odzvanjala jekom Prvanova glasa. Umjesto Srdanova odgovora začuo se prekrasan pjev. Za pjevom se pojavila prilika dugokose djevojke odjevene u bijelo. Krijesnici su šaputali: “Vila Rusalka.”

Slaven ih je želio upitati tko je vila Rusalka, ali je primijetio kako je od Rusalkine pjesme izgubio moć

govora. Rusalkina je pjesma nadjačavala sve šumove i zvukove. Iris se počela panično ponašati: povlačila je Slavenov rukav i natezala ga za rub košulje. Drugom je rukom upirala u smjeru Prvana, općinjenog pjesmom i Rusalkinom pojavom. Prvan je Rusalki zaneseno prilazio, a lice mu se ozareno osmjehivalo. Kad mu se pogled susreo s Rusalkinim očima, tijelo mu je zasvjetlucalo sjajem riblje krljušti. Rusalkin ga je poj posve omamio. Prvana je obuzimao slatki drijem.

Krijesnici su se vrpoljili, Slaven je otvarao usta bezuspješno htijući uzviknuti upozorenje, Iris je bila nijema. Izgubili su moć govora. Kako glasom nisu uspjeli upozoriti Prvana, Slaven se poslužio mimikom. Nezgrapnim, ali jasnim pokretima, pokazivao je Iris oveći hrastov panj. Uz podosta namigivanja i napora, panj su obuhvatili svatko s jedne strane i drvo je bilo podignuto. Ubrzo je Rusalkinu pjesmu narušila buka bačena panja, a šumom se prolomio lepet krila preplašenih ptica i cika probuđenih šumskih duhova.

Zagrajale su i kečizube. Užagrenim su očicama željele nastrijeliti živo biće koje im je omelo san. Za kečizubama se oglasio Paklenjak. Iz udubine mračnog duba zazveckao je mračnim posjedom – ljudskim, konjskim i bivoljim lubanjama. Potaknuti Paklenjakovom bukom, lancima su zazvečali i krivomjeri, a Ovasar, čovjek-hrast, prijeteći je zaudarao teškim nogama.

Slaven je krijesnike gurao u džepove hlača. Pokušavao je zaustaviti njihovo drhturenje i silan strah od razbuđenih i razjarenih bića Bezdana.

Prvan se prenuo. Šumska graja ga je otela drijemežu i on se prestravljeno osvrtao. Snažno je odskočio od vile

Rusalke i riječnog korita kojemu se posve primakao. Od snage njegova nagla pokreta, preobražaj se dogodio i na vili Rusalki. Njezina je pjesma nestala, s njom i čarolija u koju je zavila šumu. Glas joj se više ni po čemu nije razlikovao od glasova običnih ljudi. Rusalka reče: “Darujem ti život, Prvane!”

Prvan je pogleda ispod oka: “Zašto bi mi ga i oduzimala, čarobnice?”

Vila se nasmjehnula: “Zbog urote.”

“Urote?”

“Boga Vodana, moga gospodara i Srdana, tvoga takmaca.”

Prvan se tek sada našao u čudu. Iako nije dvojio u istinitost vilinih riječi, nije razumio njezinu iznenadnu odluku da mu daruje život: “Ali, zašto si se predomislila?”

“Zbog tvoje plemenitosti koju sam osjetila dok sam te pjesmom zanosila.”

“Čudno. Čudno.”

“Čemu se čudiš, junače?”

“Tomu što ti, koja si podanica strašnoga Vodana, govoriš o plemenitosti.”

“Istina, mi vile smo neobični stvorovi. Ponekad smo zbog vas ljudi zle i škodljive, ali nas upravo vi ljudi, znate učiniti boljima i od vas samih.”

“A Vodan? Hoće li te kazniti?”

“Prvane, zaboravljaš da smo i mi vile, i svi drugi bjesovi, stvorovi boga Svaroga.”

“Dobroga boga?”

“Da, boga svjetlosti i dobrote”

“I dobar bog vas je učinio zlima?”

“Svarog je po svijetu rasporedio dvije vrste sila.”

“Sile dobra i sile zla?”

“Točno, Prvane.”

“Koje su sile jače, vilo?”

“Jednako su snažne i jednako su potrebne, a svijet je onakav kakav treba biti kada među silama nema prevage.”

“Kada su u ravnoteži? U harmoniji?”

“Upravo tako. Svarog nas nije stvorio zlima, ali nam je dopustio da budemo i zle ako to iz nekog razloga poželimo.”

“Tek sada ne razumijem, Rusalko.”

“Kako ne razumiješ? Ljudi, kao i vile, poznaju i zlo i dobro.”

“To mi je jasno.”

“Ako se među ljudima nađe netko tko želi zlo, mi ćemo mu pomoći.”

“Ali tada nema razlike između ljudi i bjesova. Jesu li zli ljudi isto što i bjesovi?” upita Prvan.

“Nisu. Bjesovi zlo mogu i smiju činiti samo s dopuštenjem svoga stvoritelja, a zli ljudi ga čine i bez njega.”

“Znači li to da su zli ljudi gori od bjesova, vilo?”

“Točno. Ali, njihova djela popravljaju plemeniti junaci poput tebe – ljubimci svijetlih duhova. Hajde sada, Prvane. Kreni i vjeruj u moju pomoć.”

“Čekaj, Rusalko, ne vraćaj se Vodanu i njegovu glibu. Pođi sa mnom.”

“Rado bih to učinila, no ne mogu.”

“Zašto, Rusalko? U tebi je toliko lijepoga i dobroga.”

“Ne mogu, Prvane. Ja sam stvorena za svoj, a ne za vaš svijet.”

“Ne želim te izgubiti, vilo.”

“Možemo se i nadalje susretati.”

“Kako ću te pronaći Rusalko? I gdje ću te tražiti?”

“Primi ovaj koralj. Uvijek kada ga čvrsto protareš, ja ću ti se obznaniti i naći ti se na usluzi.”

Prvan je primio koralj i otvorio usta htijući još nešto prozboriti. Vila je Rusalka nestajala u dubinama riječnoga vira. Kada je posve zamakla, iz vira je iskočio stari som, Šarkanj. Izvio se u luk, a potom razvio krila i poletio prema nebu, u smjeru najbližeg oblaka.

Šuma je odisala prestravljenim mukom. Samo su krijesnici, iz dubine džepova Slavenovih hlača, i nadalje drhturili.

Srdanova strijela

Slaven i Iris su se meškoljili pod lijeskom. S nostalgijom su mislili na sigurnost svoje učionice. U njoj su davno doznali kako dugotrajno sjedenje može biti bolno i naporno, a sada su osjetili i sve posljedice pritajenog čučanja. Grm lijeske pokazao se neudobnijim od školskog stolca.

Iz meškoljenja ih je prenuo čudan zvuk. Oprezno izvirivši, Slaven je zamijetio obrise ljudske sjene. Kako mu se nakon prestanka vilinoga pjeva povratila sposobnost govora, tiho je progovorio:

“Prvanu se netko prikrada s leđa.”

Krijesnici su ustrašeno zažamorili: “Dolazi Srdan!”

Iris je rukom pokrila usta: “Srdan se vraća?”

Njezino je pitanje ostalo bez odgovora. Zrakom je zazviždao zvuk odapetog predmeta. Začuo se mukli udarac. Krošnje obližnjeg drveća su zatreperile.

Slaven i Iris spretno su razmaknuli grane lijeskova grma. Pred njima se nalazio zastrašujući prizor: Prvanovo je tijelo ležalo obliveno krvlju, a iz daljine se približavao Srdan s lukom u desnoj i tobolcem strijela u lijevoj ruci.

Krijesnici su zadrhturili: “Pogibe Prvan!”

Slaven je shvatio: obistinilo se proročanstvo izrečeno na Sunčaničinoj svečanosti. Zgroženo je prozborio: “Ipak se dogodila velika nesreća na Svevidov dan!”

Iris je zaplakala: “A mi je nismo uspjeli spriječiti.”

Srdanovo se golemo tijelo nadvijalo nad Prvanom. Na trenutke se činio vrlo zadovoljnim, a na trenutke poraženim vlastitim nedjelom.

Slaven je bjesnio. Stvarno su ga mogle razljutiti samo tri stvari: nepoštenje, nepravda i prijevara. Bijes ga je zaslijepio. Zaboravio je oprez i u tili čas spojio ruke u oblik trube. Napuhao je pluća i iz sve snage uzviknuo kletvu: “Zemlja ti kosti izbacivala!”

Gutajući suze, Iris mu se pridružila: “Nemiri te proganjali!”

Krijesnici su pocikivali: “U Bezdan te otjerali!”

Ne zna se je li Srdan pomislio kako mu kletve dovikuju šumske kečizube ili mu se savjest iznenada probudila. Bilo kako bilo, tijelo mu se punilo strepnjom, a lice mučnim grimasama. Progonjen mračnim slikama svoga zlodjela odbacio je luk i strijele. Iz odjeće je izvadio Vodanovu vlas i snažno je protrljao. Nadao se da će mu Vodan pružiti utočište u vodenim odajama skrivenim u dubinama virova.

Potom je, kao što bi učinila i svaka druga kukavica, ružno zacvilio: “Nakon ovoga ubojstva ne želim više živjeti na zemlji… Trebao bih umrijeti, ali ne mogu… Bojim se smrti, strah me o njoj misliti… Spasi me, Voooodaaaneeee… Odvedi me u dubine, sakrij me u virove…”

Srdanovu je jadikovku prekinuo udarac groma. Nad šumu su se nadvili oblaci čiju su tmastost povremeno razbijale goruće munje. Krilati Šarkanj se pojavio drugi put u ovome danu, sada u ponirućem letu prema Srdanu.

Šarkanjeva riblja usta razvučena u zadovoljan osmijeh ispuštala su glasove nalik govoru. Spominjao je Vodanovo izdašno darivanje onih koji su mu odani, a među njima je Srdan bio na čelnom mjestu. Šarkanjeva ružna glava iskezila se baš nad Srdanom, a već sljedećeg trenutka obojica su tijelima razbili površinu vode i nestali u mraku riječnih dubina. Mjesto na kojemu su uronili izbacivalo je vodene mjehuriće.

*

Neko vrijeme mjehurići su se glasali bljuć-bljuć, a zatim je šumom zavladao muk. Pritajile su se čak i rogoborne kečizube. Činilo se da su životinje i biljke odahnule od nagomilane jeze i straha. Slaven se prisjetio da ga je teta Nada često tješila. Tada bi mu govorila da i od goreg postoji gore.

Možda je teta Nada imala pravo, možda ovo nije najgore što mu se moglo dogoditi. Jednom je rukom razmaknuo ljeskove grane, a drugom je zadržavao Iris koja se otimala htijući istrčati na čistinu. Pokušao je razborito razmisliti o tome što im je najmudrije učiniti. No, kad panika vlada razumom, misli se povlače kao što se more povlači od obale za vrijeme oseke.

Slaven je odlučio napustiti sigurnost ljeskovih grana i ponovno krenuti u nepoznato. Pogledao je prema mutnom viru u kojemu je nestao Srdan. Zamišljao je kako izgleda Vodanov riječni grad.

Misli mu je omelo Irisino šmrcanje. Izgledala je kao Slavenova mama za vrijeme jedne od njezinih omiljenih sapunica. Nije razumijevao kako mu se Iris dogodila kao prvi suborac u ovoj čudnoj pustolovini. Pogled na okrvavljenu Prvanovu odjeću odvratio ga je od misli o Iris, mami i sapunicama.

* * *

"Diše", prozborila je Iris.

Slaven je osjetio kako mu se želudac penje u grlo. Rukom je provjerio džepove hlača. Srećom, krijesnici su

mirovali. Zaškiljio je u Prvanovu smjeru i brzo odvratio pogled: on, Slaven, hrabri muškarac i okorjeli ratnik, nije uspijevao gledati krv. Zato je krhka i uplakana Iris poprimila izraz svojstven medicinskim sestrama iz školske ambulante. Zavrnula je rukave i visoko podigla ruke, baš kao da ih je upravo sterilizirala. Doticala je pojedine dijelove Prvanova tijela i krajnje ozbiljno komentirala: "Koliko mogu procijeniti, nema prijeloma. Desna mu je strana grudnoga koša oblivena krvlju, tu je i prostrijelna rana vrata… no, bilo se čuje… Prvan diše… Živ je!"

Slavenov se pogled zaustavio na strijeli koja je ružno virila iz Prvanova vrata. Osjetio je nagon za povraćanjem. Jednom mu je već bilo tako teško. Ako se dobro sjećao, bilo je to ljetos, na povratku s ljetovanja, kada se prejeo ćevapa s lukom. Teta Nada mu je tada rekla: "Ne daj Bože doživjeti ono što čovjek može preživjeti."

Pred očima su mu izmicali i šuma i nebo, a pod nogama tlo koje se vrtložilo i ljuljalo. Boreći se s mučninom, prihvatio se za stablo iza Prvanove glave. Nekoliko je puta duboko udahnuo i sam za sebe ponovio: "U teškim vremenima, muka čovjeka natjera na sve."

Iris je domahnula okrvavljenom strijelom: "Evo je!"

"Ištenem! Kako si je uspjela izvaditi?" čudio se Slaven.

Iris je slegnula ramenima: "Nemamo vremena za naklapanje. Valja nam zaustaviti krvarenje."

Krijesnici su se oglasili: "Krvarenje, brrrr, krvarenje!"

Iris je odbacila strijelu i dohvatila Slavenove ruke. Prinijela ih je Prvanovoj vratnoj žili i prislonila ih na točno odabrana mjesta: "Taaaako! Ti se sada, Slavene, ne miči i ne popuštaj s pritiskom", izdavala je naredbe.

Krijesnici su se javili u zboru: “Ne popuštaj s pritiskom!”

Slaven je okretanje želuca nastojao zaustaviti prepirkom s krijesnicima: “Gdje ste sada, strašljivci? Pokušajte vi ne popustiti s pritiskom!”

Iris je krv s ruku smireno otirala obližnjom širokolisnom travom. Ponašala se kao da je sama samcata na cijelome svijetu. Čak se, suprotno pravilima lijepog odgoja, prihvatila i pretraživanja Prvanove odjeće. Slaven je sklanjao pogled od neugodnog prizora, a zatim je počeo negodovati: “Ponašaš se poput neke gusarice, ili uličnog džepara.”

Iris nije odgovarala. Čudila se što Prvanova odjeća ne posjeduje ništa nalik džepu ili nekom skrivenom pretincu u kojemu se čuvaju amajlije. Grubo sukno Prvanove odjeće bilo je teško samo po sebi, a osušena ga je krv činila još tvrđim i težim. Naposljetku, Iris je zadovoljno poskočila: “Evo ga! Umjesto džepa koristi kožnatu vrećicu povezanu oko struka!”

Slaven je dvojio je li mu pametnije podići ruke s vratne žile i oteti Iris Prvanovu kožnatu vrećicu ili mu je mudrije ne osvrtati se i pripaziti na krvarenje. Dobacio joj je bijesan pogled: “Što će ti ono što ti ne pripada?”

Iris je bila zaokupljena najnovijim pronalaskom. Iz kožnate je vrećice vadila jedan po jedan Prvanov predmet, pomno ga promatrala, a zatim razočarano odlagala. Vrijeme je prolazilo, Prvan je sve teže disao, Slavenovi udovi su ponovno trnuli, a Iris je slagala, odlagala i preslagivala.

“Nema ga, nema ga, nema ga.”

“Koga nema?” Slaven je sada već bijesno povikao.

“Ne koga, nego čega?” žestila se Iris.

“No, dobro, što nedostaje?”

“Koralj, pametnjakoviću.”

“Koralj?”

“Što bi drugo u ovomu trenutku moglo nedostajati, a moglo bi spasiti Prvanov život?”

Slaven je s olakšanjem odahnuo. Nije volio razočaranja, posebno ne u prijatelje, a Iris je počeo doživljavati ne samo sudružicom u pustolovinama, nego i prijateljicom. Krijesnici su se oglasili iz trave: “Koralj vile Rusalke!”

Iris bijesno poviče na Slavena: “I ti cijelo vrijeme šutiš?”

“Ja šutim?” bunio se Slaven.

“Gledate me, ti i tvoji krijesnici, dok se patim tražeći koralj, i… šutite?”

“Što ti je? Nismo vidoviti.”

Gorućim očicama krijesnici su osvjetljivali koralj: “Hi-hi-hi, nismo vidoviti.”

Iris im je uzvraćala ljutito: “Neka, neka, obračunat ćemo se mi još zbog ovoga koralja… Neka, neka…”

Zaista, razmišljao je Slaven, Iris me sve više podsjeća na mamu. Pitam se jesu li sve žene nalik jedna drugoj ili sliče samo one s kojima se često viđamo?

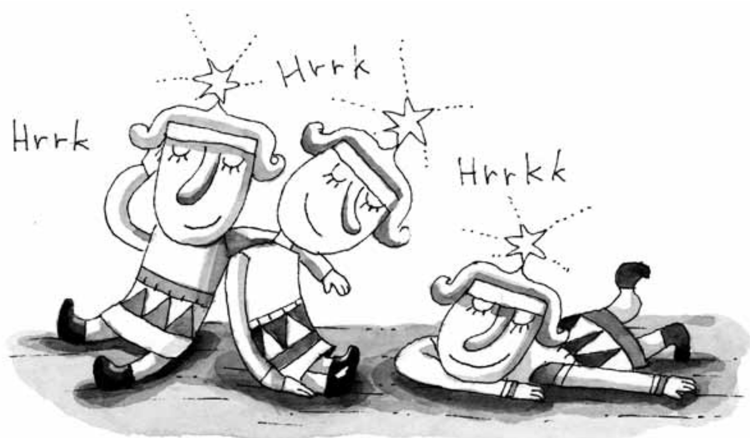
Dok je Slaven razmišljao o ženama i njihovim sličnostima, Iris se poput gimnastičarke obrtala oko Prvanova tijela. U par skokova je bila uz koralj, potom se bočno okrenula dva-tri puta i već se nalazila uz Prvanovu lijevu ruku.

Razdvojila mu je palac od kažiprsta i između njih položila oblu kuglicu koralja. Prije negoli će protrljati koralj pomicanjem Prvanovih prstiju, doviknula je Slavenu: "Pripremi se za bijeg prema lijeskinu grmu. Može?"

Slaven je potvrdno kimnuo glavom. Čudio se obratu koji mu se dogodio otkako je ugledao Prvanovu ranu. Uh, želudac mu se još uvijek okretao od pomisli na onu groznu strijelu. Osim toga, toliko krvi nije vidio ni u najgorem hororcu. Što je više razmišljao, to je postajao sigurniji da mu se život pretvorio upravo u takvo nešto – u horor.

Iris je odskočila: "Juriš, što čekaš?!… Halo! Trebam li te nositi prema grmu?"

Vilina pomoć

Pustolovi moraju jako dobro razaznavati zvukove. I ne samo zvukove, nego i tišinu. Slaven je naučio razlikovati četiri tišine: tišinu pred oluju, tišinu nakon spavanja, tišinu zbog ukora i tišinu vilinog dolaska. Ta četvrta, najtiša tišina, i nije bila prava tišina. Nju čini uspavljujuća

vilina glazba, a ona je istodobno glasnija od svih zvukova i tiša od najdremljivijeg drijema. Kako je već dobro upoznao vilinsku tišinu, očekivao je kako će bez glasa ubrzo ostati i on i krijesnici, pa čak i brbljava Iris. Stoga je povremeno kašljucao i osluškivao čuje li se kašljucane ili je već nastupila tišina zbog dolaska vile Rusalke.

Iris je primijenila drugu strategiju. Usta je napunila žvakaćim gumama. Sjećala se kako je njezina mama na dugim vožnjama pri povratku s ljetovanja tvrdila da žvakanje povećava koncentraciju i otklanja potrebu za snom. Uz to, žvakanjem je smanjivala strah i nemir. Vrijeme je sporo protjecalo, gotovo jednako sporo kao na satu povijesti. Osjećala je nelagodu sličnu nelagodi prije Višeglavinog ispitivanja gradiva.

Iščekivanje vilina dolaska, Iris je odlučila skratiti prisjećanjem na ružne događaje. Nakon nekog vremena je zijevnula. Nije bila cendravica, ali se umorila od ružnih događanja. Osim toga, ni skok njezine mačke Maze s četvrtoga kata, ni pronalazak uginulog goluba, ni gubitak ključeva u Orlovu Gnijezdu, ni bilo što drugo do sada doživljeno nije se moglo mjeriti s Prvanovim stradanjem. Iznenađeno se trgnula i pomislila: “Jesam li ja to zijevnula?”

Odmaknula je lijeskovu granu i provirila. Pred sobom je ugledala vilu Rusalku nadvijenu nad Prvana. Iris je još jednom zijevnula, a potom je snažnije zažvakala. Zatvorila je oči i u sebi svesrdno zamolila: “Molim te, vilo, spasi Prvana.”

Kada je ponovno otvorila oči, vile Rusalke više nije bilo.

“Nije moguće da se samo tako okrenula i otišla”, razočarano je, i dalje u sebi, dvojila Iris. Pridigla se

na koljena. Iz grma je izvirivala gotovo cijelo vrijeme. Učinilo joj se da joj se pogled susreo s Rusalkinim. Iris je za svaki slučaj još jednom zažmirila. Čučnula je iza grma i protresla Slavenovo rame. Željela ga je upozoriti na dolazak vile, na mogućnost da im je položaj otkriven i na susret njezinih i vilinih očiju. Uzalud. Slaven je spavao snom pravednika. Iris je shvatila da je ostavljena samo svojim snagama. Utješila se mišlju da joj takva sudbina nije namijenjena po prvi put. Snažno je zažvakala žvaku i odlučno razmaknula grane lijeskova grma.

Vila se upravo nadvijala nad Prvana. Činilo se da nešto predano obavlja jer mu je u tom trenu omatala vrat vodenim travama. Prvan je dolazio k svijesti. Bunovno je upitao: “Što se dogodilo?”

Vila Rusalka mu je zadovoljno odgovorila: “Oporavljam te od rane. Bit ćeš dobro, Prvane.”

“Rane?” čudio se Prvan primajući se za vrat.

“Srdan te je mučki napao s leđa… Ali, šššššš, čuvaj snagu, sada je sve dobro.”

Prvan se lagano pridizao u sjedeći položaj. Naslonjen leđima na drvo, osvrnuo se oko sebe: “Gdje je Srdan?”

“Prvane, misli na svoj oporavak”, Vila je izbjegavala odgovoriti.

“Reci mi, vilo, što se dogodilo Srdanu?”

“Od danas, Srdan ako vodom pliva ne bućka, ako travom hodi – ne šuška. To mu se dogodilo.”

“Postao je, dakle, sjena?”

“Tako nekako. Svojom voljom postao je Vodanov rob, a to je isto kao da je postao sjena.”

“Nakupilo se u Srdanu zla i više nije bio za ovaj svijet.”

“Točno, Prvane. Ali i ovo njegovo drugovanje s Vodanom također je zlo.”

Prvan je podigao obrve. Na njegov upitan pogled vila je objašnjavala: “Srdan doista nije više među živima, no njegovu životu još nije došao kraj i neće ga biti sve dok mu se srce ne probode glogovim kolcem.”

“… a to sam trebao učiniti ja onoga trenutka kada me izazvao na megdan”, dovršavao je Prvan i pokušavao se podići na noge.

“Možda jesi, možda nisi. Nije na ljudima da sude.”, tješila ga je vila.

“U pravu si, vilo. Ipak sam ga morao spriječiti.”

Vila Rusalka se sjetno nasmiješila: “Ljudsko srce nikad posve zadovoljno nije… Raduj se ozdravljenju, Prvane.”

Na viline se riječi Prvan protegnuo i osovio na noge. Osjećao je kako mu tijelom ponovno kolaju snaga i volja za nove pobjede: “Za Srdana se ne čudim, ali kako si se ti, vilo, stvorila u Vodanovim vodama?”

Vila Rusalka se prignula k zemlji i podigla odbačeni koralj. Vraćala mu ga je s osmijehom: “Pozvao si me prema našem dogovoru.”

Prvan se u nedoumici češkao po potiljku: “Kako se toga ne sjećam? Posljednje što pamtim bila je tupa bol Srdanova pogotka.”

Vila mu je otvorila dlan desne ruke i na njega položila koralj: “Najvažnija djela u životu ljudi događaju se uz našu pomoć.”

“Veliš, najbolja djela činimo bez da nam je to poznato? Možda si u pravu, Rusalko.”

Vila se polako opraštala, postajući sve dalja i dalja: “Ako ideš za dobrim i izbjegavaš zlo, Prvane, sve drugo ne bi trebalo biti važno…”

Prvan je vilu ispraćao pogledom.

Vila Rusalka stapala se s nebom. Rasplinjavala se poput oblaka nakon kiše. Nestajala je brzo i maglovito.

Prvan je opčinjeno stajao, a ožiljak na vratu mu je zacjeljivao i nestajao. Kada ne bi bilo koralja u šaci, zasigurno bi vjerovao kako je u ugodnom drijemežu uz rijeku sve doživljeno tek sanjao.

* * *

Šumu su ispunili uobičajeni zvukovi. Vjetrić je ćarlijao mrseći vrhove šiblja, a ptice su pjevale bezazlenim pjevom.

Slaven je disao tiho i pravilno. Spavao je najčvršćim i najdubljim snom koji se obično sniva u rano jutro, prije buđenja za odlazak u školu. Ravnomjerni pokreti iz džepova hlača odavali su kako spavaju i krijesnici. Iris ih je neko vrijeme promatrala žvačući gumu. Zadovoljno je prošaputala: “Dakle… tajna je u žvakaćoj gumi. Tko bi pomislio?”

Znala je da je pronašla lijek protiv viline tišine, ali i da ne valja gubiti vrijeme ukoliko kane stići na kraj velikog odmora. Još jednom je pogledala usnulog Slavena. Primila ga je za ruku, zatim je napuhala gumeni balon i zalupala kamenicama. Snažno je zamišljala samo jedno: “Neka se oglasi zvono za kraj velikoga odmora.”

Buđenje

“Ja imam najljepši madež od svih osnovnoškolki.”

“Možeš misliti! A ja imam sestru koja ima madež tamo gdje ga nitko drugi nema.”

“Franka, ponovno izmišljaš”, negodovala je Tara.

“Izmišljam? Pitaj koga god poželiš, moja sestra ima madež na zubu…”

“Ha, ha, ha. Ne zove li se taj madež karijes? Baš si me dobro nasmijala!”

“Samo se rugaj, vidjet ću te sada na matematici!” ljutila se Franka.

Tara je zalupila vratima zahoda. Franka se uvrijeđeno uputila oprati ruke. Otirući ih papirnatim ubrusom, oponašala je Tarine grimase. Nije voljela ruganje. Puno bolje se snalazila u kreveljenju i imitiranju drugih. Tu je već bila ravna svjetskim imitatorima. Izašavši iz zahoda, sama za sebe je komentirala: “Možeš misliti, rugala se vrana vrani, a obje su crne.”

* * *

Slaven je prvo pomislio kako sanja, a potom je shvatio kako mu je san upravo prekinut. Zadržao je dah i strpljivo pričekao završetak prepirke djevojčica iz njegova razreda. Nakon Tarina odlaska, Franka je još neko vrijeme šuškala papirnatim ubrusima, a zatim su se i za njom zatvorila vrata ženskoga zahoda.

Slaven je oprezno provirio. Više se nije čudio što se zatekao u ženskom, umjesto u muškom zahodu. Nije čak bio ni ljutit. Prije bi se moglo reći kako je bio razočaran sobom, jer je sada već dobro znao da je, za razliku od Iris, spokojno prespavao dolazak vile Rusalke. Da je bio budan, kamenice bi ih vratile u muški zahod. Ali, kako je prespavao pola akcije i njezinu završnicu, kamenice su ih vratile na mjesto koje je Iris zamislila kao odredište povratka. S obzirom na to da je Iris mogla zamisliti

frizerski salon, dobro je i prošao. Pomirljivo se prisjetio jedne od teta Nadinih pouka: “Pametan misli što govori, a lud govori ono što misli.”

Kucne na vrata susjednog zahoda: “Hajde, izlazi, Iris. Znam da si i ti ovdje.”

Irisina čupava glava oprezno proviri: “Što je, jesi li živ?”

“Jesam, ali ti nećeš još dugo biti među živima!”

“To mi je hvala što sam nas vratila?”

“Trebala si nas vratiti na početak idućega, trećeg sata.”

“I?”

“Vratila si nas na početak petog sata.”

“Uh, kako znaš?”

“Nisi li čula Taru i Franku? Samo što nije počela matematika.”

* * *

“Without suffering, there is no learning.”

“O čemu ti to?” upitala je Iris.

“No pain, no gain.”

“Dobro, hoćeš mi reći što to govoriš?” Iris je bila uporna.

“Govorim kako je sve utemeljeno na mučenju. Eto, to govorim”, potišteno je odgovorio Slaven.

“Jako zgodno”, cvrkutala je Iris, “Baš zgodno.”

“Ne znam što vidiš zgodnog u muci, posebno u onoj koja nam oboma slijedi.”

“Kako, molim?”

"Zato što nam slijedi matematika!" zabrinuto je rekao Slaven.

"To me ne brine. Ja obožavam računanje."

"Mlada si, možda promijeniš mišljenje."

"Ma kakvi, ne mogu promijeniti mišljenje jer obožavam rješavati komplicirano."

"Voliš komplicirane zadatke?" zgražao se Slaven.

"Mhmm. I ne samo zadatke. Volim kada je sve oko mene komplicirano."

"I?"

"I onda tražim rješenje, i tražim, i tražim, i tražim..."

"To može potrajati."

"Može. Ali to je ludo dobro, jer nije dosadno."

"I tako, ti voliš komplicirano?"

"Obožavam! Obožavam sve što je komplicirano: zadatke iz matematike, oslobađanje Sunčanice, spašavanje Prvana..."

"Možda i ja jednom zavolim tu kompliciranu matematiku", pokušao se ponadati Slaven.

"Znaš", važno se uozbiljila Iris, "kad pogledaš zadatak, najvažnije je prema njemu ne zauzeti negativno stajalište."

"Negativno stajalište?"

"Pa, da. Dakle, nikako ne smiješ misliti – to ne razumijem."

"Nego?"

"Što, nego? Nego – suprotno!"

"Aha, konačno mi je jasno."

Slaven je iz njihova razgovora shvatio samo jedno – u matematici mu tek sada ništa nije jasno! Pogledao je na ručni sat i nezadovoljno stisnuo usta, baš kao Clint Eastwood u očekivanju protivnika: “Čuj, više nam ne vrijedi ulazak u razred. Previše kasnimo.”

“O, još jedan neopravdani!”

“Možda ne primijete da nas nema.”

“Nadajmo se! Važno je ne misliti…”

“… negativno!” Irisinu rečenicu su završili u zboru.

“I, što ćemo sada učiniti?” upitala je Iris.

Teška odluka

Slavenu se činilo kako mu po prvi put ovoga dana sve ide u prilog: kasnili su dovoljno da ne uđu na nastavak sata, a premalo za neku novu pustolovinu s kamenicama. Osim toga, on je čvrsto odlučio kako će ih se danas riješiti. Baš njih, svojih dragocjenih kamenica. Ne zauvijek i ne

trajno, ali na neko vrijeme – to sasvim sigurno. Sada je još valjalo privoljeti i Iris na odvajanje od kamenica i na ispravljanje nakupljenih jedinica.

Ta zadaća neće biti ni lagana ni ugodna. Ipak se odlučio i progovorio: "Riješit ćemo se kamenica!"

"E, znala sam! Potpuno si poludio!"

Iris je reagirala burnije negoli je Slaven očekivao. Uhvatila se za glavu, zatim je zateturala, potom je prinijela ruku srcu hineći nesvjesticu. Kako Iris nikako nije padala u glumljenu nesvjesticu, Slaven je zaključio da se pred njim još jednom odvio prizor ponovljen iz jedne od Irisinih omiljenih sapunica.

"Dobro, pokazala si sve svoje glumačko umijeće."

Iris je uvrijeđeno frknula: "Ne vrijeđaj, ti... ti... bezobrazniče. Pitaj Taru o mom posljednjem padu u nesvijest – bilo je doista strašno!"

"Znam već sve o tome", nezainteresirano je odgovorio Slaven. Sada je već dobro poznavao Iris i znao je da će se ubrzo primiriti. Do tada je bilo najmudrije prepustiti je zrcalu. Ponovno je pogledao na sat. Pričekao je još pet minuta, a potom je mirno progovorio: "Naravno, kamenica se ne rješavamo trajno. Samo dok ne popravimo ocjene."

Iris nije odgovarala. Uvrijeđeno se ogledala u zrcalu. Slaven je znao da mora zvučati odlučno:

"Tebi je, naravno, jasno da – ako ne popravimo ocjene – dovodimo u pitanje cijelu akciju na Sova planini?"

Iris nije uspjela savladati radoznalost: "U kakvo pitanje?"

“Moja mama će krenuti istraživati zbog čega sam popustio u učenju, a ona je… kao terijer… znaš, onaj pas tragač…”

“Misliš, nanjušit će kamenice?”

“Nanjušit će i tebe, i Sunčanicu, i Prvana, i Vodana, a kamenice će, zajedno s krijesnicima, završiti negdje na otpadu.”

Iris se konačno okrenula od zrcala. Činilo se da je napokon shvatila svu ozbiljnost situacije. Što je više razmišljala, postajala je sigurnija u opravdanost Slavenove odluke. Pred očima nije vidjela Slavenovu, nego svoju mamu, a u ušima su joj odzvanjala pitanja koja bi joj mama zacijelo postavljala. Tijelom joj je prošla lagana jeza:

“Kažeš, nema drugog načina?”

“No pain, no gain”, ponovio je Slaven, ovoga puta dramatičnim glasom.

“Što bi na ovo rekla tvoja teta Nada?”

“Ne znam, možda bi rekla kako su i riječi i odluke dobre jedino kada ih slijede djela.”

“Znači, ništa od pustolovina?” zdvojno je upitala Iris.

“Ništa od pustolovina. Ali…”

“… ali samo na neko vrijeme.”

“Upravo tako. Kad ispravimo ocjene…”

“… ponovno krećemo u pustolovine!”

* * *

Iris i Slaven izgledali su poput pokislih vrana. Sama pomisao na rastanak s kamenicama bila bu im najgora

moguća kazna. No, pravo na sudjelovanje u pustolovinama valjalo je zaraditi – teškim i mukotrpnim učenjem.

Iris je tišinu prekinula pitanjem: “Imaš li ideju gdje bismo ih mogli skloniti?”

Slaven je o ovom problemu već razmišljao. Znao je kako domovi i školski prostori nisu prikladna mjesta za skrivanje tajni. Sef nije posjedovao, a nijedno drugo mjesto nije mu se činilo dovoljno skrovito. Stoga je, u nedoumici, posegnuo za spasonosnim rješenjem: “Možda piše u knjigama.”

“U kojim knjigama?”

“Ne znam u kojim. U knjizi iz matematike sigurno ne piše. Možda postoji neka knjiga o blagu.”

“Misliš, o skrivenom blagu?”

“Da, na primjer, o gusarskom. Kako se zvala ona knjiga o blagu Grofa Monte Christoa?”

“Hm, sva skrivena blaga za koja sam ja čula bila su zakopana.”

Slaven je oduševljeno uzviknuo: “Zakopano blago!”. U sebi je pomislio kako bi teta Nada sada zaključila da je nužda majka svih pronalazaka.

Iris mu se pridružila u veselju: “Bravo! I ti si pomislio isto? Zakopat ćemo ih, zar ne?!”

Oči su im se caklile zadovoljnim sjajem. Poput pravih, okorjelih gusara, svoje će blago zakopati daleko od očiju onih koji bi ga mogli prisvojiti. Daleko, a ipak dovoljno blizu. Na blago je valjalo svakodnevno motriti.

“Možda bismo ga trebali zakopati u parku?” upitala je Iris.

“Što ti je? Neki pas će ih već sutra iskopati.”

“Imaš pravo. Park nije dobar izbor”, suglasila se Iris i žurno nastavila:

“Ili, na primjer, pred mojom zgradom?”

“I što ćemo time postići? Samo ćeš ih ti motriti.”

“Što meni, molit ću lijepo, nedostaje? Možda sam loša u motrenju?”

Iris je bila namrštena, a ton njezina glasa prijetio je novim durenjem. Slaven je stoga brzo izrekao: “Predlažem školsko dvorište!”

Kako Iris nije odgovarala na njegov prijedlog, on je nastavljao s uvjeravanjem: “Na primjer, ispod stabla koje vidimo iz svih razreda?”

“Hm, ne zvuči loše.”

“Moći ćemo ih nadzirati oboje, ali i obići nakon nastave.”

“Prihvaćam. Nikome nećemo biti sumnjivi.”

“Točno. Čak ni noću, jer uvijek možemo reći kako smo nešto zaboravili.”

“Pa, da. Ja sam i prošli tjedan morala doći potražiti tenisice.”

“I ne samo tenisice. Tražili smo i tvoje ključeve, sjećaš se?”

“Joj da, i ključeve. One koje sam izgubila u Zlomirovu gradu.”

Slaven je odahnuo. Pomislio je za sebe: “Uh, dobro je. Kamenice će se odmarati na sigurnom mjestu posve prikladnom za neprimjetno motrenje.”

Još su neko vrijeme vijećali o čarobnim kamenicama, potom su se na zvuk zvona uputili u razred, a zatim i svojim klupama.

Slaven se tješio: “To je samo tjedan dana i brzo će proći.”

Za razliku od Slavena, Iris je bila zdvojna. Mrmljala je sama za sebe: “Cijelih tjedan dana! Kako ću izdržati toliko dugo bez pustolovina i kamenica?”

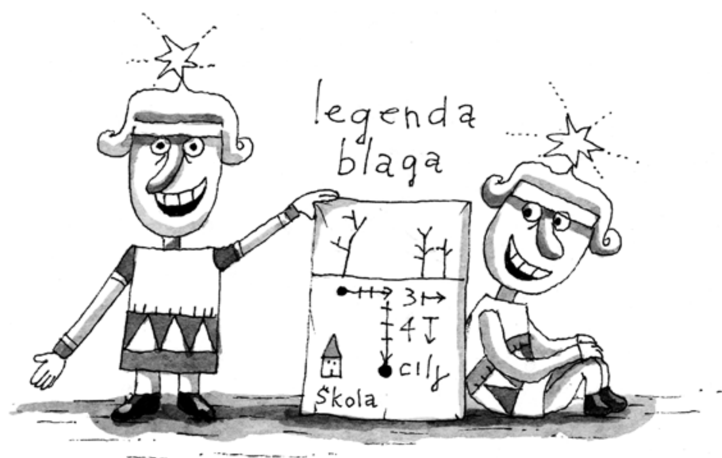
Nije se uspijevala utješiti ni jednom drugom mišlju. Znala je da se tjedan sastoji od svega sedam dana i da u svakom od sedam dana imam barem dvije sapunice s kojima se može zabaviti. Uzalud. Osjećala se najnesretnijim stvorom na svijetu. Iako je samoj sebi obećala da će se danas počastiti slatkišima iz svoje slatke ladice, nije se osjećala nimalo bolje. Možda bi se o njezinoj tužnoj priči s kamenicama također mogla snimiti sapunica? To bi bilo jedino dobro rješenje. Ona je zavrijedila upravo takvu pažnju. Lice joj se ozarilo. Stanovnicima ovoga planeta trebalo bi objasniti koliko je teško napustiti Sova planinu. Hm, kad malo bolje razmisli, ni naciji ne bi škodilo kad bi u vijestima dobila obavijest o teškoćama kroz koje je upravo prolazila zbog razdvajanja od kamenica, Sunčanice i Prvana.

Treći dio

Bitka s nemani

Iskopavanje blaga

“A zemljopis?” upitala je Iris.

“Čista petica, plus neocijenjeni referat, ali i to će biti petica”, zadovoljno je nabrajao Slaven zagledan u list papira na koji je Iris unosila najnovije ocjene.

“Sve smo ispravili!”

“Osim matematike.”

“Da, ti, mladiću baš i nisi u dobrim odnosima s matematikom, kraljicom svih znanosti.”

“Sa zadacima se nekako uspijevam izboriti, ali s onim egzotičnim dokazima doista imam ozbiljnih problema.”

“Hajde, uvježbat ćeš i dokaze, nije matematika bauk”, tješila ga je Iris.

“Ne znam, ne ide mi od ruke ništa što je ženskoga roda”, umovao je Slaven.

Ponekad mu se činilo da bi svijet bio puno ljepši kada bi mu netko dopustio da ga samo malo preoblikuje. Što je bivao stariji, sve je više zavidio onom Pali koji se svojedobno probudio sam na svijetu.

Eh, kada bi se on probudio sam na svijetu, to bi bio pravi život! Mogao bi činiti sve što je oduvijek htio. Ili još bolje, mogao bi ne činiti sve što ne želi. Zaključio je kako o tome ne vrijedi razmišljati. Uostalom, zar se na kraju priče nije pokazalo da je i Pale svoje samotno buđenje tek sanjao?

Pogledao je na ručni sat i rekao: “Nije važno, odrast ću, a onda ću sve raditi po svom. Nego, hoćemo li?”

Iris je ovo pitanje jedva dočekala: “Lega, nemaš pojma koliko sam čekala ovaj trenutak…”

* * *

Duboko su se nagnuli kroz otvoren prozor školske učionice. Brižljivo su promatrali mjesto na kojem su, točno prije

tjedan dana, u najvećoj tajnosti i uz punu predostrožnost, zakopali svoje dragocjene kamenice.

“Što je, vas dvoje? Potvrđujete teoriju kako je čovjek isto što i muha zujalica – udara u zid cik-cak sve dok ne naiđe na otvoreni prozor i ne ispadne?!”

Višeglavina se kosa presijavala vatrenim odsjajem i pojačavala prijeteću intonaciju njezina glasa koji je još uvijek odzvanjao praznom utrobom donedavno punog razreda.

“Oprostite, malo smo disali…”, promucala je Iris. Slaven je nogom odgurivao ruksak otežao od različitih poljoprivrednih alatki i u neprilici ponavljao: “Da, mi smo… disali.”

Skrušeno su se još nekoliko puta ispričali i oprezno nastavili uzmak prema vratima.

“Eto vidiš kako nam je dovoljna mala pogreška da se upropasti cijela akcija!” mrgudao je Slaven.

“Možda sam ja kriva i zbog toga?” Iris je opasno povisila glas.

Sve je slutilo na moguć sukob ili, u najmanju ruku, na jednu od uobičajenih svađa. Ali, zov kamenica je bio jači od napetosti koja ih je obuzimala. Prikrali su se drvu čije je korijenje čuvalo kamenice. Dugo iščekivano otkopavanje blaga je započelo.

* * *

“Uh, lakše ih je bilo zakopati”, otpuhivala je Iris.

I Slavenu se činilo kako se skrivanje blaga odvijalo puno jednostavnije od njegova otkrivanja. Posumnjao je

kako možda ipak kopaju na krivome mjestu. Promotrio je legendu na kojoj su križićem označili točno mjesto zakopanih kamenica. Još jednom se primakao stablu, potom je provjerio nalazi li se ispod najviše grane i brižljivo odbrojio – tri koraka desno i četiri koraka naprijed. Zarivajući pijuk u zemlju koja je zbog nepredviđene ovojesenske suše postala neuobičajeno tvrda za to doba godine, ponavljao je uzrečicu tete Nade: "Tko ne zna što je muka i nevolja, ne poznaje ni veselje!"

Iris mu je, sva zajapurena, dovikivala: "Kopaš na krivom mjestu!"

Ona je, naravno, prionula pretraživanju područja na suprotnoj strani stabla. Slaven je provjerio crtež na legendi sa zakopanim blagom i odlučno nastavio mahati pijukom. Čvrsto je odlučio pronaći zakopane kamenice baš na ovome mjestu. Nakon još nekoliko otkopa osjetio je kako je pijuk udario o nešto tvrdo. Oprezno je razgrnuo zemlju s površine, a potom je s olakšanjem prepoznao kamene oblutke. Odložio je pijuk, i pobjedonosno uzviknuo: "Ipak sam bio u pravu! Evo ih!!!"

"Kome se to raduješ dok uništavaš prirodu?" začuo se Višeglavin glas iza njegovih leđa.

Slaven se ukipio. Pokušao je razmišljati brzo i trezveno: "Glistama, nastavnice. Glistama."

Iris je hitro dodala: "Nastavnica Kovač nas je zadužila okopati svo školsko drveće..."

"Daa?" s nevjernicom je upitala Višeglava tražeći pojašnjenje.

"... kako bismo mu olakšali dotok zraka."

"Mi smo, naime, mladi biolozi", potvrđivao je Slaven.

"I obožavamo prirodu, a posebno drveće."

"U slobodno vrijeme mu donosimo gliste..."

"... zato što su gliste, to bar svi znaju, presudne ne samo za biljke, nego i za ptice.", Iris je nastojala biti uvjerljivom.

"Odnosno, one u hranidbenom lancu čine neizostavnu kariku..." zaključio je Slaven.

Višeglava je podizala obrve, a potom ih naglo spuštala tik do očiju. Puhala je i otpuhivala kao što se za vrijeme nedjeljnog ručka puše u vruću juhu: "Povjerovala sam vam, ali ovoj priči još nije kraj. Provjerit ću kod nastavnice Kovač je li sve ovo istina. Znate da smo mi, nastavnice, slabe na dobru djecu. No, ako ste kojim slučajem nešto izmislili... Moglo bi vam se oboma dogoditi da u ovom lancu postanete najslabija karika!"

Slaven je umorno sjeo. Kamenice su se posve lijepo nazirale pod razgrnutom zemljom. Iris mu se nadvirivala iznad ramena. Prvo je opčinjeno promatrala kamenice, a već sljedećeg trenutka im se u potpunosti posvetila. Predano ih je otirala od tragova zemlje, a zatim ih je, očišćene i ulaštene, nježno privijala uz sebe. Činilo se kao da se obraća živim bićima ili u najmanju ruku kućnim ljubimcima. I tek što je Slaven pomislio kako ova bliskost ne sluti na dobro, kamenice su se oglasile svojim teškim, potmulim jekom, a školsko dvorište i sve u njemu počelo je izmicati iz vidokruga.

Nešto je zašuškalo

"Ti zaista nisi normalna!" viknuo je Slaven nakon što je glavom udario o stijenu obraslu mahovinom.

"Šššššš", umirivala ga je Iris, "Nije vrijeme za raspravu."

"Kako nije vrijeme za raspravu? A kada je, molit ću lijepo, vrijeme koje tebi odgovara za raspravu?"

“Sada sigurno nije. Znaš i sam kako je Sova planina prepuna nepoznanica.”

“To ti i govorim. Ja ovamo želim dolaziti pripremljen.”

Krijesnici su se počeli razbuđivati. Oni koji su provirivali iz Slavenovih džepova sneno su šuškali: “Pripremljeni… Mi smo pripremljeni…”

Slaven je bjesnio: “Na Sova planini želim boraviti opremljen svom svojom pustolovnom opremom… a ne ovako…”

“Kako, ovako?” čudila se Iris.

“Ovako, kao neki amater.”

“A inače si profesionalac?”

“Nego što? Toliko sam se već uvježbao u pustolovinama da u budućnosti mogu biti samo jedno…”

“A to je?”

“A to je – profesionalni pustolov!”

“Ma, naravno, ti si uvijek u pravu.”

“Osim toga, ako nas već odvodiš na Sova planinu bez prethodnih najava, molim te, zamisli neko zgodnije mjesto za prizemljenje.”

Iris je otresala lišće i prašinu s odjeće. Posve zabavljena izviđanjem okoline, na Slavenove je riječi tek povremeno kolutala očima. Osvrnula se, potom je razmaknula grane susjednih borova i, osluškujući šumske zvukove, prstom pokazala u smjeru obližnjeg jezera. Slaven je očekivao kako će barem na trenutak zastati i uputiti ga u novosmišljenu nakanu. No Iris se nije osvrtala. Odmicala je u smjeru jezera, vješto preskačući grmlje i panjeve.

“Hej, kamo si se zaputila?” doviknuo joj je Slaven.

Iris mu je prstom položenim preko usta jasno pokazala kako ne kani voditi razgovore na daljinu. Sve što se trenutno zbivalo, Slavena je vodilo staroj indijanskoj poslovici prema kojoj ako ne znamo kamo idemo, tada svi putevi vode u tom pravcu. Slegnuo je ramenima i požurio sustići šarenu priliku koja se sve brže i brže udaljavala.

* * *

“I što sada?” pitao je liježući u gustiš.

“Prestani brbljati.”, odgovorila je Iris, “Pametnije je prihvatiti se izviđanja.”

Na čistini ispred njih, u neposrednoj blizini jezera, nalazila su se tri čovjeka. U jednom od njih odmah su prepoznali Prvana. Doimao se nešto starijim negoli za posljednjeg susreta. I nekako stasitijim.

Krijesnici su se već razbudili, a s pogledom na Prvana i zažamorili: “Župan, evo, župana.”

“Prvan je župan u njihovom mjestu”, prošaputala je Iris.

“Da, i?”

“Pripovijeda im o svojim susretima s vilom Rusalkom.”

“Što? I dalje se viđaju?”

“Aha, na Viru.”, potvrdila je Iris.

“A tko su ova dvojica?”

“Viši je Božo, a niži je njegov sin Zelenbor.”

“Što oni imaju s Prvanom?” čudio se Slaven.

“Traže pomoć.”

“Protiv koga sada?”

“Ne znam, spominju nekog vukodlaka i Srdana i...”, Iris se razdraženo okrenula. “Slušaj malo i sam. Samo me ometaš.”

“Ja te ometam? A ti meni uništavaš karijeru profesionalnog pustolova.”

“Psssst. Evo, sada su rekli kako Srdanova zloća nije iskorijenjena.”

“Što kažu?” Slaven je i nadalje radoznalo zapitkivao.

“Kažu da je od saveza s Vodanom postao najkrvoločniji stvor ovih prostora.”

“Koji stvor?”

“Kako bih ja to znala? Hoćeš li već jednom zašutjeti?” umirivala ga je Iris.

“Jesu li rekli koji stvor je postao Srdan?”

“Mhm.”

“Govori već jednom, koji?”

“Šuti već jednom, koncentriraj se i slušaj.”

“No, dobro. Slušam. Kažu, Srdan se pretvorio u vukodlaka, a staroj zemlji ne treba nametati nove zakone, nego ga treba istrijebiti starim, poznatim načinima.”

“Što je postao?”

“Vukodlak kojeg treba istrijebiti...”

“Istrijebiti? Kako?” zamuckivala je Iris.

“Starim, poznatim načinima.”

Iris se užasnuto okrenula na posljednji Slavenov odgovor. Neko vrijeme ga je promatrala očima u kojima se zrcalio strah, a potom je zažmirila. Pogledavši prema

trojici muškaraca i Slaven je zanijemio. Primicali su im se s isukanim kopljima. Pomislio je kako je došao kraj svim avanturama. Rukom je posegnuo za kamenicama, a Zelenbor se na ovaj šušanj okrenuo prema njihovu zaklonu.

Slaven je zaustavio dah i u sebi pomislio: "Pomagajte božanstva svjetla! Pomagaj i ti, vilo Milopojko!"

Nije do kraja uspio ni domisliti vapaj kojim se za pomoć obratio svijetlim božanstvima, a sva trojica su uglas povikala: "Udrimo, braćo! Udrimo po njima!"

U tren oka se podigao oblak prašine, a grane i šipražje su se zanjihali od strahovita loma. Ispred Slavena i Iris našla su se dva velika medvjeda. Zvukovi udaraca dopirali su sa svih strana, povremeno narušavani fijukom oštrih kopalja i rikom razjarenih medvjeda, kako se pokazalo, njihovih susjeda iz susjednog grma.

Iskoristivši trenutnu gužvu, Slaven se konačno dokopao kamenica i procijedio u Irisinom smjeru: "Probudili smo ih."

"Koga? Medvjede?"

"Medvjede i sve ostale divlje zvjerke. Pripremi se za povratak."

Slaven je zamislio svoju školu, klupu pored prozora i prijatelje s kojima je svakodnevno dijelio učeničke brige. Svaka od starih briga sada se činila pravom sitnicom. Čak i manjom od zrna prašine. Činile su se pravom dječjom igrarijom. Poluglasno je izgovorio: "Kamenice, vratite nas na sat hrvatskog!" zatim je snažno lupio oblucima i s olakšanjem osjetio kako nestaje u ugodnoj, zaštitničkoj izmaglici.

Pranje kvržica

Narančasta vrata razreda otvorila je njegovana ruka nastavnice Sanje Škeve, omiljene zbog njezine sklonosti modnim detaljima i iznimne strpljivosti. Nastavnica je zatvorila vrata i zvonki pozdrav je ispunio prostor

učionice. Odložila je imenik i obratila se razredu blago pjevajućim glasom:

"Dobro jutro želim svim svojim nevenima i zanosnim tratinčicama."

Razred je u zboru odgovorio: "Dobro jutro, profesorice."

"Jeste li se lijepo odmorili preko vikenda?"

Novonastali žamor nastavnica Škeva je dodatno razigravala sljedećim pitanjem: "Što ste lijepoga pročitali?"

Franka je nadjačala ostale glasove: "Ja sam pročitala katekizam."

Tara je, ne spuštajući dva prsta visoko podignuta u zrak, važno izvještavala: "Nastavnice, ja sam pročitala gotovo cijelu dječju enciklopediju!"

Na Tarin odgovor žamor se pojačao. Neki su dovikivali kako je to nemoguće, drugi su uzvikivali imena knjiga kojima su se oni bavili.

Nastavnica je lijevu ruku odmakla daleko od sebe i okrenula je prema svjetlu. S osmijehom je promatrala novi prsten, a djevojčice su ovu njezinu kretnju popratile dugim uzdasima. Svaka je poželjela posjedovati isti takav ukras i biti posve jednaka svojoj nastavnici.

"Lijepo, lijepo…", zadovoljno je odobravala nastavnica Škeva. "Vi ste jako dobra i vrijedna mladež."

* * *

Slaven je u trećoj klupi do prozora ukočeno sjedio na svom stolcu. Pogled je usmjerio na dlanove izgrebene pri najnovijem susretu s medvjedima. Potom ih je

spustio pod klupu i oprezno otro o hlače. Osluškivao je svaki dio svoga tijela provjeravajući je li još uvijek u jednom komadu. Srce mu je već posve mirno kucalo te se sve više uspijevao posvetiti praćenju učeničkih razgovora.

"Najdraža knjiga mi je Družba Pere Kvržice", odgovorio je Borko.

"Onda, Borko, možeš li nam objasniti zašto ti je baš ta knjiga najdraža?" pitala je nastavnica Sanja Škeva.

"Hmmm, ne znam kako bih to najbolje objasnio", mucao je Borko. Razredom je zavladao muk, gotovo kao u kinu, pred početak filma.

Nastavnica je i nadalje promatrala ruku s prstenom: "No dobro. Ako ne možeš izdvojiti ono što ti se najviše svidjelo, možeš li nam reći što ti je u djelu Družba Pere Kvržice, velikog Mate Lovraka, možda ostalo nejasno?"

Borkovim je licem zasjajio osmijeh olakšanja: "Sve mi je nastavnice jasno…"

"Baš sve?"

"Sve, osim jedne sitnice."

"Je li, Borko? Koja ti je to sitnica ostala nerazjašnjena?"

"Eto, nastavnice, ja ne razumijem kakve je to kvržice prala Družba!"

"Družba?"

"Da, družba. Mislim na družbu iz naslova knjige."

Nastavnica je i nadalje nastojala pomoći pitanjima: "Prala?"

“Pa, da. U naslovu lijepo stoji…”, Borko je važno rastezao svaku riječ pridajući joj tako posebno značenje, “… druuužbaaa pereee kvržiiiceeee.”

Ohrabren tišinom, važno je izlagao: “Osim toga, zašto bi se družba bavila pranjem tamo nekih kvržica kada postoje puno bolji načini za zabavu?”

Nastavnica Sanja Škeva položila je ruku ukrašenu novim prstenom na stol. Sve oči u razredu pozorno su motrile njezine kretnje, a Slaven je opušteno gledao kroz prozor, pretpostavljajući što će uslijediti. Iako se nije radovao avanturi u kojoj se trenutno nalazio Borko, ipak je zadovoljno zaključio kako je ova neprilika neznatna u odnosu na neprilike u kojima je sam sudjelovao. Susret s ogromnim tijelima dvaju medvjeda i isukanim kopljima zaista se nije mogao mjeriti s nepročitanom knjigom i nepoznavanjem pravila o pisanju velikog i malog slova.

* * *

Borko se već petnaest minuta znojio pred pločom ispisujući naslov Lovrakove knjige. Tumačio je razliku između velikog i malog slova. Naposljetku je priznao da knjigu nije držao u rukama. Obećao je da će za sljedeći školski sat prirediti listu svih knjiga kojima se u naslovu nalaze vlastita imena. Potom je još jednom ponovio kako je riječ Pero, pisana velikim slovom, ime dječaka, koji posjeduje i nadimak “Kvržica”, također napisan velikim slovom. Zaključio je, potpuno je logično da se u naslovu najavljuje kako će se knjiga baviti družbom dječaka Pere, kojega još zovu i Kvržica, a ne dosadnim pranjem tamo nekih čudnovatih kvržica.

“Uh, kako su divne školske brige i nevolje!” uzdahnuo je Slaven i oprezno spustio ruku pod klupu. Prisjetio se da za cijeloga prijepodneva nije provjerio zbivanja u terariju od kojega se nije odvajao posljednjih tjedan dana. U njega je smjestio leglo najljućih komarica iz Kopačkog rita. Očekivao je kako bi upravo one mogle biti ubojito oružje u borbi protiv zlotvora kojima je obilovala Sova planina.

“Tu je!” s olakšanjem je pomislio dotakavši rub terarija.

Za svaki je slučaj ispustio naliv-pero i u hitrom saginjanju prema podu oslušnuo zvukove u terariju: “Zuje, krvopije! Samo neka zuje”, mrmljao je za sebe. Kratko se još zadržao ispod klupe procjenjujući izgladnjelost krvoločnih komarica. Znao je kako je u svakoj bitci najvažnije iznenađenje, a komarice bi to zacijelo mogle biti. Zamišljao je sebe kako se obračunava sa zlikovcima na Sova planini potpomognut ovim novim, do sada neisprobanim oružjem u obliku letećeg odreda pobješnjelih komarica krvopija.

* * *

Htijući podijeliti svoje zadovoljstvo s Iris, polusagnuto se okrenuo u smjeru njezina stolca. Osmijeh mu se još neko vrijeme ledio na licu, sve dok ga u potpunosti nije zamijenio izraz nevjerice. Iris se nije nalazila na svome mjestu. Kako nije mogao zatomiti čuđenje, Slaven je progovorio potpuno nesvjesno, ali krajnje razgovijetno: “I pametan čovjek može sjesti na mravinjak, ali će samo lud ondje i ostati.”

Nastavnica Sanja Škeva polako se okrenula prema razredu i upitala: “Tko je to rekao?”

Slaven je do sada spoznao kako može biti gotovo sve što poželi, ali ne i kukavica. Stoga nije bio ni u kakvoj dilemi, nego je, ne osobito voljko, no ipak hitro, podigao ruku u zrak: "Ja, nastavnice..."

"I, što si želio reći?"

"Ništa određeno, nastavnice...", Slaven je odgovarao nevoljko ustajući sa stolca. Bio je potpuno svjestan kako mu je ovom upadicom izmakla mogućnost neprimjetnog napuštanja sata.

"Samo sam se prisjetio jedne kineske poslovice."

"I poželio si je podijeliti s nama?" zacvrkutala je nastavnica. "Lijepo, lijepo, Slavene."

Sat hrvatskog jezika i nadalje je bio prepun iznenađujućih obrata. Umjesto očekivana prijekora, uz Slavena je istodobno odahnuo i Borko, koji je konačno okrenuo leđa školskoj ploči. Borko je, kao i većina učenika, bio uvjeren da je Slaven smišljeno privukao nastavničinu pozornost ne bi li ga barem na neko vrijeme spasio od nastavka mučnog ponavljanja pravila uporabe velikog i malog slova. Brojne ruke ponovno su bile u zraku, nadmećući se u brzini javljanja i recitiranja poslovica. Mudre izreke su zapljuštale sa svih strana:

"Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju upada!" dovikivala je Franka.

"Molim, ja, nastavnice!" oglasila se Tara.

"Veća glava, više glavobolje!" uzviknula je Iva.

"I ja znam... nastavnice... i ja bih nešto rekla...", uporno se javljala Tara.

Borko se oprezno povlačio prema svojoj klupi. Kad mu se pogled susreo s upitnim izrazom lica nastavnice Škeve,

slegnuo je ramenima i nastavio strateško povlačenje. Uzmicanje prema stolcu popratio je osmijehom, a potom i poslovicom koje se uspio prisjetiti: “Uči se na pogreškama!”

Nastavnica Škeva je odobravala. Činilo se kako je u potpunosti odustala od objašnjavanja velikog i malog slova. Prstom je pokazala na Taru dajući joj riječ, a ona je, jedva dočekavši, konačno progovorila: “Na mladima svijet ostaje!”

“Ako prežive medvjede!” zdvojno se javio Slaven, koji je upravo shvatio da mu se kamenice nalaze u džepovima hlača, ali i da Iris nije u razredu. To je moglo značiti samo jedno – Iris je ostala na Sova planini.

Slaven se suočio s upitnim pogledima cijelog razreda i požurio se ispraviti prethodnu rečenicu: “Medvjeda toljagom, ludoga ničim.”

“A to, Slavene, znači… Što?” razdragano je zapitkivala nastavnica Škeva uživajući u mudrijašenju i starim izrekama.

“Znači da se i ogromnog medvjeda može svladati toljagom, ali se ludu osobu ne može zaustaviti u njezinom naumu ni toljagom, ni bilo čime drugim”, odgovorio je Slaven. Govorio je brzo, valjda zbog straha za Irisin život. Mislima je već bio udaljen od razreda i nastave hrvatskoga jezika. U jednoj je ruci držao olovku, a u drugoj je stiskao obje kamenice. Ipak, ovako nešto se dogodilo po prvi put: Iris je ostala na Sova planini. Razloga je moglo biti više. Možda nije željela zamisliti povratak? Ili ga nije dospjela zamisliti?

Slaven je promotrio svoje ruke. U stvarnom su se svijetu nalazili on, kamenice i krijesnici. S nelagodom je pomislio na Iris, šumu i medvjede.

Sat je odmicao, a Slaven je bivao sve nemirniji. Pokušavao je povjerovati da će Iris spasiti upravo ludost zbog koje se i zadržala na Sova planini.

Je li čuo kako za domaći uradak trebaju navesti sva pročitana djela u kojima se pojavljuje lik medvjeda? Ne, Slaven to nije mogao čuti. Hineći da pod stolom traži gumicu, iskoristio je razrednu graju – zagrlio je svoj terarij i kucnuo kamenicama. U mislima je prizivao točno mjesto na kojem je posljednji put vidio Iris. Samom je sebi ponavljao da je snaga misli najvažnije sredstvo svakome tko kani pobijediti u borbi.

Je li se molio? Da, to bi moglo biti vrlo vjerojatno.

Želio je pronaći izgubljenu Iris, nadao se da joj samovanje na Sova planini nije naškodilo, molio se da je dobro i da je uspjela preživjeti divljinu i njezine zvijeri.

Bajan i Dibar

Na Sova planini je vladalo predvečernje zatišje. Sjene drveća postale su dugačke i tamne, a zvukovi šume puni krikova. Slaven je protrljao oči čisteći ih od prašine koja ga je zaslijepila. Osovio se na noge i oprezno osvrnuo na sve strane. Nalazio se nadomak jezera.

Premda je poznavao jezero i predio oko njega, brinula ga je tišina i obilje svježih tragova medvjeđih šapa. Znao je kako je najopasnije otkriti svoju prisutnost, stoga je, brižljivo spremivši kamenice u džepove pustolovnih hlača, prionuo izviđanju. Terarij ga je usporavao u hodu kroz gustiš, ali ga je svejednako nosio pod miškom, odlučan u nakani iznenađivanja protivnika novim oružjem.

Nakon nekog vremena, tragovi medvjeda izgubili su se na obali jezera. Njihov nestanak u jezeru upućivao je na dvije mogućnosti – ili su se medvjedi otputili u jezero okrijepiti svježim ribama, ili su se u njegovim dubinama častili ulovom koji se odaziva na ime Iris.

Od pomisli na mrak hladne jezerske vode, Slaven se stresao i čvršće prigrlio terarij. Ne gubeći nadu, nastavio je s pretraživanjem obližnjih grmova i šipražja. Napor je urodio plodom: uz lijeskin grm opazio je otiske Irisinih tenisica. Opipao ih je i zaključio da su još svježi, kao da su nastali ne tako davno, možda nakon što su se medvjedi zaputili u jezero. S olakšanjem je odahnuo: Iris se zacijelo još uvijek nalazila negdje u šumi.

Hrast, bukva i ostalo bjelogorično drveće širokih trupaca, razmišljao je Slaven, idealna su mjesta za postavljanje zasjeda. S lijeve mu se strane nalazila stara bukva, a pustolovni instinkt mu je najavljivao kako se iza njezina široka debla krije nepoznati protivnik. Slaven se oprezno prikradao bukvi znalački izbjegavajući suhe grane i njihovo izdajničko krckanje. Nakon što je zaustavio dah i položio kažiprst na zaštitni zaslon terarija, odlučio

se za napad. Izbrojavši do pet načinio je par odlučnih skokova, ispustio bojni poklič i zatekao se sučeljen oči u oči s – Iris. Bio je to jedan od trenutaka u kojem se ne dospijeva ništa pomisliti. Tako je sočno opsovao da je Iris trenutno povratila dah: "Što si to rekao?"

"Rekao sam da bih sada, budući si ipak živa i zdrava, najradije sve priznao tvojim roditeljima."

"Mojim roditeljima?"

"Da, baš njima. Uživao bih gledati kako te kažnjavaju."

"Naravno, mene lijepo zaboraviš na Sova planini…"

"Zaboravio sam te? Nisam li ti nagovijestio povratak?!"

"Jesi, ali kada je tebi odgovaralo."

"Odgovaralo? Tebi je možda odgovaralo biti između Prvanova koplja i dva razjarena medvjeda?"

"Nije mi odgovaralo, ali me nisi pitao želim li se i ja vratiti u školu?"

"Želiš li se vratiti? A što li si drugo mogla poželjeti, živo me zanima?"

"Ti baš ništa ne razumiješ. Željela sam se vratiti, ali pogled na ona dva medvjeda mi nije dopustio zamisliti ništa drugo doli veliku, tamnu pećinu."

"Pećinu? Ti si zamislila pećinu?"

"Jesam. Zamislila sam pećinu i u njoj sam se i stvorila."

Slaven je Iris gledao ravno u oči. Sada je već zaista bio umoran, izgladnio, blatnjav i na rubu strpljenja, a Iris se ponašala kao za dokolice. Nadugačko mu je opisivala šišmiše, stalaktite i stalagmite, a naposljetku, kao usput,

počela je pričati pećinske događaje. Pred pećinom je zatekla dvojicu Avara koje je kasnije i uhodila.

“Ti si uhodila koga?”

“Ja sam uhodila Prvanove uhode – Avare!” ponosila se Iris, “Zamisli, odjeću im čini koža privezana uzicama, a hrane se samo konjskim mlijekom i mesom.”

“Čekaj, nećemo sada o modi i odjeći. Što je s tim Avarima? Što oni žele?”

“Slušaj pozorno! Oni su izvidnica velikom plemenu koje kani osvojiti Sova planinu.”

“Ali mi to moramo dojaviti Prvanu! Ili ćemo sami pokušati onesposobiti tu dvojicu?”

“Bajan i Dibar nisu nimalo ugodni protivnici”, razmišljala je naglas Iris, “Izgledaju grozno.”

“Znaš li gdje se sada nalaze?” bio je nestrpljiv Slaven.

Iris je tajanstveno stavila prst na usta, potom je uvukla vrat u ramena i na vršcima prstiju povela Slavena prema čistini iznad koje se nalazio taman pećinski otvor. Na travi ispred pećine ležala su dvojica Avara. Njihovi su konji dokono pasli travu i na svaki, i najmanji šušanj, hitro podizali glave i strizali ušima.

“Evo ih, Avari. Lijevi je Bajan, a desni je Dibar”, šaptala je Iris.

“Kakva su im to imena?” čudio se Slaven.

“Avarska, kakva bi bila?”

“Uh, koliko oružja imaju na sebi.”

“Kažem ti, najpametnije je dojaviti Prvanu što mu se priprema, pa neka ih on umlati”, mudrovala je Iris.

“Ali jedan roj komarica ne bi im bio na odmet”, predlagao je Slaven.

“Hm, to bi za njih zacijelo bila neslana šala”, smijuljila se Iris.

“Potpuno si u pravu, komarice bodu bez dodatka soli”, zaključio je Slaven, namignuo i posegnuo za vrataščima terarija. Oslušnuo je smjer vjetra, a potom se okrenuo prema Avarima. Vratašca je otvorio tek kada je krvožednim komaricama izgovorio moto njihova leta: “Tko želi postati veliki zmaj, prvo mora pojesti puno malih zmajeva.”

* * *

Slaven i Iris neko su se vrijeme zabavljali promatrajući zujeće insekte. Komarci su jurišali na Prvanove uhode, Bajana i Dibara. Avarima nije pomagalo ni mahanje ni zapomaganje, protiv tolikog broja komarica bili su potpuno nemoćni. Lica su im prekrile sitne krvopije. Pokazalo se točnim, veličina protivnika nije presudna u nadvladavanju Golijata.

No, kao i svake zabave u kojoj se osobno ne sudjeluje, tako je i promatranje nevolje Avara ubrzo postalo nezanimljivo. Nekako, i Slavenu i Iris je postalo žao Avara, posebno kada su zamijetili da je Avare u potpunosti obuzela panika.

Premda Iris i Slaven nisu razumjeli značenja psovki koje su Bajan i Dibar izgovarali, ipak ih je bilo ružno slušati. Slaven se sjetio tete Nade koja mu je baš prije neki dan rekla da nesreća na svim jezicima jednako zvuči.

Komarice su ujedale uistinu neumorno. Kretnje Avara su odavale da uz peckanje novih ujeda, stari ujedi počinju svrbjeti. Slaven je procijenio kako je vrijeme za pokret: "Krenimo prema šumi."

"Da, morali bismo se vratiti."

"Ipak, valjalo bi nam upozoriti Prvana na ove Avare."

"Bajan i Dibar na neko su vrijeme umireni."

"Trenutno nisu prava opasnost. Zaokupljeni su svojim oteklinama."

"Točno. Oni su izvidnica. Izviđači. Jesam li dobro rekla?"

"Jesi. Bajan i Dibar će se vratiti svom plemenu Avara. Izvijestit će ih o Prvanovom narodu, a tek potom će organizirati napad na njih."

"Misliš?"

"Čuj, koliko mi je poznato, kod Avara je sve važne odluke donosio njihov kagan."

"Tad za dočekivanje avarskog napada imaju dovoljno vremena. Ali lov na Vukodlaka neće čekati."

"Kakav lov?"

"Nisam ti dospjela reći, prije nego što sam naletjela na Avare, prisluškivala sam Prvana."

"I to mi tek sada govoriš?"

"No, ne budi dosadan. Kad sam ti trebala reći? Dok smo s milijun komaraca poduzimali atentat na Bajana i Dibara?"

"Ovo ti neću zaboraviti, tek da znaš… Što si rekla?"

"Prvan kreće noćas."

"Noćas? U lov na vukodlaka?"

Kao da se poželio uvjeriti da ne sanja, Slaven se osvrnuo oko sebe. Sova planina je bila posve tiha, šuma se činila praznom, zvijeri su se pritajile, a vrijeme je izmicalo. Pokušavao se pribrati.

"Kreću na vukodlaka? Noćas?"

"Mhm, zborno mjesto je uz Vir, točno u ponoć."

"Koju ponoć?"

"Ovu ponoć!"

"Ali večeras je kod mene rođendanska proslava!"

"To je baš dobro."

"Ma, zašto bi to bilo dobro, lijepo te molim?"

"Tvoja rođendanska proslova poslužit će nam kao alibi."

"Alibi? Za koga?"

"Alibi za sve! Roditelje, prijatelje, Prvana, a prije svega vukodlaka."

"Svašta. Vukodlak pojma nema što znači alibi, a kada bi i znao, sigurno ne bi strahovao od nas dvoje. Zašto bi se brinuo što dolazimo kada nemamo ni oružje?"

"To ti samo misliš! Kada bih ja bila vukodlak, ja bih strahovala baš od nas dvoje."

"Je li? Ne vidim zašto."

"Zato što vukodlak ne zna da postojimo!"

"Da, i?"

"Mi smo faktor iznenađenja. Prvan je s nama u prednosti!"

"Nisam siguran. Ja u svemu vidim samo jednu prednost!"

“Ne mogu vjerovati! Tvoje negativno oko vidi nekakvu prednost? Koju, molim lijepo?”

“Ako budemo brzi, dospjet ćemo se pripremiti za borbu s vukodlakom.”

“Konačno zvučiš razumno.”

“Do ponoći, ti i ja bismo se mogli naoružati,...”

“Oružje će biti moja briga. Ti razradi plan borbe protiv vukodlaka. Izložit ćeš mi ga na svojoj rođendanskoj proslavi.”

“Tako je, Iris.”

“Sada nam samo valja snažno zamisliti povratak kući.”

“No prije kuće skočit ćemo do jednog mjesta na kojemu ćemo pronaći i odgovore.”

“Odgovore? Kakve odgovore, Slavene?”

“Pojma nemam kakvo nam oružje treba. A ti kaniš pobijediti vukodlaka, Iris.”

“Dobro, reci mjesto koje trebam zamisliti! Odustajem od natezanja s tobom, takvim negativnim.”

“Ha-ha-ha. Izdaju te živci? Nisam negativan. Intenzivno razmišljam, a tada sam ozbiljan i odgovoran.”

“Naravno, ti si idealan!”

“Ponovno se rugaš, Iris?”

“Hoćeš li reći mjesto koje trebam zamisliti ili ću se skoncentrirati na svoju kupaonicu?”

“Županijska ulica.”

“Županijska?”

“Da, kod kružnog toka.”

Iris je pokušavala ne misliti na ljutnju, na Avare i na negativnog Slavena. Pokušavala je zamišljati Županijsku ulicu i kružni tok. Možda je Slaven doista znao mjesto na kojemu se nalaze odgovori na pitanja kako se boriti protiv vukodlaka.

Pomislila je i kako ni taj Slaven, knjigoljubac, često nije loš. Istina, nije joj još odao gdje kani doznati kakvo im je oružje potrebno, ali posve izvjesno posjeduje nekakav plan. Hm, Županijsku ulicu do sada nije spominjao. Pretpostavljala je da je negdje nešto pročitao ili zapisao. Još jednom je snažno zamislila Županijsku ulicu i sve se počelo ubrzano zbivati. Zemlja se zaljuljala, noge su joj postale lagane i ona je zalebdjela u prostor u kojemu nema vremena.

Čarobnjački priručnik

"Ovako blatnjava i neuredna ne ulazim nikamo!" Iris se tvrdoglavo opirala prolasku kroz vrata urešena kitnjasto ispisanim nazivom Antikvarijat Ezop.

“Ne budi tašta. Znaš da imamo viši cilj.”, umirivao je Slaven.

“Lijepo ti kažem: ne želim!”

“A želiš iznevjeriti Prvana?”

“Ne želim ga iznevjeriti, ali u antikvarijat ovakva ne ulazim!”

Slaven se izmakao kako bi je temeljito razgledao. Iskreno rečeno, onako čupava i blatnjava i njemu se doimala vrlo čudnom, ali odlučio je to ozbiljno zanijekati: “Evo, gledam te pozorno i izgledaš – izvrsno!”

“Ne želim, ne želim, ne želim!”

“Dobro. Tada lijepo odustani od svega. Ostani pred vratima i budi moja tjelesna straža.”

“Ja? Da odustanem? Ja da budem tebi straža?”

“Što ti drugo mogu reći? Znaš kako nemamo novca kojim bismo kupili Čarobnjački priručnik, a ovako blatnjava možeš izvrsno odvlačiti pozornost prodavačice dok ga ja budem proučavao.”

“Eto, sada si priznao. Ipak izgledam strašno...”, Iris je bila na rubu suza.

Slaven se u nekoliko koraka udaljio prema rubniku nogostupa. Promatrao je automobilsku gužvu Županijske ulice. Pokušavao se dosjetiti što bi Clint Eastwood učinio na njegovu mjestu. Potom se naglo zavrtio na peti lijeve noge i, ne osvrćući se na Irisino durenje, odlučno otvorio vrata antikvarijata Ezop.

* * *

“Mladiću, kupuješ li tu knjigu ili je pokušavaš naučiti napamet?”

Slaven je ispod oka pogledao gospođu koja ga je već neko vrijeme upitno mjerkala. Posljednjih pola sata proveo je u prelistavanju nerazgovijetnih knjiga, a još uvijek nije pronašao ni slovo o borbi protiv vukodlaka. Osim toga, prodavačica nije odustajala od preslagivanja knjiga. Činilo se kako nikada više ne kani napustiti ljestve kojima se Slaven kanio uspeti do najviše police i Čarobnjačkog priručnika. Kada je već pomislio kako je sve uzaludno, vrata antikvarijata su se otvorila i poznati glas je plačno progovorio: “Gospođo, molim Vas, možete li mi pomoći?”

Ionako tihim antikvarijatom zavladao je potpuni muk. Prodavačica se oprezno spuštala s ljestava pogleda upućenog uplakanoj Iris.

“Što je bilo?”

“Ja sam… šmrc… ja sam… izgubilaaa mobitel”, zatulila je Iris.

Slaven je hitro iskoristio novonastali obrat. Ljestve je pomaknuo ulijevo i za nekoliko trenutaka mu se Čarobnjački priručnik nalazio u ruci. Pokušavajući ne slušati razgovor koji se odvijao pod ljestvama, poluglasno je ponavljao najvažnije dijelove pročitanih rečenica: “Hm… borba protiv vukodlaka… evo… pijetao… krijesnici… konj bez biljega… glogov kolac…”

Iris se u potpunosti prilagodila novoj ulozi: “Gdje sam ga izgubila?” odugovlačila je s odgovorom bacajući pogled prema ljestvama.

Prodavačica je zabrinuto nastavljala s ispitivanjem: “Je li bio skup?”

“Uuuuu”, zavijala je Iris, “strašno skuuup…”

“Hajde, popij malo vode. Priberi se, lakše ćeš smisliti rješenje.”

Slaven je proučavao pedeset i drugu stranicu Čarobnjačkog priručnika. Pomno je iščitavao: “Vukodlacima postaju zli ljudi nakon smrti ako im se za pokopa grob ne probode glogovim kolcem kojemu je šiljak ožegnut vatrom.”

Oči su mu prelijetale odlomcima: “… u njih se noću uvlače bjesovi… ustaju iz grobova… dave ljude…”

Sljedeća ga je rečenica uistinu iznenadila: “U vukodlaka se može pretvoriti i živ čovjek ako se za vrijeme spavanja opaše remenom ili se svojevoljno preda Vodanovoj upravi. Tada napušta ljudski oblik te kreće u potjeru za ljudima i životinjama kojima na svirep način oduzima život.”

Od pomisli na Srdana u obliku vukodlaka Slavenom su prostrujili trnci. Ipak je nastavljao čitati: “Kronike bilježe kako je na Sova planini mladić poznat pod imenom Strahimir imao noćni susret s vukodlakom. Strahimir mu je uspio umaći skokom u vodu i kada su mještani već zaboravili stravičnu noć, Strahimira je, osmi dan po susretu s vukodlakom, svladala vrućica. Starina Sedeslav, iskusni poznavatelj čarobnjaštva, utvrdio je kako je vrućica posljedica susreta s vukodlakom.”

* * *

“Jesi li što doznao?” zapitkivala je Iris pokušavajući sustići Slavenov korak, “Čuješ, jesi li što doznao?”

“Sve mi je jasno. Moramo nabaviti ili vranca bez biljega, ili pijetla, ili glogov kolac, ili…”

“Vranca?”

“Slušaš li što ti govorim? Ili vranca, ili pijetla, ili glogov kolac.”

Iris ga je povukla prema obližnjoj klupi: “Čekaj. Sada mi, molim te, pokušaj sve objasniti.”

Slaven je nastojao procijeniti koliko je sati. Pomislio je kako je mudro predahnuti i osmisliti što im je dalje činiti. Sjeo je na naslon klupe i razmotao papir na kojem su stajale bilješke iz Čarobnjačkog priručnika. Nastojao ih je što razgovjetnije iščitati: “Evo, imamo svega tri mogućnosti – pribaviti vranca bez biljega, glogov kolac, pijetla ili krijesnike.

Iris je zapljeskala: “Ma bravo, krijesnike već imamo.”

“Da, samo ne smijemo zaboraviti pustolovni ruksak…”

“… iz kojega krijesnici iskaču u trenutku nevolje.”

Slaven je i nadalje listao bilješke: “Ovdje lijepo piše – krijesnici su dobri duhovi, čuvari sela i ognjišta, vrlo učinkoviti u borbi protiv vukodlaka i drugih utvara.”

“Dobro, jedan problem je riješen. Krijesnici će se iz pustolovnog ruksaka pojaviti na poprištu bitke. A kakvog si to konja spominjao?”

Slaven je okrenuo dva lista i nastavio s čitanjem: “Vukodlaci zaziru od konja bez biljega, a u podjednakoj mjeri i od kukurikanja pijetla. Konačna pobjeda nad njima može se izvojevati glogovim kolcem.”

“Glog? Što je to – glogov kolac?” čudila se Iris.

“Ne znam točno. Pretpostavljam neka vrsta drva”, zaključivao je Slaven osvrćući se parkom. Iako ih je okruživala sva sila najrazličitijeg drveća, on je uspijevao prepoznati jedino brezu.

"I što sad?"

"Sad moram požuriti kući. Mama će me zadaviti. Večeras mi priređuje rođendansku zabavu."

"Možda ipak uspijemo", tiho je prozborila Iris.

"Ali kako?"

"Slušaj plan: ti pomozi mami u pripremama oko rođendanskog domjenka, a ja ću pokušati pribaviti glogov kolac. Valjda negdje u ovom Osijeku postoji park s drvom gloga."

"Misliš li da ćeš ga stići pronaći do večeri?"

"Bez brige. Prvo ću malo surfati Internetom, doznat ću imena svih parkova i nasada u njima, a zatim ću već nekako smisliti kako ću odsjeći granu gloga."

"A čuvari parka?" zabrinuto je pitao Slaven, "Što ako te uhvate komunalci kako odsijecaš granu?"

"Želiš li ti taj glog ili ne želiš?"

"Naravno da želim. Tko želi – nađe način, tko ne želi – nađe izgovor!"

"Onda mi, molim te, ne spominji nikakve čuvare. Radije promisli o tome što sve moramo ponijeti u pustolovnom ruksaku."

"MP3 player!" uzviknuo je Slaven, "Njega nikako ne smijemo zaboraviti. I zvučnike. Na njega bismo mogli snimiti upozorenje Prvanu o avarskim uhodama."

"I pustiti ga s dovoljne udaljenosti… Dobra ideja.", suglasila se Iris.

"Krenimo. Imamo pune ruke posla!" uzviknuo je Slaven i skočio s naslona klupe.

"Preko trnja i glogova do slobode od zloduha i utvara!" uzvikom mu se pridružila Iris.

Rođendanski dar

Slaven se posvetio pakiranju pustolovnog ruksaka, a odmah potom i pospremanju sobe. Do sada su ga uvijek radovale pripreme rođendanskoga domjenka. Međutim, ove godine mu je smetala pomisao na gubljenje vremena prije odlaska na Sova planinu. Po prvi put nije okrenuo

list kalendara na 29. rujna, a prebrojavanjem nije potvrdio kako su do kraja godine preostala još devedeset i tri dana. Po prvi put je previdio pano s popisom značajnih događaja koji su se zbili 29. rujna. Danas nije dopisao ni jedan novi događaj, ni jedno novo ime. I ne samo što nije dopisao novo ime, nije se ni osvrnuo na prošlogodišnji popis, a na kojemu je stajalo:

Dogodilo se na dan 29. rujna, dan štovanja triju anđela (Mihaela, Gabriela i Rafaela)

– 1758. – rođen engleski admiral Horatio Nelson
– 1829. – u Londonu osnovan Scotland Yard
– 1912. – rođen filmski redatelj Michelangelo Antonioni
– 1913. – tvorac dizel-motora, Rudolf Diesel, nestao s broda na putovanju iz Antwerpena u London
– 1935. – rođen Jerry Lee Lewis, poznati pjevač
– 1966. – umro francuski pjesnik i esejist André Breton
– 1989. – u Hrvatskoj legalizirano višestranačje

Mama je nanosila ukrase po torti i zadovoljno pjevušila jednu od omiljenih pjesama iz osamdesetih. Okružena pladnjevima, činila se dobro raspoložena. Slaven je o maminom dobrom raspoloženju mislio kao o još jednoj nepravdi. Oslonjen na dovratak, uputio je pitanje: “Zar se zaista ne želiš pomiriti s činjenicom da više nisi rokerica?”

Mama ga je, protivno njegovu očekivanju, ozareno pogledala i kroz smijeh odgovorila: “Oho-ho, jesmo li to ponovno negativni?”

“Negativan? Zašto mi to svi govorite ovih dana?!” bijesno je upitao Slaven. Okrenuo se u smjeru svoje sobe

i prihvatio se ispisivanja imena po staklenim čašama: Mirjana Romić, Jure Romić, Lucija Mihalj, Zvonimir Mihalj, Irina Dmitrović, Karla Tadić, Jakov Balentić, Jakob Šimić, Laura Baltić, Iva Sušilović, Tara Kovačević, Franka Franjić, Matija Grgić, Petra Grgić, Danijel Franjić, Karla Franjić, Dea Sabo, Angela Lendić…, Helena Slovaček, Arsen Slovaček, … Borko…

Nakon što je napisao i posljednja tri imena (pri tome ih predano slovkajući: Enaaa Buuuuljuubaašić, Peeetar Suuušaaaac, Ivo Jurooooš) zaključio je kako doista ima puno prijatelja. Osjećao se poput pravog bogataša, posve raznježen nad samim sobom.

Mama je doviknula iz kuhinje: “Ne zaboravi na striku Bracu!”

“Hoće li doći sam?”

“S njim dolaze Hrvoje, Dražen i Angela.”

* * *

“Dobra večer! Je li slavljenik kod kuće?” zacvrkutala je Petra.

“Donijeli smo ti strašan joystick”, dodao je njezin brat Matija.

Soba se ubrzo ispunila prijateljima iz razreda i brojnim darovima. Borko mu je darovao brod u boci, Tara Enciklopediju ljudskih izuma, Franka maketu Mjeseca, Jakov kacigu za vožnju biciklom, a Iva kapu, rukavice i šal za predstojeću sezonu kiše i snijega.

Svici s paštetom nestajali su brzinom svjetlosti, a zdjelu s kokicama punio je već četvrti put. Uz sva nastojanja

da sudjeluje u vedrim razgovorima, Slaven je na proslavi svoga rođendana razgovarao s prijateljima, ali mislima udaljen od njih. Pogledavao je na digitalni sat. Primicalo se vrijeme paljenja svjećica na torti, a od Iris i glogova kolca još uvijek nije bilo ni traga ni glasa. Kada su se velika i mala kazaljka sata susrele na broju deset, oglasilo se zvono na ulaznim vratima. Slaven je hitro preskočio Franku i Taru zabavljene smišljanjem zadaće za igru "Fantoma", te se u nekoliko koraka našao pred ulaznim vratima. Smrtno ozbiljna izraza lica, uzbuđeno je povikao: "Jesi li donijela?"

Iris je ispružila prazne ruke i zavrtjela šakama u oba smjera. Umjesto glogova kolca, u lijevoj je ruci držala tanku, crvenu uzicu. Na Slavenovo razočarano pitanje: "Zar ga nisi pronašla?" Iris se okrenula stubišnom mraku i molećivim glasom zavapila: "Molim te, kreni već jednom."

Slaven joj je radoznalo provirio preko ramena i razočarano ustuknuo: "Iza tebe je samo mrak."

Uz ulazna vrata već su se nalazili Jakov, Matija i Petra, a Iva je, čučeći između njihovih nogu, u čudu povikala: "Ljudi, darovala mu je pijetla!"

Na Ivin povik, u predsoblju se pojavila i namrgođena mama: "Molim? Kakvog pijetla?

Djeca su joj uglas odgovorila: "Živog pijetla! Pravoga pijetla!" a Slaven je zažalio što njegova mama više nije uživljena u ulogu vedre rokerice, nego u novu, do sada neviđenu ulogu – ulogu istrebljivačice domaćih ptica. Nastojeći preduhitriti njezino negodovanje, opravdavao je pojavu nezvanog kućnog ljubimca: "O pijetlovima upravo učimo iz biologije."

Mama ga je bijesno pogledala. Zatvarala je vrata sobe: "Stvarno mi je na vrh glave tih trebamizaškolu fora."

I dok se Iris natezala s ukopanim pijetlom, Slaven se, prepun dvojbi, okrenuo Tari: "Što misliš, jedu li pijetlovi ribice. Hoće li on nauditi mojoj Crvenrepki?"

Tara je promislila i u raspravu se uključila glasom prave sveznalice: "Samo ako Crvenrepku hraniš crvićima."

* * *

"Konačno!" uzdahnuo je Slaven. Ovo mu je bila najteža proslava rođendana. Bila je teža čak i od one kada je bolovao od mononukleoze i ležao u vrućici obliven znojem.

S ruba kreveta ga je netremice promatrala crveno-krijesta ptica.

"Što je? Misliš kako mi je s tobom zanimljivo?" umorno ga je upitao Slaven, "Ti si me iz časnog naslova pustolova unazadio na običnog ljubitelja peradi. Pogledaj, osim toga, kakav si nered večeras učinio."

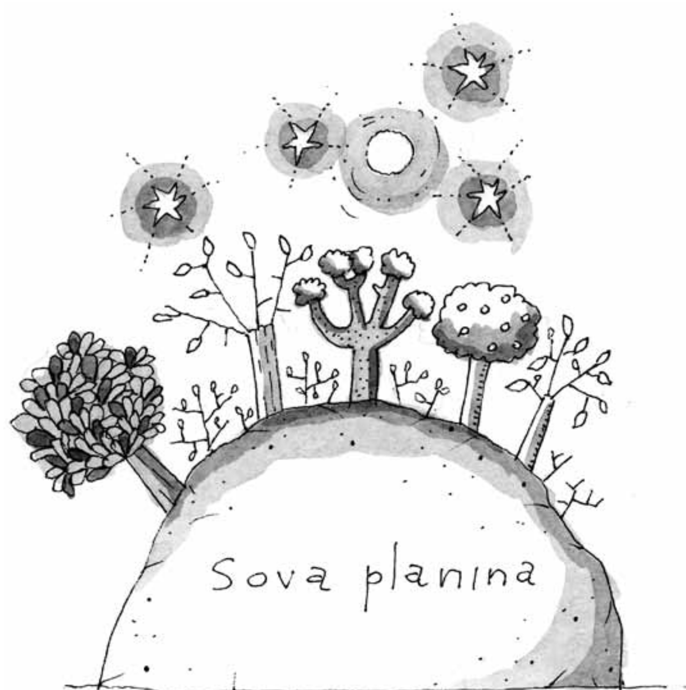
Soba mu se doimala poput mora, ali mora koje nije bilo načinjeno od vode, nego od mrvica i ostataka hrane. Luda ptica je uspjela skočiti čak i na tortu i razbacati je oštrim kandžama. Mamini marcipanski ukrasi nalazili su se posvuda, u svim dijelovima stana. Primijetivši ih i na stropu, Slaven ga je još jednom tužno pogledao: "Nevjerojatno. Ti si zaista potpuno luda ptica. Ne čudi me što si poguban za vukodlake. Ne, to me više doista ne čudi."

Pijetao se na Slavenove riječi uspravio, potom je ispružio lijevu nogu i raširio krilo. Slaven je prigušio

svjetlo i, prisjećajući se Tarinih riječi, pristupio operaciji uspavljivanja pijetla. Prvo je iz ormara izvadio kišnu kabanicu, a potom mu se s leđa primakao na vrhovima prstiju. Pokretom svojstvenim lovcima divljih zvijeri zamahnuo je kabanicom i njezinim platnom prekrio pijetla. Udarivši dlanom o dlan nagnuo se nad umirenu ptičurinu i važno mu priprijetio: “Ovo ti govorim samo jedanput: nakon svakog ludovanja, dobit ćeš kabanicom po glavi. Jesi li razumio, ti svojeglavče?”

Pod kabanicom je vladao bezglasni mir. Začudo kako je Tara i ovoga puta bila u pravu – te je kočoperne ptice mogao svladati samo mrak. “I lonac!” pomislio je Slaven. Podigao je rub kabanice i zaprijetio pijetlu: “Ne budeš li slušao, kuhat ćeš se u loncu, samo da znaš!”

Ponoć

Zaškiljivši na jedno oko Slaven je promotrio okolinu. Nalazio se u svojoj sobi, a kroz prozor je dopirao mrkli mrak. Do maminog je buđenja preostalo više od pola

noći, a za to je vrijeme valjalo svladati vukodlaka i vratiti se u toplu postelju.

Srećom, soba se ponovno doimala urednom. Ipak je bilo mudro poslušati savjet tete Nade i za sutradan ne ostavljati teške zadaće, posebno ne tako teške kao što je pospremanja nakonrođendanskog nereda.

Prisjetivši se čišćenja ostataka torte s mekih sagova i namještaja, Slaven se prijeteći okrenuo pijetlu: "Osobno ću od tebe skuhati juhu čim se vratimo sa Sova planine. Jesi li me razumio, ti – oroz-kokot-pijevac-pijetao?"

Ptica pokrivena kabanicom je šutjela. Slaven je pogledom preletio sobu. Možda se zauvijek rastajao od pustolovnih suvenira – svjetlećeg mača na baterije, željezne kuke za lov na morske pse i starog lanca za bicikle prenamijenjenog u lisice za neprijatelje. Provjerio je sadržaj pustolovnog ruksaka i zaključio kako su kamenice, najvrjednije pustolovno pomagalo, pripravne i na svome mjestu. Uz njih su se sklupčali uspavani krijesnici. Njihovo je ritmično disanje tek povremeno remetio visok ton udisaja najmanjeg krijesnika.

"Još uvijek je prehlađen", pomislio je, "Ti krijesnici su nepredvidivi i neukrotivi baš kao čopor neodgovorne dječurlije."

Prehlađenog je krijesnika omotao maminim svilenim rupcem, a potom je odlučnim pokretima privezao ruksak, vješto ga prebacio na leđa, dograbio pijetla umotanog u kabanicu i krenuo u napuštanje ugodne topline doma. Predsoblje je pretrčao na prstima. Ključeve je, srećom, još sinoć odložio na ormarić za cipele i vrata je uspio otvoriti posve tiho. Zadržao se koji trenutak. Njegova je

mama inače čula i najmanji šušanj. Iz spavaće sobe čulo se ravnomjerno tik-takanje budilice. Slaven je odahnuo. Ipak, osjetio se krivim. Mama nije zavrijedila laži kojima je sve češće pribjegavao.

Zatvarajući vrata stana prisjetio se što mu je teta Nada govorila o kući: "Gdje je čija kuća, tu je i sredina svijeta."

Zbog pomisli na neizvjesnosti koje su ga čekale, lagano se stresao. Ove je noći, s pijetlom pod miškom, napuštao centar svojega svijeta. Naprijed ga je gonila misao kako će izlaskom iz svoga doma učiniti dobro djelo i pomoći spašavanju nečijeg tuđeg, u vremenu i prostoru udaljenog doma.

* * *

"Živa sam se smrzla!" cvokotala je Iris osvijetljena svjetlošću ulične rasvjete. Oboružana glogovim kolcima doimala se poput kopnene hobotnice. Slaven joj se želio narugati, no kako je otvorio usta, istodobno je i odustao. Njihove buduće uloge zahtijevale su ozbiljan pristup i međusobno uvažavanje. Umjesto zadirkujućeg osmijeha, lice mu je poprimilo krajnje ozbiljan izraz. Pijetla je premjestio pod lijevu mišku i iz desnog džepa pustolovnih hlača izvadio kamenice. Iris je spremno ispružila ruku, ali se Slavenu učinilo rizičnim prepustiti joj obje. Iris je do sada pokazala sklonost iznenađenjima. Posebno onim neugodnim, naravno.

Stoga je lice učinio još ozbiljnijim i tek potom pružio jedan oblutak. Iris ga je primila vrlo budno i trezveno: "Daješ mi samo jednu kamenicu?"

"Jedna tebi, jedna meni!"

“U redu, svakome jedna, putovat ćemo zajedno.”

“Oboje ćemo zamisliti ponoć i raskrižje na Sova planini.”

“Ono na kojemu Prvan očekuje vukodlaka.”

“I ti nećeš…?”

“Ne, ja neću zamisliti kupaonicu, frizerski salon, ni bilo što tomu nalik. Krenimo već jednom.”

“Č.R.?” za svaki je slučaj provjeravao Slaven.

“Č.R.”, nestrpljivo je odgovorila Iris.

Poput profesionalnih atletičara, duboko su udahnuli zrak, prignuli se u ramenima i zalupali kamenicama. Prostor ispred Slavenove zgrade ostao je bez traga izduženih sjenki koje je od Slavenova i Irisina tijela oblikovala svjetlost ulične rasvjete. Ni jedan spavač velike spavaonice grada na Dravi nije slutio kako se količina uspavanosti promijenila. Ni jedna usnula nastavnica, roditelj ili prijatelj nisu sanjali kako su se Slaven i Iris otputili prema Sova planini. Doista, stanovnici grada na Dravi nisu ni pomišljali kako su se Slaven i Iris uputili svladati krvoločnu neman, vukodlaka Srdana.

* * *

“Znao sam!” bijesno je uzviknuo Slaven pokušavajući umiriti pijetla, “Jesmo li se lijepo dogovorili oboje misliti na raskrižje?”

Slaven je doista bio ljut, a ljutnju mu je pojačavao teret ruksaka i borba s oštrim kandžama razdraženoga pijetla.

“Misliš li da je meni lagano vući ove glogove kolce? Osim toga, rekla sam ti, slučajno sam pomislila na Vir. Zašto si toliko negativan?”

Slaven je zastao i u sebi polako brojio do deset. Bio je siguran kako se na sljedeći spomen riječi negativan više neće kontrolirati. Srećom, mjesec se okruglio i svijetlio snažnije od laserskog pokazivača. Pomislio je: "Nije svako zlo za zlo. Ovako posvađani, u tišini ćemo brže napredovati."

Znao je da pravi pustolov u svakome trenutku mora misliti i na one opasnosti koje mu toga trena ne prijete. Šuma je bila prepuna divljih zvijeri. Njima je i najmanji šušanj mogao biti dovoljan razlog za napad. Osim toga, negdje u šumi sigurno su i avarske uhode, Bajan i Dibar. Valjalo ih je držati na umu i biti pripravan za moguću borbu prsa o prsa.

Zamijetivši kako se šumsko drveće prorjeđuje, zaključio je da se primiču proplanku i raskrižju. Osvrnuo se prema Iris i, položivši prst na usta, upozorio je na približavanje Prvanu i njegovim momcima. Naravno, Iris je jedva dočekala ovu kretnju. Zadihano je prozborila: "Ti ćeš biti kriv za moju upalu mišića!"

"Psssst!" umirivao je Slaven, "Želiš li se možda mijenjati i umjesto glogovih kolaca ponijeti ovog ludog pijetla?"

Iris je otvorila usta spremna na odgovor, ali ih je jednako brzo i zatvorila. Nedaleko se čulo rzanje ždrijepca. Pognutih leđa, Slaven i Iris su bešumno napredovali u smjeru topota kopita. Mjesec se podvlačio pod obla tijela oblaka, a lišće drveća šuškalo je poneseno iznenadnim naletom vjetra. Bio je to dobar znak: priroda je, sa svim svojim pomagačima, bila na njihovoj strani. Vjetar je puhao u suprotnom smjeru i tako ih štitio od oštrog

njuha Prvanova vranca. Iris i Slaven neprimjetno su se približavali raskrižju.

* * *

“Možda je sve gotovo?” pitala je Iris liježući na zemlju, pogleda prikovana uz Prvanove momke i svježe iskopanu raku.

Slaven je zamijetio ne samo iskopanu raku, nego i glogove kolce o koje su se podbočili Prvanovi momci. Društvo je bilo umorno i umazano zemljom.

“Prije mi se čini da su podigli straže.”

“Misliš da se vukodlak još nije pojavio?”

“Siguran sam da nije. Čekaju ga i Zelenbor i njegov otac Božo.”

“Možda si u pravu. Vidiš li biljeg na Prvanovu vrancu?”

“Nema ni jednoga.”

“Što misliš, je li ponoć prošla?” brinula se i dalje Iris.

“Šuti i čekaj.”

“Pitam te je li prošla ponoć.”

“Ne znam, ali teta Nada kaže da onome tko zna čekati vrijeme otvara vrata.”

“Ne pitam te što kaže teta Nada nego je li prošla ponoć!”

“Ne znam, dosado nad dosadama. Valjda nije, vidiš da je čekaju i Prvanovi momci.”

“Kako znaš da bitka već nije prošla?”

“Da je prošla, sigurno ne bi, kao i mi, izviđali, oboružani glogovim kolcima i u društvu vranca bez biljega.”

"E, da, ali to im nije dovoljno za svladati vukodlaka."

"Pssst, smiri se."

"Samo da ti još ovo kažem, oni imaju jaaaako puno sreće jer im ništa od sve opreme nije dovoljno ako nemaju pijetla."

"Prestani."

"A mi pijetla, na sreću, imamo. I, što si rekao, je li skoro ponoć?"

Točno u trenutku u kojemu je Slaven pomislio kako iskričave oči krijesnika svjetlucaju poput ukrasa na božićnoj jelki, mjesec je zašao za oblake, a šumom se prolomio krik. Potom je uslijedio još jedan, i još jedan, a zatim je zavladao muk. Mjesec se oslobodio sjene oblaka, a Slaven i Iris zaštitničke krinke mraka.

Pjevaj, ptico, pjevaj!

Na raskrižju, suočeni oči u oči, netremice su se gledali Prvan i golemi lisac kitnjasta repa. Prvan je uzviknuo iz sveg glasa: “Neka pobijedi bolji!”

Krijesnici su zbijali krug oko poprišta, Prvanovi su momci glogove kolce podigli visoko iznad glava, a vranac

je udarao nogom i nemirno rzao. Kada su udarci kolcima zapljuštali po tijelu iskežena lisca, Slaven je odvio kabanicu i oslobodio pijetla. Velika je ptica nezainteresirano zažmirkala, a zatim se spokojno smjestila na odloženu kabanicu. Iris je unezvjereno uzviknula: "Pijetao kukuriječe pred zoru!"

"Sad to kažeš! Bez njegova kukurikanja Prvan nikad neće svladati vukodlaka."

Dvoboj je bio u punom jeku. Na liscu je svaki primljeni udarac u trenu zacjeljivao i činio ga još bešćutnijim i okrutnijim. Mahniti trzaji glavom i keženje čeljusti ukazivali su na to kako mu snaga ne posustaje, nego ga udarci čine još ljućim i snažnijim. Iris je, nagnuta nad pijetla, šaputala: "Hajde, zapjevaj. Možeš i onu – tko pjeva, zlo ne misli!"

Umilan ton Irisina glasa pijetla je činio još mirnijim i uspavanijim, a Prvan je, unatoč pomoći krijesnika, sve teže odolijevao krvoločnom liscu.

"Slušaj, pijevče, pokušaj shvatiti kako nisi na izletu, nego na tajnom zadatku!" Iris je svim silama pijetla nastojala nagovoriti na glasan poj.

"Evo, samo malo otvori kljun i procijedi barem jedno slovo. Pokušaj reći, na primjer, slovo aaa."

Prvanovo se tijelo opasno zaljuljalo. Vranac bez biljega se propinjao, a glogovi su kolci pogađali sve osim hitroga lisca. Slaven je shvatio kako je krajnje vrijeme za akciju. Prihvatio je pijetla i tiho mu došapnuo: "Sunce ti žarko, pjevaj!"

Pijetao je, sklopljenih krila i očiju, mirno spavao. Prvanovo je tijelo teturalo prema rubu šume. Slaven se uspravio, podigao pijetla iznad glave i snažno ga protresao. Kako je pijetao i nadalje mirovao, odlučno ga je krijestom usmjerio prema velikom mjesecu i kroz stisnute zube procijedio: “Pjevaj, glupa ptico, pjevaj!”

Pijetao je glavom zatresao prvo lijevo, potom desno, a zatim se oglasio dugačkim, zvonkim kukurijekom. Iris ih je obojicu povukla na zemlju i vragolasto namignula. U ruci je pobjedonosno vrtjela dugačko pijetlovo pero: “Za svaki sam ga slučaj malo povukla za rep!”

Slaven je sućutno pogladio pijetlov nakostriješeni hrbat: “Što ćeš, majstore? Bilo ti je suđeno propjevati noćas, sa suncem ili bez njega.”

Poprište uz raskrižje je utihnulo. Prvan je umorno silazio s konja, a Zelenbor i Božo su liščevo tijelo polagali u raku. Stari se Sedeslav obazirao oko sebe kao u čudu. Dobro je znao da im protiv vukodlaka treba i pjev pijevca, ali za cijelog svog dugog vijeka nije čuo za pijetla koji bi propjevao prije jutra.

“Jeste li ga čuli, momci?” pitao je Sedeslav.

“Koga, starino?” osvrnuo se Zelenbor.

“Ama, pijetla, odnekud je zapjevao.”

“Sigurno ti se pričinilo. Nema pijetla koji bi bez zore kukurikao.”

Iris se vrpoljila. Jedva je izdržavala ne objasniti im da pijetao nije zapjevao slučajno. Teško je bilo ne pohvaliti se, posebno kada se toliko namučila. Zapravo, nikom se nije

dospjela pojadati ni podijeliti muke koje je podnijela zbog ove ptičurine. A pijetla u velikom gradu zaista nije bilo jednostavno pronaći. Srećom, Internet i čavrljanje preko njega riješili su problem pronalaska igle u plastu sijena.

Iris je iz razmišljanja prenuo Prvanov odlučan korak. Žurio je pomoći momcima u zatrpavanju liščeve rake, nad kojom se stari Sedeslav još uvijek obazirao i iščuđavao: “Ni živad se više ne drži onoga što je propisano. Kakav li je to postao svijet u kojemu nije potrebna zora da bi pijetao nagovijestio svitanje?!”

* * *

Slaven se hitro prihvatio nove zadaće – vješto je otvarao ruksak i vadio MP3 player. Iris ga je spretno preuzela, spojila ga na velike zvučnike i za tili čas otpuzala do obližnjeg grma. Nije se dospjela vratiti do Slavenova skrovišta, a MP3 player se oglasio. Prvo je zakrckao, a zatim se začuo izmijenjen Irisin glas. Noć su razbijali piskutavi tonovi: “Mi smo krijesnici… dobri duhovi.”

Prvan je zastao kao zgromljen Perunovom strijelom. Iako je oduvijek prepoznavao krijesnike, s njima još nikada nije razgovarao. MP3 player je ponovno progovorio: “Šalje nas vila Rusalka.”

Na spomen Rusalkina imena, Prvanovo se lice ozarilo, a tijelo mu je, poneseno lijepim uspomenama, samo krenulo prema mjestu s kojega je zvuk dopirao. MP3 player je ponovno zakrčao, a Irisin glas je nastavljao: “Ovo je upozorenje! Oko vas su uhode.”

Prvan je domahnuo Zelenboru koji je zadihano pritrčao i uzviknuo: “Reci, krijesniče, gdje su i tko su!”

Osluškivali su što li će glas iz grmlja odgovoriti. Ubrzo se začulo: “Oko vas su uhode!”

Zelenbor je pogledao Prvana: “To su nam već rekli, Prvane.”

Slaven je upitno pogledao Iris: “Jesi li im snimila poruku o Bajanu i Dibaru ili ih kaniš do jutra izvještavati kako su uokolo uhode?”

Iris mu je domahnula neka miruje. Činilo joj se kao da sudjeluje u izvođenju predstave u kojoj je istodobno i glavna glumica i predstavnik ocjenjivačkog žirija. S MP3 playera se ponovno začulo poznato krckanje i snimka Irisina glasa: “Oko vas su uhode!”

Zelenbor je slegnuo ramenima, a Prvan je uzviknuo: “Reci nam tko su uhode, krijesniče!”

Ovoga puta, na njegov povik snimka je i odgovorila: “Oko vas su uhode velikog plemena Avara. Logoruju ispred pećine i odzivaju se na avarska imena. Prvi je golobradi Bajan, a drugi je obdaren dugim brcima i zove se Dibar.”

Slaven joj došapne: “Čudo jedno da im nisi izreferirala i koje brojeve cipela nose. Što ti je? Takvih detalja nema u špijunskim filmovima.”

Iris ga je sita muških prigovaranja, udarila laktom u rebra: “Nisam ti ja mama, znaš? Još jedan prigovor i udaram po zubima.”

Kada se već činilo da se bitka između Iris i Slavena neće moći izbjeći, Zelenbor je pritrčao Prvanovim momcima i izdao nekoliko oštrih naredaba: “Suronjo, uzjaši vranca! Mironjo, ponesi koplja! Junaci, hvatajte se puta prema pećini.”

Sljedećeg je trenutka raskrižje opustjelo, a dojam praznine pojačavala je svjetlost mjeseca.

MP3 player je i nadalje krčao: "Oko vas su uhode… Oko vas su uhode."

* * *

Slaven se konačno oslobodio bodljikavog zagrljaja grmolikog skloništa. Ispravio se u leđima, a potom je umornim pokretom ruke ubacio zvučnike i MP3 player u pustolovni ruksak. Iris je u jednoj ruci držala pijetla, a drugom se oslanjala na glogove kolce. Susprežući zijevanje, požurivala je: "Želim kući! Sve smo učinili."

Slaven je zastao i zamišljeno je upitao: "Čekaj, zar ti još uvijek imaš glogove kolce?"

Iris ponovno zijevne: "Daj, ne gnjavi. Naravno, ali to sada više nije bitno."

Slaven je iz pustolovnih hlača izvadio papir prepisan iz Čarobnjačkog priručnika. Osvijetlio ga je pustolovnom priručnom svjetiljkom i naglas pročitao: "Vukodlak nije svladan sve dok mu se grob ne probode glogovim kolcima!"

Kraj njegove rečenice popratila je liščeva šapa koja se počela pojavljivati iz netom zatrpane rake. Iris nije pričekala kraj navoda iz Čarobnjačkog priručnika. Pijetao je po drugi puta zakukurikao usred noći (i za pticu njegove smirenosti ipak je bilo previše u jednoj noći izgubiti dva pera). Iris se nije osvrtala. Ponesena bojazni od mogućeg vukodlakova oživljavanja, tek što je ispustila pijetla, već se glogovim kolcima obrušila na liščevu raku. Zabadala ih je zatvorenih očiju sve do trenutka u kojemu joj se

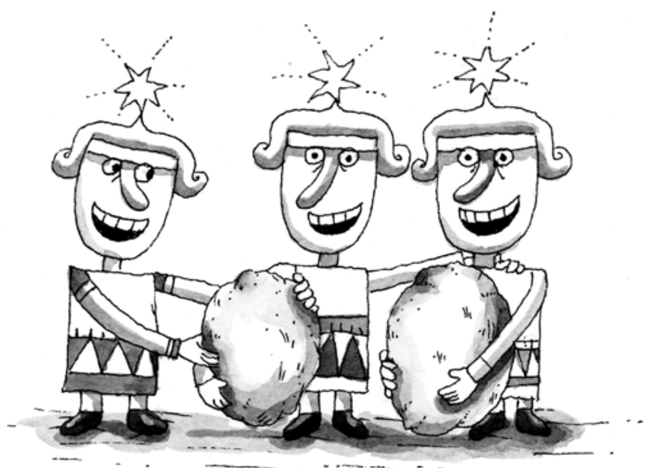
pridružio i Slaven, donoseći preostalu gomilu kolaca. Strahujući od mogućeg oživljavanja Srdana, kolce su zabadali toliko temeljito i predano da je liščeva raka ubrzo počela nalikovati leđima gorostasnog ježa.

Odmakavši se unatrag, Slaven je zadovoljno promotrio njihov uradak. Obrisao je ruke o pustolovne hlače i važno izjavio: “To ni Clint Eastwood ne bi bolje učinio!”

Iris ga je pogledala sanjivim, staklastim pogledom: “Tko ti je taj? Neki pjevač?”

Na spomen pjevača, oboje su pogledima potražili pijetla. Ugledavši ga kako zagnjuren u ruksak kandžama izbacuje pustolovne dragocjenosti, Slaven mu je ozbiljno priprijetio: “Bit ćeš slasna juha!”

Dobit ću brata

Kako svi ljudi ne nalikuju jedni drugima, tako se i jutra međusobno razlikuju. Tog, subotnjeg jutra, Slaven se probudio s velikim, zadovoljnim osmijehom. Ruke su mu, doduše, bile poprilično izgrebene, a omiljeni pustolovni ruksak oštećen i prljav. Ipak, mogao je reći da je u cijelosti

zadovoljan – i sobom i ishodom posljednje pustolovine. Pijetla je pozvao imenom koje mu je noćas nadjenuo: "Clinte! Hej, Clinte, javi se!"

Kad se pernati obješenjak oglasio s vrha garderobnog ormara, Slaven mu je dobacio omiljenu rečenicu tete Nade: "Pusti pijetla na prag, popet će se i na policu."

"Što je, majstore? Nisi čuo kako svaki pravi pijetao tri puta udari krilima prije negoli zakukuriče?" zadirkivao ga je Slaven sjedajući za računalo.

Odlučio je prosurfati Internetom i pronaći korisne savjete o dresuri pijetlova. Što je dulje promatrao Clinta, to je bivao sigurniji kako je upravo on kapitalni primjerak kojemu se smiješi blistava karijera svjetski poznate zvijezde. Clint je na ove Slavenove misli protegnuo vrat i kao da sluti ozbiljnost neizgovorene pohvale, snažno zakukurikao.

Slaven mu je zaprijetio prstom: "Pjevaj, ptico! Mama Greta ne može dočekati da te prokrčka u loncu."

Glave zaronjene u ekran, Slaven se posvetio izučavanju mađioničarskih trikova. Zbog ushita nad pronađenim savjetima prepustio se slatkom maštanju – vidio je kako u skoroj budućnosti njegov Clint širi krila i uspijeva preletjeti ne nekoliko metara, nego cijeli Sjenjak. I ne samo to, uz malo dobre volje i svakodnevnog treninga Clinta bi mogao učiniti valjanim trbuhozborcem. Ili, možda radije – vrsnim matematičarem.

Oduševljeno pljesne rukama: "Clinte, tebe ćemo prvo načiniti matematičarem! To će nam obojici biti korisno."

Pozornost usmjerenu na planiranje Clintove karijere odvuče mu bljeskanje ekrana i upozorenje kako mu je

pristigao novi e-mail. U pretincu dolazne pošte treperila je Irisina poruka označena uskličnikom. Naslov poruke je ukazivao na žurnost: Hitan sastanak na zbornom mjestu.

Nečaseći ni sekunde, Slaven je odjenuo pustolovne hlače i majicu s natpisom "brz na okidaču". Clintu je privezao crvenu uzicu oko noge, a mami je s dovratka izlaznih vrata doviknuo: "Zdravo, nas dvojica izlazimo!"

Mama je odmahnula rukom ne skidajući pogled s TV ekrana. Termini u kojima su se prikazivale sapunice bili su najpogodnije vrijeme za neprimjetan izlazak iz kućnog zatvora. U pozornom praćenju omiljenih likova, mamu nije ometalo ni Clintovo klizanje po glatkim keramičkim pločicama predsoblja. Slaven je kritički promotrio kandže na Clintovim troprstim nogama. Pomislio je kako bi mu možda valjalo podrezati preduge nokte, ali je tu aktivnost odlučio ostaviti za prvi posjet veterinaru. Što ga je dulje posjedovao, to mu se pijetao činio sve ljepšim. Zato ga je snažno povukao za uzicu i, promotrivši u zrcalu njihov neponovljivo dojmljiv izgled, zadovoljno ga požurio: "Hajde, lega! Pred nama je cijeli svijet… Osim toga, nikad se ne zna, možda te već danas ugleda kakav lovac na buduće zvijezde."

* * *

Put do školskog dvorišta trajao je dulje negoli je Slaven planirao. Clint je zastajao uz svaku žardinjeru. Prvo bi se nad cvjetnim šarenilom kočoperio, a zatim bi oštrim kandžama razgrtao nasade i odbačene papire. Na sva potezanja crvene uzice odgovarao bi samozadovoljnim kočoperenjem i protestnim kukurikanjem. Ipak,

izgubljeno vrijeme nije bilo uzaludno. Natežući se s Clintom, Slaven je zamijetio kako njegov pijetao ispunjava prvu pretpostavku dobrog matematičara – radoznalost.

Prilazeći Iris s leđa, Slaven je povlačio Clinta za uzicu: "Hej, nećeš vjerovati, ali Clint je neotkriveni talent..."

Umjesto pozdrava ili bilo kojeg drugog znaka dobrodošlice, Iris je zatulila iz sve snage: "Buuuu, uuuuu..."

I Clint i Slaven, oprezno su zastali. Slaven mu je povjerljivo objasnio: "Ne brini, majstore, žene uglavnom plaču bez ikakva razloga."

Na ove njegove riječi Iris je doslovce zaridala. Slaven je shvatio da je vrijeme za scenski nastup. Pogledao je u Iris pogledom punim sućuti: "Zašto danas plačeš?"

Iris je šmrcnula: "Mrzim kada mi se kiše, a bole me trbušni mišići."

"I zato plačeš? Svašta! Nisi me valjda zbog bola u trbušnim mišićima pozvala na hitan sastanak?"

Iris je niječno zavrtjela glavom.

"Nego?" nastavljao je Slaven. "Znaš li ti uopće da si me prekinula usred prvog treninga?"

"Je li? Nešto si počeo trenirati?" šmrcala je Iris.

"Naravno. Treniram Clinta."

"Clinta?"

"Mhm", važno je odgovorio Slaven, "Treniram ga za budućeg matematičara."

"Uuuuuu...", ponovno je zaplakala Iris.

"Čekaj, to nije razlog za tugovanje. Slobodno nam se možeš pridružiti. Osim toga, tebi je matematika jača strana."

“Uuuuuu, jutros sam doznala veliku novost! Dobit ću brata!”

“I ti zbog toga plačeš? Irina je dobila seku Idu, a čini se sretna… Hej, umjesto pijetla moći ćeš brata trenirati za ulogu koju god poželiš!”

Iris je zavrtjela glavom, i nesretno procijedila: “Nisam tužna, radujem se… Vidiš da plačem od sreće.”

* * *

Slaven je tog subotnjeg prijepodneva izgovorio zaista svašta. Spominjao je tetu Nadu koja mu je oduvijek tvrdila da su najsretniji oni koji imaju sestru, jer sestre najbolje na svijetu vole braću.

Navodio je i druge svijetle primjere, a među inima, najdulje se zadržao na objašnjavanju novootkrivene ljepote podučavanja koju je upoznao tek u prijateljevanju s Clintom.

Za potvrdu te tvrdnje posvetio se natjeravanju Clinta školskim dvorištem i dostizanju visokoga cilja – Clintov let preko Sjenjaka. Zatim je riječ prepustio Iris. Oboje su zaključili kako je krajnje vrijeme da se Clintu objasni matematika.

Uvodnu lekciju o skupovima i brojevima Clint je slušao vrlo pozorno, gotovo netremice. Njegovu zaokupljenost pojmom broja povremeno su remetili probuđeni krijesnici. Ovoga puta nisu uzvikivali upozorenja. Prije bi se moglo reći, krijesnici su se ponašali poput razmažene djece. Zahtijevali su čas hlad, čas sunce, a Slaven im je ugađao sve dok nije procijenio kako je Clint savladao pojam broja. Tada je krijesnike pogurao po džepovima

pustolovnih hlača i Iris svečano prisegnuo da će se on na jednak način potruditi oko njezina brata. Tvrdio joj je kako će plačljivu bebu u najkraćem roku pretvoriti u pravog pustolova.

Ali ono što ga je najviše radovalo, zadržao je samo za sebe. Slutio je kako je sve doživljeno tek početak čarobnjačkih pustolovina. To mu je jasno pokazivalo i svakodnevno proširivanje članova pustolovne družine. Znao je kako će, članstvom osnaženi, jednoga dana pomoći Prvanu u bitci protiv Avara. I ne samo protiv Avara. Izazovima i pobjedama svoje pustolovne družine Slaven Lendić nije vidio kraja.

Tumač

Avari – pripadnici divljeg mongolskog naroda koji su se za vrijeme Prvog avarskog kaganata (područja avarske vlasti) rasprostirali od rijeke Don do Podravine. Njihovo je područje obuhvaćalo i sjeverna područja današnje Hrvatske.

Bjesovi – Crnobogovi pomoćnici, nerazdruživi od jedova. Dok bjesovi straše ljude, jedovi im žele oduzeti život.

Baba Roga – naziva se još Mrzlina, Morena, Morana, Baba Jaga, Baba Zima. Ljeti je lijepa djevojka koja traži nemoćne i nejake žrtve koje će otimati zimi. Suradnica je Crnoboga Troglava. Stanuje u Bezdanu u Morin domu. Predstavlja zatorne sile zimske prirode.

Clint Eastwood – američki je filmski glumac, redatelj i producent. Najpoznatiji je po ulogama antijunaka, ponajprije u vesternima Sergia Leonea u šezdesetima, a potom i po ulozi inspektora iz filmova Prljavi Harry u sedamdesetima i osamdesetima.

Crnobog – vladar Bezdana (ili Trtara). Sudac je onim dušama koje su za života bile u okrilju Krivde i Nepravde. Ljudi su mu iz straha prinosili žrtve ili ga zazivali da ih poštedi nesreće. Kada sudi, uvijek se pojavljuje u plamsajima plamena u kojima i nestaje. Suradnice su mu Mržnja, Nesloga i Kavga, a dvorjanici Podvala i Laž, Krađa i Nepravda, Pakost i Zloba. Moć crpi iz Mračnog jezera i Pratame.

Fantom – društvena igra koja se na rođendanskim domjencima često igra u Osijeku. Izvlačenjem imena iz šešira izabire se fantom za kojega ostali sudionici igre smišljaju zadatak koji je dužan ispuniti. Ponekad je najteži dio igre uspješno smišljanje komičnoga ili teškoga fantomova zadatka.

Glog – često se nalazi na rubovima niskih bjelogoričnih i crnogoričnih šuma ili u šikarama, uz ograde i živice. Drvo mu je tvrdo i žilavo, a listovi mu nalikuju na hrastove, samo su znatno manji. U kasno ljeto ima plodove crvene boje. Prema starim vjerovanjima, glogovim kolcem se trajno istjeruju zle duše iz tijela nemani. Zbog svojih ljekovitih svojstava drži se za drvo zdravlja. Poznat je kao najveći zaštitnik od svih demonskih bića, pa se vrlo često ušivao u amajlije.

Gurko – duh, izumitelj oranja. U starih je Prusa bio ratarsko božanstvo. Običavali su mu postavljati kipove ispod golemih hrastova. O vršidbi bi mu kip oblačili u kožu od prinesene žrtve.

Iris Tomić – trenira plivanje i rado crta. Još uvijek ima velikih problema u pisanju nalivperom. Skuplja ukrase za kosu. Svira klavir i uči francuski. Živi u Osijeku.

Kečizube – malena šumska bića koja odlikuju veliki zubi i prodorne oči. Kada očima prostrijele putnika, on pada, a one keze zube, raspomame čeljusti i kidaju se od smijeha.

Krijesnici – dobri duhovi koji žive u poljima i ima ih uz svako selo. Bore se protiv zloduha. Krijesnici zloduhe sačekuju na raskrižjima. Zadržavaju ih sve do prvih pijetlova, a zatim se hvataju u koštac sa zlodusima. U pravilu su jači od zloduha i redovito ih svladavaju.

Krivomjeri – nevidljiva bića od kojih se po poljima vide samo plamičci njihovih svjetiljaka i čuju zvukovi lanaca koje vuku za sobom. Mernek i Inđeler su dva krivomjera koja se često spominju u narodnim predajama.

Leteća guja – kći Orlujskoga kralja. Živjela je na strmoj hridi čuvajući travu života i njezin rujni cvijet.

Lijeska – drži se drvom mudrosti. Djevojke su ljeskine grančice zaticale u kosu kao zaštitu od uroka.

Milopojka – vila kojoj je Zlomir ukrao ruho za vrijeme njezina usamljeničkog kupanja na jezeru. Bez ruha je izgubila vilinsku moć, mladost i snagu.

MP3 player – naprava slična CD playeru. Osim za reproduciranje glazbe, koristi se i za snimanje razgovora ili diktiranje glasovnih poruka. Rado ga rabe novinari, tajnice i špijuni.

Nastavnica povijesti – Višnja Marković, poznatija pod nadimkom Višeglava. Osim po nadimku, prepoznatljiva je po crvenoj čupavoj kosi, zelenom okviru metaliziranih naočala i posebnoj bilježnici u koju zapisuje prijestupe i sve ono što bi učenici najradije zaboravili. Kako je uvijek upućena u sva zbivanja, mnogi vjeruju kako zaista posjeduje više od jedne glave i više od dva oka.

Nastavnica biologije – Ljiljana Kovač, zaslužna za Slavenovu jedinicu "iz oprašivanja", a time i za sva buduća zbivanja s krijesnicima. Vrlo je stroga i dosljedna. Učenici je nazivaju Spirogirom zbog njezine sklonosti složenoj, nitastoj algi o kojoj posebno rado drži predavanja. Voditeljica je skupine mladih biologa.

Nastavnica književnosti – omiljena nastavnica većine učenika je Sanja Škeva, nastavnica književnosti. Voli biti dotjerana, a djevojčice je imitiraju. Iris već dugo želi prsten jednak onomu koji nastavnica Škeva nosi na svojoj desnoj ruci. Nije je još pitala koji miris upotrebljava, ali o tom pitanju razmišlja vrlo ozbiljno.

Nastavnica zemljopisa – Maricu Šarčević učenici oduvijek nazivaju Šaruljom. Sada je pred mirovinom, ali još uvijek vjeruje da svoj planet moramo dobro poznavati kako bismo ga voljeli na pravi način.

Nav – carstvo boga Svaroga, uzraslo na krošnji Drva Svijeta. U njemu se nalazi Svitava, Zarovo, Perunovi dvori te gajevi bogova. U Navu obitavaju dobri bogovi koji nastoje pomoći ljudima i unijeti red u zemaljski svijet.

Blizanci – zgrade poslovnog centra u New Yorku srušene ujesen 2001. godine u terorističkom napadu.

Odoljen – trava kojoj nitko ne može odoljeti, stoga ima iznimnu moć. U narodu je poznata i kao macina trava ili valerijana.

Okrilje – vilinsko ruho bez kojeg vile gube moć.

Orlovo Gnijezdo – grad vojvode Zlomira koji se svake noći urušava.

Orlujski kralj – kralj zemlje orlova koja je odijeljena nevidljivom međom od ostalog svijeta.

Osijek – najveći grad u istočnom dijelu Hrvatske smješten na desnoj obali rijeke Drave, nedaleko od njezina ušća u Dunav. U njemu su i ulice i govor nalik ravnici – ulice su dugačke i široke a govor otegnut i usporen. Poneke riječi susrest će se samo u Osijeku. Njihova lista je dugačka a na njoj će se zasigurno pronaći dumina (dosjetka); Štrosika (najduža osječka ulica nazvana po Josipu Jurju Strossmayeru, biskupu iz 19. stoljeća, rođenom u Osijeku); Kopika (gradsko kupalište – Kopakabana); bezecirati (osigurati, rezervirati), lega (prijatelj); skontao (shvatio); tika (tenisica, patika); ištenem (zaboga, uzvik čuđenja), vula (novci) ili egzotika (neobičnost). No, o onome što je neobično nije potrebno pisati. Dovoljno je reći da je Osijek potpuno jedinstven i vi ćete ga sigurno doći posjetiti.

Ovasar – pojavljuje se u obliku čovjeka, ali je velik kao hrast, nalazi se uz vodu u mlinovima i po pustim mjestima.

Paklenjak – povezuje ga se s mitskim Paklenjakom (Pokola) koji je u trojstvu s Perunom i Potrimbom bio vrhovno božanstvo (Perun je bog gromovnik, Potrimba bog žetve, a Pokola, Paklenjak zloduh podzemlja). Živio je u udubini svetog duba, imao je žarovito lice i rasplamsale vlasi. Pred njim su stajale tri lubanje: čovječja, konjska i bikovska.

Perun – bog gromovnik, vlada zemaljskim nebom, zemljom, zrakom i oblacima. Nazivan je još Daždbog, Strilbog, Porin. Naoružan je gromovima, munjama i vatrenim strijelama. Osvetnik je krive zakletve.

Pijetao – ptica koja kukuriječe samo kada ugleda svijetlo. Učinkovit je u borbi protiv vukodlaka koji zaziru od njegova javljanja i najave dolaske dana. Nazivi za njega su još oroz, kokot i pijevac.

Prvan – miljenik vila i kneginjice Sunčanice. Pripadnik naroda sa Sova planine.

Raskrižja – mjesta okupljanja različitih nemani – vještica, vilenjaka i vukodlaka.

Rusalke – vodene vile u koje se pretvaraju duše svojevoljnih utopljenica. Žive u vodenim dubinama u skupinama po tri, sedam, devet ili jedanaest. Zimi rijetko izlaze na površinu vode. Ljeti borave u krošnjama, a noću plešu na čistinama, posebno u noći mladog mjeseca. Gdje su plesale ostaje krug spaljene trave koji nikada više ne ozeleni. Smijeh im je poguban za one koji ga čuju, posebno za muškarce. Njihova godišnja proslava je nakon Duhova kada izmamljene proljećem napuštaju vodena obitavališta. Prema drevnom običaju, čast im se odaje povezivanjem grana raznobojnim krpicama.

Slaven Lendić – učenik šestog razreda. Bavi se glumom, računalima i čitanjem pustolovnih knjiga. Treniranje karatea zamijenio je satovima gitare. Živi u Osijeku, na Sjenjaku.

Sova – ptica koja najbolje vidi noću. Baba Roga se pretvara u sovu kada se sakriva od ljudskoga pogleda ili kada želi brže letjela svijetom.

Srdan – pripadnik naroda sa Sova planine. Zbog ljubomore na Prvana, Srdan je sklopio savez s Vodanom. Naposljetku se pretvorio u vukodlaka protiv kojega su se borili Iris i Slaven.

Sunčanica – kneginjica koja živi na Sova planini. Zoranova majka.

Svarog – prabog, Staribog, Stari Vid, Svarun. On je Praotac i Tvorac. Stanuje na sedmom, najvišem nebu te je nazivan i Višnjibog. Vrhovni bog svih bogova dobra.

Svevid – blagi bog nebeskog kruga i blagog sunčanog svjetla koje oživljuje prirodu. Ljubimac je oca Svaroga. Nazivali su ga i Vid, Vido, Sutvid, Jaki Vid, Jakibog, Svanimir. Svevidov kip sastoji se od stupa sastavljena od tri dijela: gornji dio predstavlja Nav s bogovima, donji dio Bezdan s Črtom,

a srednji dio svijet s ljudima. Svevid ima četiri glave kojima gleda na sve strane svijeta, u ruci drži rog obilja, a za pojasom mu se nalazi mač. Uz njega je njegov vjerni konj poznat kao Krilas, konj gatalac. U samom podnožju nalazi se šesteroruka neman koja pridržava stup.

Sveti oganj – oganj koji se pali na Svevidov dan od različite suvadi i iverja. To je Božji oganj koji će se sam roditi mlad i nov. Njime se potpaljuje vatra koja čitavu godinu gori na kućnom ognjištu. Sveti oganj se ne smije prenositi u tuđu kuću, jer bi se time razgnjevili kućni duhovi i ognjeni bog Ognjan. Stoga se čak i smrću kažnjavao onaj koji bi ga se usudio odnijeti.

Svevidov dan – dan u kojemu je noć najkraća, a dan najdulji u godini (21. lipnja). To je dan radosti i uživanja u kojem se pri obrednoj svečanosti u kojoj se slavi bog hranitelj pali sveti oganj. Svevidu se na Svetom Ognju prvo prinose snopove s najbogatijim klasovima žita, a potom i domaće životinje.

Šarkanj – životinja koja postaje od starog soma ili zmije. Leti kao debela zmija, najčešće prema oblaku koji mu je zamjena za konja. Riga vatru, stvara jak vjetar i ima dug rep. Kada se Šarkanj spusti iz oblaka, postane čovjekom. U nekim legendama na Šarkanju jaši Gromovnik.

Teta Nada – Slavenova teta. Čuvala ga je u vrijeme kada je Slaven pohađao vrtić. Nadarena je za pamćenje poslovica, recitacija, ali i događaja iz Slavenova najranijeg djetinjstva. Osim po poslovicama, od drugih se odraslih razlikovala i po tome što je Slavena oduvijek doživljavala odraslim.

Trebun – bog vršidbe, voda i ribarstva (Potrimba, Prvin). Sunčano božanstvo u proljetnom jednakonoćju u Hrvata. Oko glave je ovjenčan klasjem, osobito kada se prikazuje u liku Triglava. Posvećene su mu riba i zmija.

Tvrđa – stari dio grada Osijeka prepun tajnih ulica i neistraženih prolaza. Tvrđa je izgrađena u osamnaestom stoljeću kao snažno vojno i gospodarsko središte. Osim bedema kojima je opasana, čuvena je i po gradskim vratima, romaničkoj jezgri i kvadratnom trgu na kojem se nalazi i Spomenik

kugi. Slaven je kamenice pronašao ispred zgrade glavne straže, točno ispod četverouglastog tornja namijenjenog ophodnji stražara. Rado se zamišljao u ulozi generala koji je svojedobno živio u nekoj od izduženih jednokatnih vojarni poznatih kao Neutor, Donati, Zeichenamt i Jugend Kaserne. Iris o ovim Slavenovim snovima nikada ništa nije doznala. Nju su u Tvrđu privlačile posve druge znamenitosti.

Vida – Svarogova žena, zaštitnica vjerenika i bračne sloge. Svarog je naziva Boženom i Prijom, poznata je i pod imenom Višnje koja sjedi s prstenom u desnici uz bok starome Vidu.

Vodan – zao vodeni duh, gospodar voda i vodenih vila. Optočen je vodenim lišajevima. Umjesto ruku ima grane, a umjesto kose na glavi mu rastu crveno-smeđa vlakna nalik na sitno žilje. Ondje gdje mu se dotiču s tijelom, lijepe se uz široka i jaka pleća. Žarkocrvene oči obrubljene su mu širokim kolutovima. Boji se bijeloga luka, a može sviralom dozvati kišu.

Nazivaju ga još Vodenjak, Atermant, Vodeni čovjek i Vodboj. Vodenih duhova ima mnogo, ali je samo jedan njihov kralj, Vodan. On živi u staklenom dvorcu pod vodom i tamo mu služe oni koji su odvučeni na dno.

Ušušur – zeleni vilenjak, zeleni čovjek, obrastao mahovinom, živi na dnu riječnoga vira privezan lancima.

Vukodlak – vukodlacima postaju zli stvorovi nakon smrti ako im grob nije proboden glogovim kolcem užgana vrha. Vukodlakom mogu postati i živi ljudi kada se za vrijeme sna opašu remenom. Tada napuštaju svoje tijelo i posvećuju se lovu na ljude i životinje. Vukodlaka se može svladati glogovim kolcem ili uz pomoć krijesnika. Strahuje od crnoga vranca bez biljega (lise), kao i od pijetlova pjeva. Ako ga se svlada nakon kukurikanja prvih pijetlova, može se dogoditi da se svladana vukodlakova duša više ne može vratiti u tijelo. Tada ljudi nalaze vukodlakovo tijelo mrtvo u postelji.

Zapis pomoću štapića – iako nisu poznavali pismo, stari su narodi do pojave kršćanstva gatali znakovima urezanim u štapiće. Brojanje im je bilo iznimno važno.

Zlomir – Sunčaničin udvarač i tamničar. Graditelj Orlova Gnijezda, utvrde koja se nakon Zlomirove pogibije svakodnevno urušava.

Zoran – Sunčaničin sin, obdaren brojnim darovima vila suđenica. Prema proročanstvu, trebao bi povesti ljude u svijetlu zemlju (današnja Hrvatska).

Dragutin Nemet je 1920. godine objavio knjigu naslova Knez Zoran, mitologijska pripovijest iz davne prošlosti Slavena. Njegova je knjiga poslužila za pripovijedanje priče o krijesnicima, dobrim kućnim duhovima, kao i za tumačenje većine likova objašnjenih na ovim stranicama Tumača.

Živa – božica života, daruje život, rodnost i plodnost. U okviru Živinih životnih radova bile su još pjesma, svirka i glazba, jer Živa je vedra, bodri i oživljava u tuzi i radosti. Živi su se utjecale nerodilje kako bi izmolile roda i ploda. Nazivana je i Donjom Gospom. Oprečna je Morani, koja oduzima život.

Mali rječnik manje poznatih riječi

alibi – izgovor, isprika, izlika

amajlija – predmet koji se nosi kao zaštita protiv uroka; talisman

antikvarijat – trgovina starim knjigama i drugim starinama i rabljenim predmetima

atlas – knjiga zemljopisnih, povijesnih, astronomskih ili drugih karata

bend – glazbeni sastav, skupina ljudi koja svira (i/ili pjeva) zajedno; tako se obično kaže u razgovornom stilu

bubati – u glagoljaškim su se početnicama slova usvajala sricanjem srokova (suglasnika popraćenih samoglasnicima); učitelj bi na ploči ispisivao srokove, a đaci su ih “bubali”: ba, be, bi, bo, bu… glasno izgovarali i tako ih upamtili; pojam *bubati* zadržao se do danas u značenju “učiti napamet”.

džingl – često se koristi i spoj propagandni džingl; kratko i efektno zvukovno i/ili vizualno uobličenje neke poruke

egzotičan – označuje nešto što se rijetko susreće, što nije uobičajeno, svakodnevno, nego je iz dalekih, egzotičnih krajeva

enciklopedija – djelo koje daje ukupan pregled znanja o nečemu; enciklopedija može biti opća, ali i enciklopedija nekog područja (npr. glazbena, tehnička itd.)

golijat – riječ koja se koristi u prenesenom značenju za čovjeka koji je jak, golem, snažan, gorostasan; dolazi od imena starozavjetnoga diva Golijata kojega je u dvoboju kamenom iz praćke ubio izraelski pastir, kasnije kralj David

guja – pomalo starinski naziv za zmiju

harmonija – skladnost, usklađenost

hipnotizirati – uspavati koga posebnim sugestivnim metodama, općiniti koga, zaluditi koga čime

hororac – naziv za film horora ili film strave i užasa; tako se obično kaže u razgovornom stilu

ištenem – izraz mađarskoga podrijetla kojim se u muci, zaziva

joystick – koristi se i u obliku džojstik; izraz koji se često koristi među mladima, a označava igraću palicu koja je spojena na računalo i pomoću koje se obavljaju operacije na ekranu, često prilikom igranja računalnih igrica

kagan – naslov visokih knezova u Mongoliji, kan

katekizam – knjiga objašnjenja osnovnih istina kršćanske vjere

koralj – morski organizam vapnenasta tijela koji nerijetko služi za izradu nakita i ukrasa

lega - osječki izraz za prijatelja, kolegu

luping – akrobatski let avionom; koristi se i za upućivanje na nečiji nenadani preokret

megdan – boj, dvoboj, bitka; riječ je arapskoga podrijetla, a u naš je jezik došla preko turskoga

MP3 player – elektronička naprava popularna među mladima za slušanje, a u nekim slučajevima i produciranje slušnoga materijala

neslana šala – izraz kojim se daje do znanja da neka šala nije primjerena

nostalgija – jak osjećaj čežnje ili patnje za nečim prošlim (događajima, prijateljima itd.)

obješenjak – vragolan, zgubidan, vjetropir

ozloglašen – onaj koji je na zlu glasu

rakita – vrsta niske šibljaste grmolike vrbe crvenkaste kore, vrlo važna biljka u praslavenskoj mitologiji

skandirati – izvikivati glasno istu riječ stalno je ponavljajući i ističući pojedine slogove

stalagmit – siga koja raste uvis s poda špilje

stalaktit – siga koja visi sa stropa špilje

sterilizirati – uništiti štetne mikroorganizme posebnim postupkom sterilizacije

surfati internetom – izraz koji među mladima označava pretraživanje internetskih stranica u potrazi za nekim sadržajem

svirep – okrutan, bezdušan

takmac – onaj koji se u nečemu nadmeće s drugim, suparnik

teleportiranje – prenošenje tijela ili stvari s jednoga mjesta na drugo ili iz jednoga vremena u drugo pomoću neobjašnjivih moći

terarij – umjetno oblikovan prostor sa zemljom, kamenjem i slično, namijenjen držanju malih životinja, nerijetko gmazova i vodozemaca

trabunjati – izraz kojim se u razgovornom stilu govori da netko priča besmislice

trpeza – pomalo starinska, svečana riječ koja označava stol za objedovanje

virtualan – onaj koji postoji u nekoj drugoj stvarnosti

žilj – biljka iz porodice sunovrata

Krijes krijesili, u predaju nas nosili

Koliko god danas bili udaljeni od svijeta mitova s kojima su naši slavenski (a možda i neki drugi) preci zasigurno živjeli jednako intenzivno kao što su pripadnici drugih naroda živjeli sa svojim velikim mitovima, istina je da nam svatko tko se upusti u istraživanje tih nepreglednih prostranstava otvara prozor u taj drugi svijet, u kojem su dobro i zlo dva lica jednoga, u kojem su sva događanja dubinski isprepletena i u kojem obično ne vrijedi ono što se komu učini na prvi pogled, već treba duboko zakopati ne bi li se razumjela bît stvari.

U *Krijesnicima* nas u avanturu otkrivanja toga svijeta uvodi dvoje djece, Slaven (a kako bi se drugačije i mogao zvati junak koji svojom odvažnošću i domišljatošću donosi prevagu snagama dobra u svijetu koji nije njegov i na koji nije navikao) i njegova najbolja prijateljica Iris s kojom se, doduše, ne slaže baš uvijek, ali sve je to upravo onako kako i mora biti. Ona, nositeljica staroga slavenskoga mitskoga imena, ne samo da se bavi najrazličitijim (slobodnim) aktivnostima, nego je uz to i iznimno pravdoljubiva i bezgranično radoznala, katkada čak neopisivo svojeglava. Gradeći odnos između Slavena i Iris, a onda i njihov odnos prema mitskoj stvarnosti Sova planine, autorica nas korak po korak

uvlači u podtekst pripovijedanja u kojem jedni pored drugih supostoje gotovo stereotipni muško-ženski odnosi, ali i oni drugačiji, koji izigravaju stereotipe prekoračujući granice zadanoga, nerijetko začinjeni peckavim humorističkim primjedbama i s jedne i s druge strane. A sve se to zbiva u prostoru izuzetno poetski pisana teksta koji obiluje brojnim izvanredno živim opisima prirode, posebno duboko proničući u opis atmosfere događanja. Jer Jasna ima majstorsko oko i za detalj i za cjelinu, i za otkrivanje najsitnijih pukotina pojedinačne ljudske prirode, i za uočavanje naslijeđa i posebnosti čitavih društvenih zajednica. Zbog svega je toga ovaj njezin roman za mlade istovremeno i ravničarska osječka priča, lokalizirana i prepoznatljiva i po mjestima na kojima se događa i po jeziku kojim je ispripovijedana, ali i silno zanimljiva studija brojnih karaktera, što "stvarnih" što "mitskih", onakvih kakvima ih je autorica vidjela.

Ispreplitanjem mreže svakodnevnoga u nesvakodnevnom, mitskom, s mrežom mitskoga u svakodnevnom, nastao je roman koji svijetli poput iskre krijesnika iz stranice u stranicu pripovijedajući o tome koliko je važno znati biti prijatelj, koliko je važno držati se zadane riječi i vjerovati u ono što će većina smatrati nemogućim, koliko je važno znati se nositi sa svojim dilemama i graditi odnose s vršnjacima, ali i donositi odluke, posebno onda kad se posljedice tih odluka tiču i drugih.

Autorica se pričom bavila godinama, šećući Osijekom i osluškujući mlade, ali i čitajući brojne stare knjige u kojima je pronašla poticaj i otkrila da se mitska događanja

od svakodnevnih razlikuju tek neznatno, katkada tek po tome da mitske osobe u njima imaju svoje sasvim određeno mjesto, dok nam se u svakodnevici može učiniti da bi se mnogi događaji mogli odviti i ovako i onako. Domišljajući svoje dojmove o svakodnevnome i o mitskome, o onome što živi svatko od nas, ali i o onome što vide i osjete tek neki, uspjela je oblikovati dvostruku spiralu, priču koja se upliće u drugu priču podupirući je iznutra. Učinila je to započinjući priču o običnim dječacima i djevojčicama, uvodeći ih u usporedni svijet u koji se ulazi s pozivnicom na kojoj svijetli iskra povjerenja. Sve je to uspjela samo zato što zna da krijesnici, čuvari naših domova koji su uvijek tu, k sebi uvode samo one koji otvorena srca povjeruju u njihovu stvarnost. Tu otvorenost dječjega srca smatram jednom od najvećih vrijednosti ove knjige, a sigurna sam da će upravo to prepoznati i svako dijete koje je bez razmišljanja spremno zamijeniti svaku virtualnu igricu stvarnom pustolovinom i stvarnim pustolovnim priborom te koje je spremno učiniti sve za prijatelje pustolove (s kojima se ne mora uvijek u svemu slagati, ali za koje zna da su pravi prijatelji kad god ih treba, a posebno u teškim trenucima).

Jer upravo takva djeca rastu i u našim današnjim školama, kao što su rasla i onda kad smo mi bili djeca. To su djeca čije se profesorice, kako god se zvale u svojim životima izvan škole, u njoj zovu onako kako ih nazovu djeca. A djeca im, dakako, nadijevaju najraznovrsnije imena povrh njihovih običnih imena. Tako su profesorice koje slučajno predaju Slavenu, Iris i njihovim prijateljima počašćene *nad*imcima Šarulja, Višeglava i Spirogira koji,

naravno, puno bolje od pravih imena ocrtavaju njihove karaktere. Svatko tko je upoznao bar jednu od njih zasigurno zna zašto se Slaven Ledić poželio naći na nekom mjestu bez škole. I premda mu u tom trenutku nisu bile u mislima riječi njegove tete Nade da je škola pravi odmor u odnosu na životne probleme, vjerojatno nije ni sanjao da će njegovo izabrano mjesto biti divlja Sova plana prepuna opasnosti, u doba kad su svijet još nastavale vile i vilenjaci i kad se protiv uroka borilo čudotvornim ljekovitim travama i snagom pijetlova pijeva. Ali, kad je već ispalo kako jest, snašao se i prepoznao se u svijetu koji mu se na prvi (pa i na drugi i na treći) pogled činio svjetlosnim godinama udaljen od osječke školske svakodnevice, napučen bićima koje čovjek ne bi volio sresti ni po danu, a kamoli u mraku, svijetu iz čijih zakutaka redom iskaču Zlomiri, Babe Roge, Orlujski kraljevi, Ovasari, Paklenjaci, kečizube i razne druge nemani, sve do dvojice Avara strašnoga izgleda o kojima su mnogima od nas pripovijedale bake. A pripovijedale su tako da smo bili uvjereni da su i one tamo bile i rujno vino pile i da smo i mi, posebno kad se odvažimo na put u netaknutu prirodu šume i planine, tek na korak od toga svijeta kojem, na kraju krajeva, vjerojatno ipak svi pripadamo.

Svakome kome se ideja o ispreplitanju mitske i svakodnevne stvarnosti učini ipak pomalo fantastičnom, savjetujem da se zamisli nad malim mudrostima, nekom vrstom poruka koje u ovom romanu svako toliko izgovara upravo Slaven, prisjećajući se onoga kako bi to rekla njegova teta Nada. A teta Nada se u romanu drugačije ni ne pojavljuje, nego kao sasvim poseban lik

utjelovljen u riječima koje je nekada nekome rekla, da bi bile zapamćene. Te su riječi tek tu i tamo preinačene male svakodnevne mudrosti, tek toliko drugačije od onih na koje smo navikli da zagolicaju našu znatiželju i natjeraju nas da zastanemo i zamislimo se nad njihovim značenjem.

Neke se njezine rečenice čine poput onih koje bi mogli izgovoriti i mama, teta, baka, ili tata, stric, djed svakoga od nas, kao na primjer: "Tko ne zna što je muka i nevolja, ne poznaje ni veselje!" Ili na primjer: "I od gorega postoji gore." Ali osim takvih, teta Nada u svojoj riznici čuva i one danas već prilično zaboravljene izreke nad kojima se, premda zvuče prilično starinski, itekako vrijedi zamisliti. Jedna od takvih svakako je: "Gdje je čija kuća, tu je i sredina svijeta." Najzanimljivije su svakako one koje kao da su samo njezine, one koje mogu smisliti samo ljudi koji imaju silnu potrebu malo preinačiti sve što prime od svijeta na samo sebi svojstven način. Primjer takve teta Nadine poruke je: "Gdje ima dima, mora biti i onoga tko je vatru zapalio."

Sve to, i još mnogo toga što ne stane na stranicu dvije, *Krijesnike* čini jednom od onih knjiga u kojima oživljavaju svjetovi, u kojima se pred očima čitatelja uzdižu planine i dvorci, sjenovite šume i zakutni puteljci kojima kroče sile i dobra i zla, s kojima se treba boriti i izboriti. A borba je, kao što se pokaže uvijek kad razotkrijemo značenja iza onoga što nam skriva starina, u domišljanju i u neopterećenom povezivanju onoga što se zna i onoga što bi moralo biti, u otkrivanju mogućnosti da se protivnika nadvlada nadmudrivši ga,

ali dostojanstveno i časno. Tu nam poruku autorica nastoji prenijeti, uporno pokazujući kako između crnoga i bijeloga postoji čitav spektar boja koje su naša osjetila spremna i sposobna upiti.

Anita Peti-Stantić

Jasna horvat – život i rad na mnogim razbojima

Pokušate li se prisjetiti čije ste sve riječi danas čuli, vjerojatno ćete dugo nabrajati imena prijatelja, poznanika i slučajnih prolaznika. Svijet kojim smo okruženi u velikoj mjeri čine zvukovi, a samo jedan dio zvukova su riječi čija se značenja čuvaju u knjigama.

Svoje prve igre riječima Jasna Horvat (1966.) redovita profesorica na Ekonomskom fakultetu u Osijeku, teoretičarka kulture i spisateljica, rođenjem, životom i radom vezana uz Osijek, objavljivala je u časopisu *Smib*, a potom ih je odlučila i ukoričiti u knjizi *Izgubljena vila* (2002.). Dramski studio osječkog Dječjeg kazališta na temelju te je knjige uprizorio i scenski oblikovao igrokaz *Svevidovim tragom*, a onda ga je 2003. godine prikazao na festivalu udruge hrvatskih profesionalnih kazališta za djecu i mlade ASSITEJ u Čakovcu. Jasni se bavljenje vilama i vilenjacima, a još više poznatim i manje poznatim stanovnicima slavenske starine toliko svidjelo, tako da do danas nije prestala s njim.

Nakon *Izgubljene vile* objavila je *Alemperkina kazivanja* (2005.), sasvim osobitu knjigu koja je nastala kao

posljedica osobnoga projekta istraživanja slavenske pretkršćanske predaje. U toj se zbirci promišljena naslova (Alemperka je Svarogova ptica koja leti nad alem-nebom. Perje joj toliko svijetli da njime osvjetljava sve oko sebe, čime se sve razaznaje. Ona je i pričalica koja katkada izbrblja i ono što ne bi trebalo. Kazivanje je, pak, prastari način prenošenja znanja s koljena na koljeno, iz generacije u generaciju, riječ u kojoj je sačuvana iznimna slavenska starina.) pripovijedanjem i pjevanjem djeci nastoje približiti krhotine slavenske mitologije povezane u onoliko logičnu cjelinu koliko je to na temelju dostupnoga materijala bilo moguće.

Osim pisanja za djecu i mlade, Jasna Horvat piše i za one ponešto starije. Tako je, u suautorstvu s Irenom Vrkljan, objavila knjigu *Pismo u pismu* (2008.) koja je nastala na temelju dopisivanja dviju žena, intelektualki, osjetljivih bića u svijetu prepunome neobjašnjivih ljudskih postupaka i nelogičnosti. A onda je, ovoga proljeća, objavljen njezin povijesni roman *Az* (2009.) u kojem su iz vizure umjetnice osvijetljeni životi i likovi apostola staroslavenske jezične liturgije i pismenosti – sv. Ćirila (Konstantina Solunjanina) i sv. Metoda, kao i proces oblikovanja glagoljskog pisma.

No to ni izbliza nisu sva lica Jasne Horvat jer se ona, kad ne slaže zvukove u riječi, bavi razumijevanjem brojeva i njihovih odnosa. U tom je dijelu njezina života brojni studenti poznaju kao vrsnu profesoricu statistike. Nekonvencionalnu, drugačiju, kreativnu, od onih koja ih uvijek nastoji upozoriti na suodnose između stvarnoga i nestvarnoga, između onoga što znamo i onoga

što mislimo da znamo, a prije svega na tradiciju koju baštinimo samo ako smo je svjesni.

A Jasna osim toga i slika. I strastveno putuje. I radi toliko onoga što ne stane na stranicu knjige.

Nakladnik
ALGORITAM d.o.o.
Zagreb, Harambašićeva 19

Za nakladnika
Tihomir Paulik

Lektura
Rosanda Kokanović

Za tisak pripremila
Nevena Balon

Korektura
XXXXXXXXX

Grafički urednik
Davor Horvat

Obrada i prijelom
Algoritam DTP
Mario Mikulčić

Tisak
Grafički zavod Hrvatske

Naklada
XXXX primjeraka

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem
XXXXXX

ISBN 978-953-220-XXX-X